

ingediend op **15** (2023-2024) – Nr. 6-J
30 november 2023 (2023-2024)

Verslag

namens de Commissie voor Welzijn,
Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding
uitgebracht door Katrien Schryvers, Hannes Anaf,
Maaïke De Rudder en Celia Groothedde

over het ontwerp van decreet

houdende de uitgavenbegroting
van de Vlaamse Gemeenschap
voor het begrotingsjaar 2024

Documenten in het dossier:

15	(2023-2024)	– Nr. 1: Ontwerp van decreet + Bijlagen – Nr. 2 t.e.m. 5: Amendementen – Nr. 6-A t.e.m. I: Verslagen aan de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën, Begroting en Justitie
14	(2023-2024)	– Nr. 1: Ontwerp van decreet + Bijlagen
13	(2023-2024)	– Nr. 1: Algemene toelichting
13-W	(2023-2024)	– Nr. 1: Beleids- en begrotingstoelichting
12-A	(2022-2023)	– Nr. 1: Advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen over de begroting
16	(2023-2024)	– Nr. 1: Verslag van het Rekenhof over de begroting
21	(2023-2024)	– Nr. 1: Meerjarenraming
1870	(2023-2024)	– Nr. 1: Ontwerp van programmadecreet

Vlaams
Parlement

Samenstelling van de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding:

Voorzitter: Stefaan Sintobin.

Vaste leden:

Koen Daniëls, Veerle Geerinckx, Elke Sleurs, Tine van der Vloet, Katja Verheyen;

Immanuel De Reuse, Stefaan Sintobin, Suzy Wouters;

Maike De Rudder, Katrien Schryvers;

Freya Saeys, Maurits Vande Reyde;

Ann De Martelaer, Jeremie Vaneekhout;

Freya Van den Bossche.

Plaatsvervangers:

Allessia Claes, Freya Perdaens, Sarah Smeyers, Annabel Tavernier, Jeroen Tiebout;

Yves Buisse, Ilse Malfroot, Frieda Verougstraete-Deschacht;

Vera Jans, Kurt Vanryckeghem;

Gwenny De Vroe, Emmily Talpe;

Johan Danen, Celia Groothedde;

Conner Rousseau.

Toegevoegde leden:

Lise Vandecasteele.

INHOUD

I.	Toelichting bij het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin door minister Hilde Crevits	5
1.	Inleiding	5
2.	Kernlijnen	5
3.	Terugblik zittingsperiode	6
4.	Strategische beleidslijnen	6
4.1.	Kwaliteit, sociaal ondernemerschap en toezicht	6
4.2.	Toegankelijkheid, uitbreiding en reorganisatie	7
4.3.	Digitalisering en innovatie	8
4.4.	Horizontale engagementen en gebundelde krachten	8
5.	Belangrijke werven per beleidsveld	9
5.1.	Welzijn	9
5.2.	Gezondheids- en woonzorg	9
5.3.	Opgroeien	11
5.4.	Personen met een handicap	13
5.5.	Vlaamse sociale bescherming	13
5.6.	Zorginfrastructuur	13
6.	Ontwerp van programmadecreet bij de begroting 2024	14
II.	Algemene bespreking	15
1.	Uiteenzetting door Hannes Anaf	15
2.	Uiteenzetting door Lise Vandecasteele	17
3.	Uiteenzetting van Immanuel De Reuse	19
4.	Uiteenzetting door Freya Saeys	19
5.	Uiteenzetting door Maurits Vande Reyde	21
6.	Uiteenzetting door Jeremie Vaneeckhout	22
7.	Uiteenzetting door Tine van der Vloet	24
8.	Uiteenzetting door Katrien Schryvers	25
9.	Antwoord van minister Hilde Crevits	28
III.	Bespreking per beleidsveld	31
1.	Transversale, horizontale en overkoepelende strategische doelstellingen	31
2.	Beleidsveld Welzijn	34
3.	Beleidsveld Gezondheid- en woonzorg	39
4.	Beleidsveld Opgroeien	46
4.1.	Jeugdhulp	46
4.2.	Groeipakket	54
4.3.	Geïntegreerd gezinsbeleid	57
5.	Beleidsveld Personen met een handicap	70
6.	Beleidsveld Sociale bescherming	82
7.	Beleidsveld Zorginfrastructuur	83
8.	Apparaatskredieten en begrotingsprogramma's zonder beleidsveld ...	84

IV. Stemmingen.....	84
1. Ontwerp van decreet houdende de uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor 2024.....	84
2. Ontwerp van programmadecreet bij de begroting 2024	85
V. Toelichting bij het beleidsdomein Armoedebestrijding door minister Benjamin Dalle	85
1. Speerpunten	85
2. Vlaams Actieplan Armoedebestrijding	86
3. Bouwstenen van armoedebestrijding	86
4. Onderbouwd beleid	87
5. Budget begrotingsopmaak 2024	88
VI. Bespreking.....	89
1. Uiteenzetting door Katja Verheyen	89
2. Uiteenzetting door Maxim Veys.....	90
3. Uiteenzetting door Maaïke De Rudder	91
4. Uiteenzetting door Celia Groothedde	92
5. Antwoord van minister Benjamin Dalle	93
6. Replieken.....	97
VII. Stemming	99
Gebruikte afkortingen	100
Bijlagen: zie de dossierpagina op www.vlaamsparlement.be	

De Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding besprak het ontwerp van decreet houdende de uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2024 op 7, 14, 15 en 21 november 2023. Dit ontwerp van decreet werd samen behandeld met het ontwerp van programmadecreet bij de begroting 2024 (*Parl.St.* VI.Parl. 2023-24, nr. 1870/1). Van beide besprekingen wordt één gezamenlijk verslag gepubliceerd.

Op 7 november 2023 gaf Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, een toelichting bij de bevoegdheid Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. De bespreking van deze bevoegdheid vond plaats om 14 en 21 november 2023. De commissie heeft daarvoor de beleids- en begrotingstoelichting Welzijn, Volksgezondheid en Gezin als leidraad gebruikt (*Parl.St.* VI.Parl. 2023-24, nr. 13-W/1).

Op 15 november 2023 besprak de commissie de bevoegdheid Armoedebestrijding met Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding. Na de inleidende toelichting door de minister ging de commissie onmiddellijk over tot bespreking en stemming van dit onderdeel.

Voorafgaand aan de bespreking hebben de leden hun technische begrotingsvragen schriftelijk ingediend bij het commissiesecretariaat. Zowel de vragen als de antwoorden van minister Hilde Crevits en minister Benjamin Dalle zijn als bijlage bij dit verslag gepubliceerd.

De vooraf schriftelijk ingediende vragen, de antwoorden en de presentaties van minister Hilde Crevits en minister Benjamin Dalle bij de toelichting zijn terug te vinden op de [dossierpagina](#) van dit document op www.vlaamsparlement.be.

Op het ontwerp van decreet houdende de uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor 2024 werden drie amendement ingediend door Groen. Ze werden verspreid als *Parl.St.* VI.Parl. 2023-24, nr. 15/3.

Op het ontwerp van programmadecreet bij de begroting 2024 werd één amendement ingediend door Vooruit. Het werd verspreid als *Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nr. 1870/5.

I. Toelichting bij het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin door minister Hilde Crevits

1. Inleiding

Minister *Hilde Crevits* licht de globale budgettaire lijnen voor 2024 toe samen met de vier horizontale overkoepelende strategische doelstellingen. Ze besteedt extra aandacht aan een aantal grote werven en enkele budgettaire elementen per beleidsveld.

2. Kernlijnen

In totaal stijgt het krediet voor het beleidsdomein WVG voor het eerst boven 17 miljard euro. Dat is nog een kleine 700 miljoen die er in 2024 bij komt ten opzichte van de begroting 2023. De middelen uit de indexprovisie komen daar in de loop van 2024 nog bij.

Voor de kinderopvang is 270 miljoen euro extra uitgetrokken. Kinderopvang is de blikvanger, maar ook voor een aantal andere onderdelen is er een stijging van iets minder dan 100 miljoen euro. Het budget voor de woonzorgcentra stijgt met 94 miljoen euro tot 2,7 miljard euro. Het budget voor het groeipakket stijgt met 92

miljoen euro tot 4,7 miljard euro. Het budget voor personen met een handicap stijgt met 88 miljoen euro tot 2,75 miljard euro in beleidskredieten. Daarnaast zijn er nog opstappen voor jeugdhulp en voor ouderenzorg buiten de woonzorgcentra: het zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden wordt opgetrokken van 135 naar 140 euro.

3. Terugblik zittingsperiode

Slide 5 illustreert hoe het krediet voor het beleidsdomein WVG is gestegen tot iets meer dan 17 miljard euro. In 2019 was dat nog minder dan 13 miljard euro. Een stijging van ongeveer 4,5 miljard euro gedurende deze regeerperiode. Er is meer dan een derde bij gekomen.

De grootste pot gaat naar het groeipakket, in totaal bijna 4,7 miljard euro, dat deze regeerperiode een budgettaire stijging kent van 800 miljoen. De tweede grootste uitgavenpost wordt gevormd door de woonzorgcentra: in totaal trekt de minister daarvoor in 2024 3,2 miljard euro uit, wat neerkomt op een stijging met 1 miljard euro of 45 procent ten opzichte van het begin van deze zittingsperiode. Het VAPH en de gezinszorg kennen elk een stijging van ongeveer 40 procent. De kinderopvang is procentueel de grootste stijger. Het budget dat de overheid bijlegt stijgt met 108 procent of wordt meer dan verdubbeld. In absolute cijfers komt de dotatie voor kinderopvang boven een miljard euro uit.

4. Strategische beleidslijnen

Het WVG-beleid is gebaseerd op vier strategische doelstellingen. De Vlaamse overheid investeert in de kwaliteit van de zorg en dienstverlening die het opvolgt met indicatoren waar sociale ondernemers mee aan de slag kunnen en waar Zorginspectie toezicht op houdt. De Vlaamse overheid verruimt de toegankelijkheid van zorg en dienstverlening die nabij en betaalbaar is, door in te zetten op uitbreiding en op een hertekende organisatiestructuur. Ze gaat voluit voor innovatie en digitalisering, als overheid en voor het aanbod en de gebruikers, met aandacht voor ethische vraagstukken en privacy. De Vlaamse overheid ambieert ten slotte 'Health and Wellbeing in all policies' en bundelt daartoe de krachten binnen de Vlaamse overheid, met andere bestuursniveaus en met alle belanghebbenden.

4.1. Kwaliteit, sociaal ondernemerschap en toezicht

Het decreet van 5 mei 2023 over de kwaliteit van zorg in het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin geldt voor het hele beleidsdomein. Het omvat de grote lijnen en principes voor het werken aan kwaliteit van zorg. Het decreet schetst de contouren en krijgt de komende periode verdere invulling in een kaderbesluit. Dat kaderbesluit bepaalt onder andere de kwaliteitsthema's waarvoor de komende jaren een belanghebbendenoverleg of kwaliteitstafel georganiseerd kan worden. Dit belanghebbendenoverleg staat centraal in het decreet en moet ervoor zorgen dat alle belanghebbenden bij de dialoog over kwaliteit betrokken worden. Actoren krijgen de mogelijkheden om op basis van de vooropgestelde principes een kwaliteitsbeleid uit te tekenen voor de eigen organisatie. Daarnaast wordt een intersectorale proeftuin opgezet voor het uittesten van een waarderingstool waarin de zorggebruiker zijn ervaringen met de zorg kan delen. De oproep om deze tool te starten is ondertussen ook door de Vlaamse Regering goedgekeurd.

Naast een kader voor kwaliteitsvolle zorg is het essentieel dat kwaliteit gecontroleerd kan worden aan de hand van een gestroomlijnde keten van toezicht en handhaving. Om die redenen wordt de werking van Zorginspectie verdiept en doelgerichter gemaakt. De nieuw aangeworven inspecteurs worden opgeleid en ingewerkt, wat leidt tot kortere inspectietermijnen in het basistoezicht en een snellere reactiemogelijkheid in het incidenteel toezicht.

Daarnaast wordt de samenwerking met het agentschap Opgroeien verder uitgebouwd, met het implementatieproces van het bijgestuurde pedagogisch monitoringsinstrument MeMoQ. Voorts is er de verdere optimalisering van het gezamenlijke project rond de actieve openbaarheid. Ten slotte is er de versterking van het toezicht op het zorgaanbod in de rest van de gezondheids- en welzijnssectoren, waarbij veel aandacht zal gaan naar de woonzorgcentra.

4.2. Toegankelijkheid, uitbreiding en reorganisatie

Een toegankelijke zorg- en dienstverlening veronderstelt voldoende capaciteit en middelen die de gebruiker toelaat zorg op maat te krijgen. In dat verband bevestigt minister Hilde Crevits de uitvoering van de geplande uitbreidingen in verschillende sectoren zoals jeugdhulp, kinderopvang, thuiszorg, ouderenzorg, geestelijke gezondheidszorg of zorg voor personen met een handicap.

Het zorginvesteringsplan wordt verder uitgerold met zowel persoonsvolgende budgetten als persoonlijke assistentiebudgetten. Er is de uitbreiding van de capaciteit van de CGG's met bijkomende middelen voor zeven CGG's in ondergefinancierde regio's. Het realiseren van bijkomende capaciteit hangt echter in grote mate af van het vinden van geschikt personeel.

Toegankelijke zorg en ondersteuning worden voorts versterkt dankzij samenwerking en netwerkvorming. Er wordt gestreefd naar een nabije en geïntegreerde zorg en ondersteuning. Zo zijn er de 132 projecten rond Zorgzame Buurten die, gespreid over Vlaanderen en Brussel, inzetten op de opbouw van sociaal weefsel, solidariteit en zorgzaam samenleven.

De aanwezigheid van lokale besturen in de zorgraden van de eerstelijnszones wordt versterkt. Minister Hilde Crevits garandeert via de regelgeving voldoende verbondenheid en afstemming met het lokaal sociaal beleid.

In het kader van een geïntegreerd gezins- en jeugdhulpbeleid worden in 2024 verdere stappen gezet in het uitwerken en concretiseren van een logisch en samenhangend continuüm van universele en aanvullende zorg. Daarbij wordt samenwerking gestimuleerd door de afstemming van financiering. Voorts worden de opdrachten in het landschap van zorg en ondersteuning aan gezinnen, kinderen en jongeren geëxpliciteerd. Daartoe wordt een ontwerp van kaderdecreet uitgewerkt dat de nodige decretale rechtsgronden geeft om deze principes te concretiseren. In afwachting van het kaderdecreet gaat men al met de principes aan de slag. Om de ambitie van het traject Vroeg en nabij organiseren van kwaliteitsvolle diagnostiek waar te maken, is er nood aan een nieuw organisatiemodel voor diagnostiek in Vlaanderen en Brussel.

Ook in de eigen organisatiestructuur werd de afgelopen jaren resoluut ingezet op geïntegreerde werking dankzij onder andere de oprichting van het agentschap Opgroeien en het Departement Zorg. De herstructurering van het beleidsdomein WVG wordt voortgezet met het oog op afstemming en efficiëntie. Dat houdt in dat werk wordt gemaakt van de verdere verzelfstandiging van het OPZ Geel en OPZC Rekem. Er wordt eenmalig 2 miljoen euro geïnvesteerd voor de invoering van IFIC.

Ook op het terrein worden stappen gezet op het vlak van reorganisatie. In uitvoering van het decreet van 5 april 2019 betreffende de organisatie en ondersteuning van het geestelijke gezondheidsaanbod wordt verder gewerkt aan een gezamenlijk overheidskader voor CAR's en CGG's als onderdeel van de grotere transitie van het Vlaamse zorglandschap naar geïntegreerde en persoonsgerichte zorg. In opvolging van het traject dat in 2022 en 2023 werd gelopen met de sector worden aan de Vlaamse Regering een conceptnota en een besluit ter goedkeuring voorgelegd.

4.3. Digitalisering en innovatie

De verdere uitrol in 2024 van Alivia als digitale zorg- en ondersteuningstool is op het vlak van digitalisering en innovatie cruciaal. Er wordt eerst met proefregio's gewerkt. Alivia is een digitaal zorg- en ondersteuningsplan waarin personen met een zorg- en ondersteuningsnood, mantelzorgers en professionele zorgaanbieders laagdrempelig kunnen samenwerken en doelgericht kunnen communiceren en plannen.

Minister Hilde Crevits investeert ook in de realisatie van PARKOUR, een veilig digitaal ecosysteem waar jongeren vanaf 13 jaar aan het roer zitten van het eigen traject, beschikken over de eigen gegevens en die, als ze dat wensen, op een veilige manier kunnen delen met een team.

De digitale transformatie van de zorg- en welzijnssector is geen kwestie meer van wanneer. Het is een onvermijdelijke evolutie die volop aan de gang is, ingegeven door de technologische vooruitgang. Er wordt voor gezorgd dat de eigen dienstverlening mee evolueert. Dat moet leiden tot efficiëntere dienstverlening met de nodige transparantie en minder administratieve lasten. Het is ook van belang dat ervoor wordt gezorgd dat digitale zorg, onlinezorg en -ondersteuning een gevalideerde plaats krijgen in het aanbod. Om dat te realiseren werkt het Steunpunt WVG aan een duidelijk kader.

Slide 12 toont de verschillende stappen en fases om te komen tot een digitaal zorg- en ondersteuningsplan. Alivia is tegelijk een grootschalig ICT-project. Voor de ontwikkeling van deze digitale ICT-tool investeert Vlaanderen circa 15 miljoen euro. Het gaat om middelen uit het relanceplan Vlaamse Veerkracht.

In het voorjaar van 2024 volgt de concrete praktijkgerichte testfase met reële patiënten met een concrete (complexe) zorg- en ondersteuningsnood en de verschillende (samenwerkende) zorgverstrekkers per casus. De praktijkfase verloopt met twee groepen in twee pilotgebieden: Antwerpen en Zuid-West-Vlaanderen. Na deze concrete testfase en het wegwerken van mogelijke (technische) knelpunten volgt de uitrol van Alivia in heel Vlaanderen.

4.4. Horizontale engagementen en gebundelde krachten

Het erkennen van het belang van gezondheid en welzijn in elk beleidsdomein is een fundamentele stap om een holistische aanpak te realiseren. Gezondheid en welzijn hebben invloed op en worden beïnvloed door verschillende factoren, waaronder onderwijs, milieu of mobiliteit. Interactie met andere domeinen en bevoegdheidsniveaus is onontbeerlijk.

Ter illustratie vermeldt minister Hilde Crevits de samenwerking met het federale niveau en de andere deelstaten aan een gedeeld begrippenkader over zorgcoördinatie en casemanagement. Deze twee cruciale aspecten van zorgcontinuïteit dienen verfijnd en geconcretiseerd te worden in het licht van de hervorming van de eerste lijn. Er wordt gewerkt aan een protocolakkoord rond het interfederale plan voor geïntegreerde zorg.

Het Europese niveau eist in 2024 de nodige aandacht. De eerste helft van 2024 staat in het teken van het Europees voorzitterschap van België en Vlaanderen. Tot eind juni 2024 zal Vlaanderen België vertegenwoordigen als voorzitter van de Raad van de EU voor Industrie, Jeugd, Cultuur, Media en Visserij. Vlaanderen zal ook woordvoerder zijn voor Onderwijs en Volksgezondheid.

In dat kader worden verschillende internationale conferenties georganiseerd zoals een Europese Sociaalwerkconferentie en een conferentie over geïntegreerde zorg.

Daarnaast levert Vlaanderen proactief een bijdrage aan de ontwikkeling van de verordening over de European Health Data Space of de eerste gemeenschappelijke gegevensruimte van de EU voor het uitwisselen van gezondheidsgegevens.

5. Belangrijke werven per beleidsveld

Er is in 2024 impact op de begrotingsstructuur door de fusie tussen het Departement WVG en het Vlaams agentschap Zorg en Gezondheid. In het kader van de fusie is bekeken of een en ander gestroomlijnd kon worden. Het ISE Algemeen gezondheidsbeleid en het ISE Beleidsondersteuning omvatten beide meer algemene en coördinerende opdrachten. Het inhoudelijk en budgettair aspect is samengevoegd onder het ISE Beleidsondersteuning, dat onder het beleidsveld Welzijn valt.

5.1. Welzijn

De Green Deal Duurzame Zorg zag begin 2023 het levenslicht. Deze Vlaamse Green Deal, die loopt van 15 maart 2023 tot 31 december 2026, bevat een raamwerk van doelstellingen met voorbeeldacties om spelers in de brede sector te inspireren om een engagement op te nemen. Het is een oproep aan iedereen in de brede sector – van onthaalmoeder tot ziekenhuis – om zich te engageren tot het uitvoeren van concrete en duurzame acties aangepast aan de eigen mogelijkheid: 196 organisaties, van zorg- en welzijnsorganisaties over koepels en onderzoeksinstellingen tot lokale besturen en overheidsinstellingen, stapten al mee in het verhaal. Op 8 mei 2024 organiseert de Vlaamse overheid een actiedag rond Green Deal Duurzame Zorg met als hoofddoelstelling de deelnemers te connecteren en inspireren.

Met 132 projecten rond Zorgzame Buurten zet Vlaanderen in op de opbouw van sociaal weefsel, solidariteit en zorgzaam samenleven. Er volgt een symposium in april 2024.

De maatschappelijke uitdagingen zijn en waren niet min. Op het vlak van algemeen welzijnswerk krijgen de CAW's extra middelen om mee verantwoordelijkheid op te nemen in het kader van de energiecrisis, voor mensen die zich grote zorgen maken over hun rekeningen, op het vlak van mentaal welzijn en in het kader van de problematiek van de slachtoffers van mensenhandel, onder meer naar aanleiding van de zaak-Borealis. Daartoe is Payoke tijdelijk versterkt. Er volgt een evaluatie om na te gaan wat er verder nodig is.

Ook in 2024 worden de CAW's verder versterkt. Actoren vanuit welzijn zullen een cruciale rol spelen bij de doorstart en de opstart van bestaande en nieuwe IFG-centra in 2024. Het decreet tot oprichting en regeling van de IFG-centra kent aan CAW's, VK's en betrokken diensten van het agentschap Opgroeien een belangrijke rol als kernpartner toe. Minister Hilde Crevits zorgt voor de nodige versterking van de kernpartners, en finaliseert samen met de minister van Justitie en Handhaving het regelgevende traject. Ze ondersteunt de diensten bij de verdere uitbouw van de centra. Ten slotte komt er ook een extra investering in de begeleiding van gedetineerden vanuit CAW en CGG voor 1 miljoen euro.

5.2. Gezondheids- en woonzorg

5.2.1. Preventief gezondheidsbeleid

Op het vlak van preventieve gezondheidsbevordering staan er enkele belangrijke gezondheidsconferenties op de agenda. Eind 2023 wordt voor het eerst een gezondheidsdoelstelling Milieugezondheidszorg voorgesteld. Tijdens de gelijknamige gezondheidsconferentie ligt de focus op drie specifieke thema's: klimaatgezond-

heid, leefkwaliteit en zeer zorgwekkende stoffen. Op de conferentie van 4 december 2023 wordt ook voor het eerst een klimaatgezondheidsplan voorgesteld.

Na de aanpassing van het Preventiedecreet van 21 november 2003 op korte termijn, wordt in 2024 ook een nieuwe gezondheidsdoelstelling rond vaccinaties verwacht. De gezondheidsconferentie is gepland op 25 januari 2024 en zal leiden tot een vernieuwde gezondheidsdoelstelling voor vaccinaties.

Na de coronapandemie wil minister Hilde Crevits een 'crisis preparedness'-beleid uitbouwen. Voorbereid zijn, maar ook snel beleidsmatig en operationeel kunnen handelen, zijn cruciaal om de impact van fundamentele gezondheidsgebeurtenissen zo beperkt mogelijk te houden. Er wordt in 2024 voluit verder gewerkt aan een integraal plan 'pandemic preparedness en readiness', dat steunt op de twaalf cruciale bouwstenen die worden vermeld op slide 21.

Op korte termijn komen er twee dossiers of bouwstenen op de agenda van de Vlaamse Regering: de bouwsteen 'Extra werkkraft' en de bouwsteen 'Surveillance'. Met de bouwsteen Extra werkkraft wordt geïnvesteerd in een reserve-eenheid paraatheid die zeer snel opgeschaald kan worden zodra er een nieuwe infectieziekte of gezondheidsepidemie uitbreekt. Met de bouwsteen Surveillance worden allerlei meetmethodieken en monitoring bijeengebracht. In totaal wordt in een eerste fase voor het nieuw te ontwikkelen 'crisis preparedness'-beleid recurrent 2,5 miljoen euro uitgetrokken binnen het uitbreidingsbeleid en 5 miljoen euro voor eenmalige investeringen.

5.2.2. *Herfstvaccinatiecampagne 2023*

Sinds 15 september 2023 is de herfstvaccinatiecampagne 2023 opgestart. Er moeten op circa twee maanden tijd 2 miljoen kwetsbare personen gevaccineerd worden door huisartsen, apothekers of thuisverpleegkundigen. Er kan tegelijk gevaccineerd worden tegen COVID-19 en griep. Nieuw is dat de COVID-19-vaccinaties net zoals de griepvaccinaties ingekanteld worden in de reguliere eerstelijnsgezondheidszorg.

Minister Hilde Crevits looft het werk dat huisartsen, apothekers en thuisverpleegkundigen verrichten. Ondanks negatieve persberichten ligt de vaccinatiegraad bij de 80-plussers op 65,46 procent. Dat is vergelijkbaar met de jaarlijkse griepvaccinatiegraad. In de leeftijdscategorie van 65 tot 79 jaar is 58,51 procent gevaccineerd.

Slide 22 toont de meest actuele cijfers. Er zijn al 1.933.380 vaccins lokaal besteld. Ondertussen zijn er al minstens 1.377.781 vaccins geplaatst en geregistreerd door zorgverleners in Vaccinnet. Vlaanderen heeft 2,8 miljoen vaccins in voorraad. Er zijn er nog 912.060 beschikbaar. Slide 24 toont een overzicht per type van vaccinator.

5.2.3. *Zorg*

Er wordt samen met zorgaanbieders, VIVEL en beroepsorganisaties werk gemaakt van een performante eerste lijn. Verschillende projecten in het kader van de hervorming van de eerste lijn haken in 2024 in elkaar. Naast Alivia zijn er de versterking van de lokale besturen in de zorgraden en de samenwerking met het federale niveau aan zorgcoördinatie en casemanagement.

Daarnaast wordt het decreet van 26 april 2024 betreffende de organisatie van de eerstelijnszorg, de regionale zorgplatformen en de ondersteuning van de eerstelijnszorgaanbieders gewijzigd. De wijziging zorgt voor de verdere uitwerking van de ambities in het Vlaamse regeerakkoord 2019-2024 (*Parl.St.* VI.Parl. 2019-20,

nr. 31/1) richting doelgerichte, kwaliteitsvolle en geïntegreerde zorg. Zo komt er een verfijning van het begrippenkader en worden de zorgraden slagkrachtiger gemaakt.

In het kader van het crisis- en investeringsplan Jeugdhulp wordt extra geïnvesteerd in de geestelijke gezondheid voor kinderen en jongeren. Dat gebeurt onder meer via CONNECT en een project rond perinatale mentale gezondheid. Voorts is er in 2023 een intersectorale oproep gelanceerd voor een zorgvorm die gericht is op jongvolwassenen in dreigende dak- en thuisloosheid. Er wordt extra geïnvesteerd in gespecialiseerde diagnostiek. In totaal wordt 2 miljoen euro uitbreidingsbeleid vrijgemaakt voor de GGZ-sectoren in 2024.

De implementatie van de regionale en individuele zorgstrategische planning moet ervoor zorgen dat het zorgaanbod beter is afgestemd op de zorgnoden in de regio. Na de start van de implementatie in 2023 wordt in 2024 blijvend ingezet op de goedkeuring van deze plannen. Nog niet alle ziekenhuisnetwerken hebben een regionaal zorgstrategisch plan ingediend. Dat wordt wel voorbereid door deze netwerken.

5.3. Opgroeien

5.3.1. Kinderopvang

Een van de blikvangers voor 2024 wordt de belangrijke investering in de kinderopvang. Er wordt meer dan 1 miljard euro uitgetrokken voor de kinderopvang, wat meer dan een verdubbeling is in deze zittingsperiode. Minister Hilde Crevits wijst op de tabel op slide 27 die de evolutie van het kinderopvangbudget weergeeft. De gele lijn geeft de evolutie van de ouderbijdrage weer en toont aan dat deze bijdrage niet substantieel is gestegen.

Van de 270 miljoen extra middelen wordt er 235 miljoen euro ingezet in de groepsopvang. De eerste doelstelling is de kind-begeleiderratio verlagen om de werkdruk te verlichten en de kwaliteit te verhogen. Daartoe wordt in 2024 een eerste significante stap gezet met een verlaging van de maximale ratio naar één begeleider per vijf kinderen in groepen met alleen baby's tot 12 maanden, één begeleider per acht kinderen in groepen met alleen kinderen vanaf 12 maanden en één begeleider per zeven kinderen in gemengde groepen.

Er wordt fors geïnvesteerd in de omschakeling van trap 1 naar trap 2. Tegelijk wordt de basissubsidie op trap 1 opgetrokken tot 3000 euro per plaats. Er worden vijfduizend nieuwe plaatsen gecreëerd, waaronder drieduizend met de verhoogde basissubsidie voor trap 1 die altijd aangevraagd kan worden voor nieuwe plaatsen die aan de vergunningsvoorwaarden voldoen. De samenwerking met het bedrijfsleven wordt gepromoot. Er komen tweeduizend nieuwe plaatsen met een subsidie op trap 2 voor het inkomenstarief. Die plaatsen worden toegekend op basis van een programmatie.

Behalve in de groepsopvang wil de Vlaamse Regering ook de gezinsopvang ondersteunen. Ze verlaagt de maximale kind-begeleiderratio en zorgt voor een uitbreiding van het werknemersstatuut voor onthaalouders met 350 vte. Het agentschap Opgroeien en Zorginspectie worden naar aanleiding van de investeringen versterkt.

Minister Hilde Crevits verduidelijkt dat budget is vrijgemaakt voor het optrekken van het aantal plaatsen. Uit de laatste tellingen van het agentschap Opgroeien wordt voor het tweede kwartaal van 2023 al een licht herstel in vergelijking met eind 2022 geraamd. Als alle uitbreidingen zoals in de begroting gepland gerealiseerd worden, eindigt deze zittingsperiode op een kleine honderdduizend plaatsen.

De minister verwijst hiervoor naar de aanzienlijke versterking van de basissubsidie op trap 1 en de omschakeling van plaatsen op trap 1 naar trap 2

Het aantal onderliggende plaatsen gesubsidieerd op trap 2 of IKG-plaatsen stijgt van 72 procent aan het begin van de zittingsperiode tot 80 procent aan het einde van de zittingsperiode. Ongeveer vier vijfde van het aanbod groepsopvang zal op het hoogste niveau gefinancierd worden, waar dat in het begin van de zittingsperiode nog 30 procent was. Aan de subsidie op trap 2A is ook een bepaalde cao gekoppeld, wat betekent dat voor deze extra plaatsen die zijn omgeschakeld betere loonvoorwaarden van toepassing zijn voor het personeel.

Het is de bedoeling de Doorgaande Lijn tussen kinderopvang en kleuteronderwijs verder uit te bouwen. Omdat ook de buitenschoolse opvang van belang is wordt 3 miljoen euro extra vrijgemaakt.

5.3.2. *Jeugdhulp*

Ook de jeugdhulp verdient blijvende aandacht. Het crisis- en investeringsplan Jeugdhulp wordt uitgerold. Er wordt geïnvesteerd in perinatale mentale gezondheid. Er is ook nood aan meer capaciteit en meer GGZ-specifieke deskundigheid in laagdrempelige en toegankelijke voorzieningen voor jongeren. Via een Vlaams-federale samenwerking worden de krachten gebundeld.

Minister Hilde Crevits is tevreden met de focus op de interdisciplinaire samenwerking in het plan, en dat zowel Vlaams als met de federale partners. Er wordt op korte termijn samen met de taskforce een stand van zaken opgesteld. Federaal minister Frank Vandenbroucke is enthousiast om mee te investeren in de OverKop-huizen. De laatste punten en komma's worden geschreven aan een RIZIV-conventie op maat van de OverKop-huizen. Daarnaast is het de bedoeling om in elke provincie en in Brussel gemengde teams de baan op te sturen om op vindplaatsen en op basis van signalen uit de eerste lijn gezinnen te ondersteunen. Tot slot – wat de federale samenwerking betreft – wordt voor de meest complexe casussen afgestapt van het verkokeren van casuïstiek. Men wil vermijden dat er eenzijdig moet worden stopgezet omdat er te veel exclusiecriteria zijn.

Het verbinden van jeugdhulp en gezinszorg is een bijzonder interessant en belangrijk project. Minister Hilde Crevits gelooft voorts dat de jeugdhulp sterker moeten focussen op het gedrag van de ouders om het voor de kinderen beter te maken. In het meer gespecialiseerde segment wordt gewezen op de versterking en uitbreiding van de MFC's en van de jeugdhulpvoorzieningen.

Tot slot vermeldt de minister de versterking van de consulenten jeugdhulp dankzij de aanwerving van 90 extra consulenten: 57 structurele aanwervingen en 33 aanwervingen die geëvalueerd zullen worden tegen 2025. Daarmee breidt deze zittingsperiode het effectief uit met in totaal 145 consulenten of met 35 procent.

5.3.3. *Groeipakket*

Het groeipakket bouwt verder op de afspraken uit 2023. De aanpassingen zullen ertoe leiden dat in 2024 meer dan 30 procent van de kinderen – meer dan vijfhonderdduizend kinderen – met de sociale toeslag bereikt worden. Het budget zal verder stijgen tot meer dan 400 miljoen euro in 2024. Ook het aantal kinderen met recht op zorgtoeslag stijgt. Minister Hilde Crevits benadrukt dat de achterstand volledig is weggewerkt.

5.4. Personen met een handicap

Voor personen met een handicap is de belangrijkste conclusie dat ook in 2024 de doelstellingen van het zorginvesteringsplan gehaald worden. Er wordt een persoonsvolgend budget toegekend aan de dringendste vragen. Naast de behaalde resultaten worden enkele extra initiatieven gepland.

Het beleid blijft ook in 2024 prioritair inzetten op mensen met de zwaarste zorgnoden en kan een aantal extra elementen opnemen. Zo wordt de spoedprocedure herzien. Er worden middelen vrijgemaakt om de MFC's te versterken. Zowel bij minderjarigen als meerderjarigen is er namelijk een toename van complexe cases, bijvoorbeeld mensen met zowel een handicap als gedragsstoornissen of andere psychische stoornissen.

Daarnaast wordt blijvend ingezet op andere prioriteitsgroepen onder meer met innovatieve RTH-projecten en projecten in het kader van de RTH-pilootfase. Er wordt gekeken welke maatregelen nog mogelijk zijn ter ondersteuning van de wachtenden in de prioriteitengroepen 2 en 3.

5.5. Vlaamse sociale bescherming

Op 1 januari 2024 worden de resterende sectoren die werden overgedragen met de zesde staatshervorming, opgenomen in de Vlaamse sociale bescherming. Het gaat over 31 initiatieven van beschut wonen, de revalidatieovereenkomsten voor het opstellen van (gespecialiseerde) rolstoeladviesrapporten en vijftien multidisciplinaire begeleidingsequipes voor palliatieve verzorging. Daarmee zullen alle sectoren die werden overgedragen met de zesde staatshervorming en waarvan de inkanteling gepland was in deze regeerperiode effectief en volledig geïntegreerd zijn. In 2024 zal er zo voor het eerst meer dan 4 miljard euro ingezet worden via de Vlaamse sociale bescherming.

Het zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden is bestemd voor wie veel zorg nodig heeft. Om tegemoet te komen aan de oplopende zorgkosten wordt het zorgbudget opgetrokken tot 140 euro per maand. Het gaat over een totale investering van 16 miljoen euro waarmee 272.000 personen bereikt worden.

In de ouderenzorg wordt 48 miljoen euro extra geïnvesteerd. Daarvan wordt 16 miljoen euro ingezet in het zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden. Er wordt werk gemaakt van betaalbaarheid en financiële transparantie in de woonzorgcentra. Er wordt een reeks maatregelen voor het financieel beheer van woonzorgcentra in uitvoering gebracht. Tegelijk wordt bijkomend ingezet op levenskwaliteit en mentaal welzijn van ouderen met extra investeringen in de gezinszorg en de woonzorgcentra.

In het kader van het lopende hervormingstraject voor de palliatieve zorg wordt werk gemaakt van een Vlaams actieplan over vroegtijdige zorgplanning. Er wordt een substantieel extra budget vrijgemaakt.

5.6. Zorginfrastructuur

Minister Hilde Crevits benadrukt dat het VIPA er de hele zittingsperiode in geslaagd is om geen wachtlijst aan te moeten houden voor projecten in de sector voor personen met een handicap, kinderopvang, jeugdhulp, welzijn of lokale dienstencentra. Alle dossiers konden na de administratieve doorlooptijd een subsidie ontvangen. Ook voor woonzorgcentra geldt dat en ondertussen draagt Vlaanderen voor 35 miljoen euro bij met infrastructuurforfaits.

Alleen voor de ziekenhuizen is er geen automatische toekenning. Toch zijn deze zittingsperiode heel wat dossiers goedgekeurd. Minister Hilde Crevits wil dat blijven doen. In totaal kunnen er voor 125 miljoen euro aan strategische forfaits worden toegekend in deze zittingsperiode. Het strategische forfait wordt, gelet op de verhoogde inflatie, ook geïndexeerd voor dossiers die een aanvangsbevel hebben na 1 januari 2021. Eerder is de indexatie ook voor de klassieke financiering opgetrokken.

Klimaat blijft een prioritair thema waarbij de verschillende sectoren ondersteund worden bij de verduurzaming van hun infrastructuur met zowel de middelen van het Klimaatfonds als VIPA-middelen. Er wordt actief ingezet om de bestaande zorg- en welzijnsinfrastructuur tijdig richting zero-emissie te brengen door gratis energieaudits te blijven aanbieden. Want inzetten op klimaatmitigatie- en adaptatie wordt een van de belangrijkste preventieve gezondheidsdoelstellingen. In functie van energiebesparende maatregelen die voortvloeien uit die energieaudits, subsidieert Vlaanderen de maatregelen met het grootste rendement en biedt het renteloze leningen aan. Dit rendement is het optimale rendement tussen broeikasgasreductie en economisch rendement. In 2024 wordt actief ingezet op het uitfaseren van fossiele brandstoffen. De energieaudits moeten altijd een waardig alternatief voorstellen. Alleen dat alternatief zal vervolgens door het VIPA gesubsidieerd worden.

6. Ontwerp van programmadecreet bij de begroting 2024

Het ontwerp van programmadecreet bij de begroting 2024 omvat voor het beleidsdomein WVG drie bepalingen. De eerste bepaling is technisch en zorgt ervoor dat de middelen die in het kader van de overeenkomst met 3M worden ingezet in milieugezondheid, correct kunnen worden ingezet. De tweede bepaling is gekoppeld aan de investering van 16 miljoen euro om het zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden op te trekken.

De derde bepaling gaat over de voorrangsregels in de kinderopvang. Het uitgangspunt is dat Vlaanderen kinderopvang wil realiseren die kwaliteitsvol, beschikbaar, betaalbaar en rechtstreeks toegankelijk is voor elk kind zonder onderscheid. Binnen het beschikbare aanbod aan kinderopvang zou elk gezin met een behoefte aan kinderopvang er, zoals decretaal bepaald, ook recht op moeten hebben. Daarom wordt sterk ingezet op het creëren van bijkomende plaatsen. Voor 2024 gaat het om vijfduizend extra plaatsen: tweeduizend IKG-plaatsen en drieduizend met de basissubsidie. Daarnaast wordt ingezet op meer IKG-plaatsen door de omschakeling van meer dan achtduizend plaatsen van trap 1 naar trap 2 in 2023 en 2024.

Zolang het aanbod niet volstaat voor alle gezinnen met een behoefte aan kinderopvang is het nodig om te werken met voorrangsregels. Daarbij wil de Vlaamse overheid dat ouders die werken of een opleiding volgen voorrang krijgen zodat ze hun werk of opleiding niet moeten opzeggen omdat ze geen kinderopvang vinden. In deze prioritaire groep gaat absolute voorrang naar gezinnen die minstens vier vijfde werken of een viervijfde dagopleiding met het oog op werk volgen. Ook voor broertjes en zusjes die op hetzelfde moment gebruikmaken van dezelfde kinderopvang en voor pleegkinderen geldt absolute voorrang.

Bij gelijktijdige opvangvragen is een organisator van kinderopvang verplicht om de aanvraag van het gezin dat het best beantwoordt aan deze criteria voor te nemen. Wanneer er geen vraag gesteld werd door een gezin met absolute voorrang, wordt de plaats ter beschikking gesteld aan een gezin met voorrang.

Als er meer dan één persoon verantwoordelijkheid voor het kind draagt, moeten ze samen gemiddeld vier vijfde werken of een dagopleiding volgen. Als de ene voltijds werkt en de andere drie vijfde, dan is dat samen gemiddeld vier vijfde en

vallen ze ook onder deze voorwaarde. De redenering is dat wie meer nood heeft aan kinderopvang voorrang krijgt. De prioritering voor voltijds werkenden geeft mensen de kans om ook als ze kleine kinderen hebben, voltijds te blijven werken.

Onder een vier vijfde dagopleiding met het oog op werk verstaat minister Hilde Crevits een intensief traject naar werk geattesteerd door VDAB, een intensief inburgeringstraject of een opleiding die leidt tot een onderwijskwalificatie. Bovendien kunnen werk en opleiding gecombineerd worden om de vier vijfde te berekenen.

In het belang van het kind of wegens een gezondheids- of welzijnssituatie in het gezin kan een organisator van kinderopvang voor maximaal 10 procent van het aantal kinderopvangplaatsen per kinderopvanglocatie afwijken van deze voorangsregels. Zo wordt een evenwicht gecreëerd tussen de economische, pedagogische en sociale functie van kinderopvang.

Bij gelijktijdige opvangvragen van gezinnen die voldoen aan de absolute voorrang kan de organisator binnen zijn eigen opnamebeleid nog eigen criteria hanteren, bijvoorbeeld voorrang voor werkende gezinnen uit de eigen gemeente. De organisator neemt de wijze waarop hij deze voorrang toepast op in zijn huishoudelijk reglement.

De administratieve overlast voor de organisator wordt beperkt. De organisator past de voorrang toe op basis van een verklaring op eer op het moment van de aanvraag. Eenmaal de plaats is toegewezen wordt dat niet opnieuw bekeken. De organisator hoeft geen documenten op te vragen noch te bewaren. Het is de verantwoordelijkheid van de aanvragers om te kunnen aantonen via de nodige attesten dat ze voldoen aan de voorwaarden. De organisator dient de aanvrager hier wel over te informeren. De nadere regels zullen bepaald worden door de Vlaamse Regering.

Ten slotte stelt de minister twee wetgevingstechnische correcties voor:

- in artikel 5, 1°, in de voorgestelde tekst van paragraaf 1, in het tweede lid punt 1° vervangen door: “1° gezinnen die in totaliteit gemiddeld minstens hetzij 4/5de werken, hetzij een 4/5de dagopleiding met het oog op werk volgen, hetzij een 4/5de combinatie van werken en dagopleiding met het oog op werk realiseren;”. Het gaat volgens minister Hilde Crevits over een loutere verduidelijking in de tekst;
- in artikel 5, 1°, in de voorgestelde tekst van paragraaf 1, het vierde lid vervangen door: “De organisator kan afwijken van de voorrang, vermeld in het eerste lid, ten belope van maximaal 10 % van alle kinderen die op jaarbasis opgevangen worden in de kinderopvanglocatie, in het belang van het kind of omwille van een gezondheids- of welzijnssituatie in het gezin.” Het gaat hier opnieuw over een loutere verduidelijking in de tekst.

II. Algemene bespreking

1. Uiteenzetting door Hannes Anaf

Hannes Anaf waardeert de bijkomende investeringen van 270 miljoen euro in de kinderopvang maar heeft daarbij een aantal kritische bedenkingen. De kind-begeleiderratio wordt verlaagd en de logistiek medewerkers worden minstens tijdelijk meegeteld. Vooruit twijfelt eraan of dit in de toekomst voor een verlaging zal zorgen en of die mensen zullen doorstromen als kinderbegeleiders, want alleen dan komt dat ten goede van de kwaliteit en de pedagogische functie van de kinderopvang.

Er worden vijfduizend extra plaatsen gecreëerd in de kinderopvang, waarvan drieduizend op trap 1, hoewel heel wat opvanginitiatieven van trap 1 willen overstappen naar trap 2.

Een van de grootste kritieken van Vooruit betreft de nieuwe voorrangsregels. Het klinkt goed om de kinderopvang voor te behouden voor mensen die werken, maar eigenlijk gaat het om symboolpolitiek: het eigen falen proberen te verdoezelen door een maatregel die goed klinkt maar contraproductief werkt.

Die kritiek is ook te horen bij heel wat adviesraden. Zo zegt de Raad van State dat er veel onduidelijkheid is en geeft de Vlaamse Raad WVG aan dat er een te sterke focus is op de economische functie van kinderopvang. De kritiek luidt vooral dat de drempel naar werk wordt verhoogd in plaats van verlaagd. Vooral vrouwen worden hierdoor terug in de tijd gekatapulteerd. Heel wat ouders met jonge kinderen werken halftijds om de combinatie van werk en privé mogelijk te maken. De Vlaamse Regering geeft met deze maatregel de boodschap dat die ouders weer voltijds moeten werken of volledig uit het arbeidscircuit moeten stappen. De SERV vraagt unaniem en expliciet om in de huidige omstandigheden de bestaande voorrangsregels in combinatie met de inspanningsverbintenis van 20 procent voor voorrangsgroepen te behouden.

In haar advies stelt de kinderrechtencommissaris dat artikel 5 van het ontwerp van programmadecreet bij de begroting 2024 niet strookt met de toegankelijkheidsambities van het decreet van 20 april 2012 houdende de organisatie van kinderopvang van baby's en peuters. Het artikel zet het recht op bescherming van kinderen tegen discriminatie onder druk en gaat in tegen de 'Child Guarantee'-doelstelling van de Europese Unie om kinderen tegen kinderarmoede en sociale uitsluiting te beschermen. Het ondermijnt de sociale functie van kinderopvang en zet spanning op de economische functie ervan. Artikel 5 riskeert ouders te benadelen omdat ze de zorg opnemen voor hun kinderen. Bovendien zal het artikel de zorgsector nog meer onder spanning zetten omdat dat net de sector is met het hoogste aandeel deeltijds werkenden.

Deze maatregel zal dus extra problemen creëren. Vooruit zal een amendement indienen om die regel terug te draaien. Elk kind heeft recht op kinderopvang, en dat recht wordt zwaar onder druk gezet.

Hannes Anaf ziet in elke begroting, op het Vlaamse niveau maar ook in het algemeen, dat wanneer een minister een trofee binnenhaalt, er in dezelfde sector moet worden gezocht naar een post om die trofee budgettair te compenseren. Dat gebeurt ook in de zorgsector waar er overall grote noden zijn. Zo wordt de extra financiering van de kinderopvang, die voor 2025 gepland is, integraal gerealiseerd door nieuwe besparingen in de ouderenzorg (43 miljoen euro op het groeipad) en in de gezinszorg (9 miljoen euro op het groeipad zorgzwaarte).

De thuiszorg kende in 2022 onderbenutting, stelt Hannes Anaf vast. 2022 was een coronajaar en door de inflatie stelden mensen zaken uit, onder meer noodzakelijke zorg. Het is gevaarlijk om de begroting daarop te baseren. Een begroting heeft altijd een onderbenuttingshypothese.

Besparen op de zorgzwaarte in de woonzorg botst ook op onbegrip. Ouderen zullen de komende jaren niet opeens minder zorgbehoevend worden. Dat zet bovendien de startpositie van de volgende minister van Welzijn onder druk. Zo bevat de begroting voor 2024 evenmin nieuwe maatregelen om de wachtlijsten in de gehandicaptensector verder weg te werken. Door de vergrijzing zullen de noden in de ouderenzorg alleen maar toenemen. De extra investeringen die in 2024 uit de begroting worden gehaald, zullen er weer in moeten worden gestopt.

Dat alles getuigt volgens Hannes Anaf van een gebrek aan visie. De vergrijzing kan niet worden opgelost met alleen maar extra woonzorgcentra. Die gezinszorg zal nodig zijn om iedereen zo lang mogelijk op een goede manier thuis te laten wonen, en zal de komende jaren en decennia cruciaal zijn.

Het geld zou in 2022 niet volledig zijn uitgegeven. Hannes Anaf is er niet van overtuigd dat dat in de toekomst opnieuw zo zal zijn. Bovendien is het niet omdat het in 2024 uit de begroting gehaald wordt, dat het meteen anders besteed kan worden. Zo wordt een gat gecreëerd voor de toekomst.

Hannes Anaf besluit dat hij opnieuw dezelfde frustratie voelt. Er zijn zulke grote noden in de welzijnssector. Daarom is het jammer dat er niet naar het geheel wordt gekeken en dat er per se een compensatie moet worden gevonden in andere zorgvormen, waar er ook grote noden zijn. Het is niet omdat de kinderopvang een boost van 270 miljoen euro krijgt dat er voor personen met een handicap of ouderen niets meer mogelijk moet zijn terwijl de noden daar groot zijn. De volgende Vlaamse Regering krijgt een lastige erfenis. Het wordt moeilijk om de gaten te vullen en om de nodige zorgen te verstrekken aan eenieder die het nodig heeft.

2. Uiteenzetting door Lise Vandecasteele

Lise Vandecasteele herinnert eraan dat minister-president Jan Jambon het in het Vlaamse regeerakkoord 2019-2024 had over "een ambitieus, warm en sociaal Vlaanderen". Zij zegt daar in deze begroting weinig van terug te vinden. In haar binnenkort te verschijnen boek 'Wassen, plassen, slapen, klaar' vertrekt zij van verhalen van mensen op de werkvloer in de ouderenzorg en de kinderopvang. Ze zeggen allemaal dat het hard werken is en dat ze de indruk hebben dat het bandwerk is. Zij hebben niet het gevoel dat ze de zorg bieden die ze zouden willen bieden. Dat is het wat vandaag de zorg kapotmaakt.

Natuurlijk jaagt men mensen weg uit de sector als men het onmogelijk maakt om kwaliteitsvolle zorg te bieden. Professor Anja Declercq zegt duidelijk dat men mensen niet kan aantrekken naar een sector waar constant bespaard wordt, waar constant gesproken wordt over een kostenpost in plaats van over noodzakelijke en warme zorg die de overheid wil organiseren.

Ze vindt het pijnlijk om de kloof te zien tussen het zorgpersoneel, dat het uiterste van zichzelf geeft, vaak ten nadele van het eigen welzijn en de eigen financiën omdat velen deeltijds werken omdat voltijds werken niet vol te houden is, en de Vlaamse Regering, die alleen als er protest van buiten is toegevingen doet maar nooit echt wil investeren in de uitbouw van de zorg.

Het personeel in de ouderenzorg zegt dat de situatie vandaag ernstiger aanvoelt dan tijdens corona. De bewoners betalen meer – deze zittingsperiode is de factuur met 400 euro per maand gestegen terwijl de belofte was dat de factuur zou dalen – en het personeel heeft het gevoel dat het minder goede zorg kan bieden dan vier jaar geleden. Er zijn grotere personeelstekorten. Dat is het resultaat van het beleid van deze Vlaamse Regering.

Tegelijk wordt winst geboekt. Op tien jaar tijd is de commercie in de Vlaamse ouderenzorg enorm gegroeid: er vloeit geld weg uit de sector naar de aandeelhouders van grote commerciële groepen. Keer op keer ziet men waar dat toe leidt. De minister wil wettelijk verankeren dat men geen winst op zorg mag maken. In Nederland mag men geen winst maken op zorg met verblijf. Toch groeit de commerciële sector daar zoals in Vlaanderen omdat men keer op keer manieren vindt om die wetten te omzeilen.

Lise Vandecasteele stelt dat de minister een moratorium moet instellen zoals in Wallonië en Brussel – waar men er overigens veel te laat mee was: daar is ondertussen al 50 tot 60 procent van de markt in commerciële handen. Men kan vandaag in Vlaanderen voorkomen dat er extra bedden komen bij de grote commerciële spelers en op die manier die groei stoppen.

De minister kon niet anders dan investeren in de kinderopvang omdat het protest en de druk groot waren. Het is belangrijk dat de sector op straat is gekomen. Veertig jaar lang is er ondergeïnvesteed. Er is inderdaad 270 miljoen euro uit de brand gesleept. Als enige sector in diepe crisis heeft de kinderopvang een extra budget gekregen. Toch slaagt de Vlaamse Regering erin om meteen het middelveld tegen de haren te strijken want ze wil de ongelijkheid in de kinderopvang nog verscherpen.

Lise Vandecasteele verwijst naar onderzoek en naar de bevinding van experts dat in Vlaanderen, vergeleken met de rest van Europa, de toegang tot de kinderopvang het meest ongelijk is. Het is frappant dat de Vlaamse Regering die ongelijkheid nog groter wil maken. Vrouwen zullen opnieuw het grootste slachtoffer zijn want voltijds werken is moeilijk te combineren met jonge kinderen. Bijgevolg zullen er veel jonge gezinnen uit de boot vallen.

Verschillende vrouwenorganisaties zijn ontvangen door minister Matthias Diependaele om hun onderbouwde kritiek op de verscherping van de voorrangregel voor te leggen. De minister antwoordde dat de kinderopvang er in de eerste plaats is opdat ouders kunnen werken, wat betekent dat de economische functie van de kinderopvang primeert. Hij zei ook dat de sociale en psychologische functie leuke extra's zijn.

Na twee jaar van diepe crisis in de kinderopvang waarin het belang van de pedagogische en sociale functie telkens opnieuw werd onderstreept, gaat dat er bij Lise Vandecasteele niet in. Kinderopvang zou een recht van het kind moeten zijn gezien de grote impact op de sociale en cognitieve ontwikkeling, op de ontplooiing van het kind en op de latere schoolcarrière. Het is vreemd dat de Vlaamse Regering aangeeft dat zolang kinderen worden opgevangen het niet uitmaakt of er sprake is van sociale of pedagogische baten. Meer en meer mensen vragen zich af hoe het komt dat de Vlaamse Regering deze richting blijft aanhouden terwijl elk kind toegang zou moeten hebben tot kinderopvang.

Het ultieme argument voor de problemen in de kinderopvang is dat men geen personeel vindt. Volgens de spreker is de oplossing om werknemers in de kinderopvang beter te betalen, net zoals een groot bedrijf doet als ze geen CEO's kan vinden. Het is vandaag nog altijd een van de slechtst betaalde beroepen in de regio. De werknemers verdienen ook meer waardering. Die twee aspecten samen zouden het beroep aantrekkelijker maken. De spreker betreurt dat de Vlaamse Regering daar niet in wil investeren.

Lise Vandecasteele vraagt ook aandacht voor de schrijnende situatie in de sector van mensen met een handicap. Zij zijn gewoonweg niet genoemd in de Septemberverklaring (*Parl.St.* VI.Parl. 2023-24, nr. 31/1). De rij wachtenden en het bijbehorende protest groeien alleen maar. De mensen spannen altijd meer rechtszaken aan die ze recent ook wonnen.

Mensen hebben recht op ondersteuning, goede ouderenzorg, ondersteuning voor zorg voor personen met een handicap en kinderopvang. Een overheid moet die rechten garanderen.

Volgens Lise Vandecasteele boeken sommige bedrijven enorme overwinsten, waarvoor niet wordt gekeken. Het is een keuze om opnieuw te besparen, net zoals op

de gezinszorg. Ze merkt dat haar patiënten zelf besparen op gezinszorg omdat ze het niet kunnen betalen. Ze zetten minder uren in dan ze nodig hebben of zetten de gezinszorg stop. Als de minister zegt dat ze de mensen zo lang mogelijk wil thuishouden, moet ze voor omkadering zorgen.

De vermindering van het groeipad in de gezinszorg zal desastreus zijn. Het argument van de minister is de onderbenutting, maar die heeft een reden. Enerzijds moet men altijd onder het urencontingent blijven en anderzijds weet de sector pas laat wat het bijkomend urencontingent zal zijn voor het volgende jaar, waardoor er weinig tijd is om personeel te vinden en in te schakelen. De onderbenutting is er niet omdat er minder nood is aan gezinszorg. De minister kan beter met de sector nagaan hoe de onderbenutting kan worden tegengegaan in plaats van de groeipaden te verminderen, want dat gaat in tegen de visie van mensen thuis zorg geven.

Lise Vandecasteele heeft vragen over de nieuwe, verscherpte voorrangregels in de kinderopvang. Hoe zullen die worden uitgevoerd? Wat zal er gebeuren met mensen die minder werken? Hoe zal dat worden uitgerold? Wanneer zal men een concreet antwoord krijgen op de vraag hoe de voorrangregels zullen worden uitgevoerd? Hoe kan de minister onderbouwen dat ze dit doorvoert in een ontwerp van programmadecreet bij de begroting 2024?

3. Uiteenzetting van Immanuel De Reuse

Immanuel De Reuse stelt vast dat er nog altijd te weinig geld is om de zorgnoden te lenigen, de beloftes in te lossen en te anticiperen op de stijgende zorgnood die voor de deur staat. De volgende Vlaamse Regeringen zullen een minder mooie erfenis krijgen. Veel uitdagingen waarmee de gezondheids- en welzijnssector kampt, vormen nog altijd belangrijke knelpunten waar dringend iets aan moet worden gedaan.

Immanuel De Reuse stipt het personeelstekort en de wachtlijsten aan. Het personeelstekort betekent een probleem voor de levenskwaliteit van de mensen en voor de kwaliteit van de zorg. Door te weinig personeel kunnen er fouten gebeuren.

De medicatieveiligheid kwam al dikwijls ter sprake en hangt ook samen met het personeelstekort. Immanuel De Reuse benadrukt dat het niet aan de medewerkers ligt, die zich dubbelplooien om goede zorg te verlenen aan de bewoners, maar aan een structureel personeelstekort, dat door de Vlaamse Regering teruggedrongen moet worden.

Dan gaat Immanuel De Reuse in op de wachtlijsten in de geestelijke gezondheidszorg. Doordat mensen er niet in slagen om tijdig gepaste hulp te vinden voor hun geestelijke gezondheidsproblemen, escaleren die nog. Ook veel jongeren wachten tevergeefs op hulp. Hun problemen worden alleen maar erger, met gevolgen op latere leeftijd.

Er zijn ook wachtlijsten in de gehandicaptensector met mensen die recht hebben op een budget maar het niet krijgen omdat er geen geld ter beschikking is. Ze moeten zich redden met eigen middelen. Er wordt ook nagegaan of ze die middelen echt wel nodig hebben, alsof een handicap plots zou kunnen verdwijnen.

4. Uiteenzetting door Freya Saeyns

Volgens *Freya Saeyns* is de belangrijkste realisatie in de begroting 2024 het aanzienlijke extra bedrag van 270 miljoen euro voor de kinderopvang. Ze meent dat de juiste prioriteiten gesteld worden, zoals het gelijkschakelen van de subsidies

voor trap 2B en 2A, de overheveling van meer dan drieduizend plaatsen uit trap 1 naar trap 2 en het optrekken van de basissubsidie tot 1358 euro.

In 2024 wordt verdergegaan op dit pad. Er zullen nog vijfduizend plaatsen van trap 1 naar trap 2 overgeheveld worden en de basissubsidie voor groepsopvang wordt opgetrokken tot 3000 euro. Freya Saeys pleitte de afgelopen jaren altijd voor duurzame kinderopvang en wees erop dat het verschil in subsidie zo groot was dat het niet te overbruggen viel met ouderbijdragen. Er worden stappen in de goede richting gezet al blijven er bezorgdheden: bijvoorbeeld over opvanginitiatieven met een IKT-mix. Volgens minister Benjamin Dalle worden trap 1-plaatsen van IKT-mixen in de begroting niet noodzakelijk voor 100 procent omgezet. Dat betreft Freya Saeys omdat alle personeelsleden hetzelfde loon ontvangen maar niet dezelfde subsidies.

Een tweede belangrijke uitdaging op het vlak van kinderopvang is de verbetering van de kind-begeleiderratio. Ze vindt de gezette stappen correct: er wordt begonnen met de kleinste kinderen en bij de initiatiefnemers met verticale groepen. De grootste uitdaging zal erin bestaan die nieuwe arbeidsplaatsen ingevuld te krijgen. Daarvoor zijn volgens Freya Saeys een aantal maatregelen nodig.

Eerst en vooral is er nood aan meer instroom in de richting van kinderopvang. Dat vergt niet alleen campagnes maar ook een aanpassing van de opleiding. In de opleiding wordt te weinig nadruk gelegd op het educatieve, en daaraan moet gemedieerd worden. Werd daarover al overlegd met de minister van Onderwijs?

Ten tweede moet, om het beroep weer aantrekkelijk te maken, werk gemaakt worden van de ontzorging van alle niet-verzorgende en educatieve taken. Daarvoor zijn logistiek medewerkers nodig. Freya Saeys is tevreden dat de Vlaamse Regering een van de voorstellen volgt uit haar conceptnota over het aantrekken van extra helpende handen in de kinderopvang en de introductie van een logistieke functie om kinderbegeleiders te ontlasten van niet-verzorgende en niet-pedagogische taken (*Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nr. 1616/1). Hetzelfde geldt voor de flexi-jobs. Niemand heeft de ambitie om de jobs in de kinderopvang te laten invullen door flexi-jobbers, maar die kunnen invallen bij incidentele tekorten bijvoorbeeld wegens ziekte. Zo wordt voorkomen dat leefgroepen moeten sluiten en ouders moeten thuisblijven om op hun kinderen te passen.

De spreker benadrukt dat het belangrijk is om de uitstroom in te dijken. Tegen 1 april 2024 moeten alle kinderbegeleiders de noodzakelijke kwalificaties hebben. Ze vraagt wat de stand van zaken is. Hoeveel begeleiders in de kinderopvang zullen er uitstromen omdat ze niet voldoen aan de kwaliteitsvereisten en die niet willen halen?

Op het vlak van ouderenzorg is het belangrijk dat het onderscheid tussen rob en rvt deze zittingsperiode werd weggewerkt, en dat de tegemoetkoming voor hulp aan bejaarden werd aangepast om het verblijf in een woonzorgcentrum betaalbaar te houden. Ze stelt dat de tegemoetkoming van de zorgverzekering ook werd aangepast.

In de BBT staat dat de vergunningsstop eindigt op 31 december 2025. De minister acht het nodig om in 2024 in te schatten wat de nodige bijkomende capaciteit zal zijn voor de volgende jaren. Ze oppert de mogelijkheid om dit op te splitsen in een oefening op lange en korte termijn, en dringt erop aan om de oefening op lange termijn, effectief op lange termijn te doen. Er moet worden bekeken wat er residentieel nodig is op het vlak van gezinshulp en wat dat kost, zeker gezien de vergrijzingsgolf.

Het is voorts belangrijk dat er wordt gekeken naar de plaats van kleinschalige initiatieven, los van woonzorgcentra, en hoe innovatie meerwaarde kan bieden, gelet op het tekort aan opvangplaatsen. Dat kan preventief werken en toekomstige generaties langer gezond houden.

Freya Saeys stelt dat er in de langetermijnvisie een vijfjaarlijkse oefening kan gebeuren, conform het decreet van 18 mei 2018 houdende de Vlaamse sociale bescherming. Ze vraagt hoe de minister daartegenover staat.

Ze is tevreden dat het begrip hybride gezinszorg in de BBT staat. Diensten voor gezinszorg zijn daar grote voorstander van. Dat werd toegepast tijdens de coronacrisis. Veel mensen uit de sector zijn vragende partij om dat structureel in te bedden. Het is een mooi voorbeeld van hoe medische technologie kan helpen om meer te doen met dezelfde hoeveelheid mensen, en om efficiënt en beter te werken.

Freya Saeys haalt ook aan wat niet werd gerealiseerd. Er is geen definitie van de doelgroep van ouderen die de Vlaamse Regering nog wil bereiken met gezinshulp. Dat blijkt moeilijk te zijn. Zal dat er deze zittingsperiode nog komen?

De experimenten ter voorbereiding van de persoonsvolgende financiering zijn er nog niet. Freya Saeys vraagt of die er nog zullen komen. De zorgkosten worden door de overheid gefinancierd, maar de woon- en levenskosten door de ouderen. Voorts wordt de anciënniteit van een verpleegkundige maar tot zestien jaar gefinancierd. In welke mate worden de zorgkosten door de overheid gefinancierd en welke stappen worden er gezet om dat volledig te financieren?

Freya Saeys wijst ook op het steeds pranger wordende tekort aan huisartsen en tandartsen. Met Domus Medica is er een project gestart om een methodologie te ontwikkelen om per eerstelijnszone te bekijken wat de tekorten zijn. De vraag is wanneer men daar echt meer zicht op heeft. Het is belangrijk dat daar vooruitgang wordt geboekt, want ondertussen lopen ook de onderhandelingen over het inter-federale planningsorgaan. Als Vlaanderen zijn eisen wil onderbouwen, moet het weten wat de tekorten zijn en hoeveel artsen een patiëntenstop hebben ingevoerd. Dat is belangrijk om het maximale uit de brand te slepen bij het bepalen van het contingent voor de Vlaamse Gemeenschap.

Over de introductie van het eigenstandig statuut voor basisverpleegkundige zijn veel vragen gesteld. Wat zal de impact daarvan zijn op de Vlaamse sector? Freya Saeys is ervan overtuigd dat de introductie een negatieve invloed zal hebben. Kan dat in kaart worden gebracht? Heeft de minister de vraag naar de impact op federaal niveau gesteld? Dat is een belangrijk aspect, zeker voor de woonzorgcentra die doorgaans veel HBO5-verpleegkundigen in dienst hebben.

Een laatste zaak is overregulering. Tijdens hoorzittingen in de Commissie ad hoc voor de Evaluatie en Verdere Uitvoering van het Vlaamse Coronabeleid kwam dat thema elke keer naar voren. Elke sector kwam toen zeggen wat een zegen het was dat er tijdens coronacrisis regels overboord werden gegooid. Men had meer tijd om te doen waarvoor men gestudeerd had. Elke hoorzitting was een schreeuw om meer vertrouwen bij het beoordelen of naar input in plaats van het afvinken van vele regels. Alle overbodige regelgeving schrappen is een vraag van de sector, maar ook van de Open Vld-fractie.

5. Uiteenzetting door Maurits Vande Reyde

Maurits Vande Reyde stelt vast dat de afgelopen jaren een heel parcours is afgelegd voor personen met een beperking: de opstap van 270 miljoen euro, het wegwerken van prioriteitengroep 1, het begin van het wegwerken van prioriteitengroep 2 en persoonlijkeassistentiebudgetten voor minderjarigen. Voor 2024 heeft de minister

opnieuw enkele uitdagingen. Er zijn enkele juridische geschillen. De minister heeft ook aangekondigd dat zij meer flexibiliteit wil inbouwen voor het dekken van een aantal noodgevallen. Men moet natuurlijk ook afwachten wat de resultaten zijn in de prioriteitengroep 2. Dat zijn allemaal goede hervormingen, die het komende jaar worden voortgezet. Maar het allerbelangrijkste voor 2024 is het volgende perspectiefplan.

Het VAPH bracht het vorige perspectiefplan in april 2019 uit, op een moment dat het Vlaams Parlement zijn werkzaamheden bijna had stopgezet. Maurits Vande Reyde zou het goed vinden mocht het volgende perspectiefplan vroeger beschikbaar zijn. Zo kan het uitgebreid in het Vlaams Parlement worden besproken. De toekomstige beslissingen zullen immers voor een groot stuk worden genomen door wie in de commissie aanwezig is of hun fracties. Het perspectiefplan is enorm belangrijk omdat men in de volgende zittingsperiode, ook al is de budgettaire situatie krap, wel de stap zal kunnen zetten naar het volledig wegwerken van de wachtlijsten. Dat kan als dat op een verstandige manier wordt aangepakt met een ordentelijke oplossing voor prioriteitengroep 3. Maar dan moet men dat in 2024 kunnen voorbereiden. Voor de spreker moet dat in de laatste maanden van de regeerperiode de absolute prioriteit zijn wat betreft personen met een beperking. Hij roept de minister op om dat met de commissie of het Vlaams Parlement te bespreken.

6. Uiteenzetting door Jeremie Vaneekhout

Volgens *Jeremie Vaneekhout* is de laatste begroting van de zittingsperiode het uitgelezen moment om de balans op te maken van de beleidsdomeinen Welzijn, Volksgezondheid en Gezin en van deze Vlaamse Regering. De Vlaamse Regering kende de voorbije tien jaar dezelfde samenstelling, en de afgelopen twintig jaar droeg telkens een cd&v-minister de verantwoordelijkheid voor Welzijn.

De spreker gaat in op een aantal fundamentele pijnpunten. Het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin is de graadmeter van de samenleving. Het thema legt bloot hoe centraal mensen staan en hoe er met hulpbehoevende mensen wordt omgegaan.

Groen stelt vast dat de droom bij het overhevelen van deze bevoegdheden naar de regio's er niet toe heeft geleid dat Vlaanderen het beter doet dan andere regio's. De Vlaamse Regering is hardvochtig en houdt onvoldoende rekening met de zorgnoden. De gevolgen daarvan zijn zichtbaar in de ellenlange wachtlijsten voor een zorgbudget, waarop hulpbehoevenden nochtans wettelijk recht hebben. Zeker voor de mensen in prioriteitengroepen 2 en 3 blijft perspectief uit.

Ook de wachtlijsten in de geestelijke gezondheidszorg en de verslavingszorg zijn lang. Vaak komen mensen daardoor in de problemen. De Federale Regering heeft hiervoor in 2023 inspanningen geleverd in overleg met de Vlaamse Regering.

Daarbovenop zijn er ook erg lange wachtlijsten in de jeugdhulp. Meer dan zesduizend kinderen wachten op hulp. Het traject Vroeg en nabij wordt al vier jaar aangekondigd, maar is nog niet geland. Dat is niet alleen een drama voor die jongeren, maar over tien of vijftien jaar zal men hiervoor de prijs betalen.

Jeremie Vaneekhout wijst erop dat de Vlaamse Regering in de Vlaamse sociale bescherming zaken invoert die ongrondwettig zijn. De drempels worden hoog gehouden om misbruik te voorkomen, maar het resultaat is dat mensen niet de hulp krijgen die ze nodig hebben.

Volgens Jeremie Vaneekhout worden in de begroting keuzes gemaakt die de meest kwetsbare mensen in de kou laten staan, bijvoorbeeld in de kinderopvang, waar de Vlaamse Regering voorrang geeft aan mensen die minstens vier vijfde

werken. De voorrang voor kwetsbare gezinnen wordt losgelaten waardoor die gezinnen uit de boot vallen. Zij zullen het nog lastiger hebben om een plaats te vinden voor hun jonge kinderen. Vlaanderen laat de meest kwetsbare ouders en kinderen los: ouders die deeltijds werken, alleenstaande ouders met een klein netwerk, ouders van een kind met een handicap of ouders in armoede.

Jeremie Vaneekhout noemt de maatregel onbegrijpelijk want het is een lapmiddel om het structurele tekort en de structurele onderinvesteringen op te vullen. Ook veel stemmen buiten de commissie blijven kritiek uiten: het middenveld, academische experts, de SERV en de kinderrechtencommissaris.

Jeremie Vaneekhout ziet vergelijkbare tendensen in andere domeinen, bijvoorbeeld in de thuis- en gezinszorg. Een Vlaamse Regering die zich erbij neerlegt dat er in 2027 mensen te weinig zullen zijn in die sector en er geen middelen worden vrijmaakt voor een groeipad naar 2027, legt zich neer bij het eigen falen. Men heeft nog tijd om antwoorden te geven. Het parlementslid noemt de besparing in de thuis- en gezinszorg onbegrijpelijk. Ze getuigt van een gebrek aan visie omdat net het omgekeerde moet gebeuren. Wegens de vergrijzingsgolf moet er meer worden geïnvesteerd in de thuis- en gezinszorg. Ook de sector van personen met een handicap kijkt voor prioriteitengroep 3 naar de thuiszorg. Dat gaat over tienduizend mensen. Er moet een groeipad komen en ook een plan op langere termijn.

Jeremie Vaneekhout verwijst vervolgens naar het personeelstekort in de woonzorgcentra. Ook andere zaken worden niet structureel aangepakt of blijven openliggen. Het paradepaardje van deze Vlaamse Regering sinds de coronacrisis is het proefproject Zorgzame Buurten. Die projecten lopen in februari 2024 af en er wordt geen vervolg gepland. Lokale besturen moeten het zelf oplossen. Hij verwijst naar het colloquium van 24 april 2024, waar waarschijnlijk veel inspirerende ideeën naar voren zullen worden geschoven die uit die projecten komen, maar de minister beslist in deze begroting om die stop te zetten.

De minister blijft met een gesloten enveloppe werken voor mensen met een beperking. Dat betekent dat sommigen de zoveelste in de rij zijn en er voor hen niets meer is. Ze moeten wachten tot er op een dag voldoende budget is.

De minister heeft gezegd dat men meer dan ooit middelen uitgeeft aan zorg en welzijn. Maar de 100 euro die tien jaar geleden gegeven werd, is vandaag nog 70 euro waard. Nu kan men niet meer dezelfde zorg krijgen voor hetzelfde nominale budget. De inflatie van de afgelopen jaren was 17,4 procent. Alles wat daaronder zit, is het bewaken van de koopkracht van mensen. Toch kiest de minister ervoor om systematisch een aantal middelen niet te indexeren. De werkmiddelen van zorgvoorzieningen worden al een decennium niet aangepast aan de stijgende kosten. De sector zit op zijn tandvlees: infrastructuur en medewerkers lijden eronder. Dat is een muur waar de minister tegenop zal knallen.

Volgens Jeremie Vaneekhout geldt hetzelfde voor het zorgbudget, dat zagezegd is gestegen van 130 euro aan het begin van de zittingsperiode naar 140 euro. Maar die 130 euro was meer dan tien jaar lang 130 euro. Volgens CM zou dat vandaag 177 euro moeten zijn. Minister Hilde Crevits zegt dat zij door met nominale bedragen te werken de vinger op de knip houdt, maar organiseert zo het welzijnstekort op de welzijnsbegroting van de Vlaming.

Deze begroting bevat ook een aantal bijkomende investeringen. Er gaat 270 miljoen euro extra naar de kinderopvang. Dat was na de voorbije jaren nodig. Maar de impact van de voorkeursregeling zal dramatisch zijn. Er gaat 88 miljoen euro extra naar het VAPH en 27,5 miljoen euro extra naar de jeugdhulp. Jeremie Vaneekhout juicht dat toe. Maar hij hoopt dat dit maar de eerste broodnodige stap is na jarenlang gebrek aan daadkracht en investeringen. Ook daarvoor moet

minister Hilde Crevits verantwoording afleggen. Jeremie Vaneekhout had liever een begroting gezien die een fundamentele omslag maakt in de aanloop naar de volgende zittingsperiode en die niet alleen de grote gaten van de afgelopen tien tot twintig jaar moet opvullen. Dit budget toont dat deze Vlaamse Regering al te vaak de meest kwetsbaren in de kou laat staan. Daarin verschilt deze begroting niet van die van de voorbije jaren.

7. Uiteenzetting door Tine van der Vloet

Tine van der Vloet stelt dat er de voorbije zittingsperiode ondanks grote crisissen grote stappen zijn gezet. Dat weerspiegelt zich in de grote budgetstijgingen in het beleidsdomein.

Tine van der Vloet is tevreden dat minister Hilde Crevits werk heeft gemaakt van de aanbevelingen van de Onderzoekscommissie naar de veiligheid in de kinderopvang (*Parl.St.* VI.Parl. 2021-22, nr. 1176/14). Ook daarbuiten werd de kinderopvang versterkt, bijvoorbeeld met de 100 miljoen euro die recurrent wordt vrijgemaakt in de begroting van 2023. In 2024 is er opnieuw 270 miljoen euro extra recurrent. Daarmee stijgt het totale budget tot meer dan 1 miljard euro. Dat is in deze zittingsperiode een ongeziene stijging. Hiermee wordt de basissubsidie zowel voor de groeps- als voor de gezinsopvang gevoelig versterkt. Zo kunnen kinderopvanginitiatieven hun personeel beter verlonen en kan de ouderenbijdrage opnieuw dalen. Een uitbreidingsbeleid moet het mogelijk maken om meer plaatsen te creëren. Er worden ook acties ondernomen om meer personeel aan te trekken. Ook wordt de kind-begeleiderratio verlaagd tot een op vijf in de babygroepen, een op acht in de peutergroepen en een op zeven in de gemengde groepen.

Het handhavingsbeleid wordt gemoderniseerd en gedifferentieerd om beter te handhaven en te vermijden dat kinderopvanginitiatieven moeten worden gesloten. De initiatieven die vanwege het voorzorgsprincipe ten onrechte werden geschorst, worden vergoed. Tine van der Vloet beklemtoont dat al deze maatregelen zeker niet heiligmakend zijn, maar merkt op dat er grote stappen in de goede richting zijn gezet.

Er is een crisis- en investeringsplan van 100 miljoen euro voor de jeugdhulp. Op de korte termijn wordt ingezet op de crisisjeugdhulp. Op de lange termijn wordt uitgekeken naar het versterken van de 1G1P-netwerken en de OverKop-huizen. Consulente van de sociale dienst van de jeugdrechtbank worden in de ondersteuningscentra voor jeugdhulp extra ondersteund. Tine van der Vloet ziet de vertaling daarvan terug in de BBT. Zij hoopt dat de maatregelen uit het plan zo snel mogelijk worden geïmplementeerd.

Het geïntegreerde gezins- en jeugdhulpbeleid is een werk van lange adem waarmee men al verschillende jaren probeert te landen. In de BBT is Vroeg en nabij al tussen de lijnen aanwezig maar voorlopig blijft het wachten op een decretale neerslag. De N-VA hoopt daar spoedig meer duidelijkheid over te krijgen.

Tine van der Vloet wijst erop dat het VAPH nooit eerder zoveel beleidskredieten onder zijn beheer had als in deze regeerperiode: in 2019 was dat 1,8 miljard euro en in 2023 bijna 1 miljard euro meer. Dat zijn forse inspanningen maar toch moet nederig worden erkend dat niet iedereen de hulp ontvangt waarop hij recht heeft. Het VAPH is bezig met een meerjarenanalyse om toekomstige noden in kaart te brengen. Uiteraard is ook haar fractie daarmee bezig. Het gaat niet alleen over financiële middelen want ook de structuren moeten kritisch onder de loep worden genomen. Kan de toeleiding eenvoudiger en slanker? Worden onderbenutte middelen voldoende geherinvesteerd? Kan de persoonsvolgende financiering nog beter op maat worden gemaakt? De N-VA staat nog altijd ten volle achter dit systeem

want het zorgt voor een inclusievere samenleving. De keuze en de regie liggen bij de gebruiker.

Iedereen weet dat geld niet alles oplost. Zorg is mensenwerk, en op dit moment vindt men niet snel genoeg mensen om de vele noden te lenigen.

Zeker sinds de coronacrisis weet iedereen dat preventie belangrijk is. In Vlaanderen wordt die uitgebouwd via gezondheidsdoelstellingen. In 2023 werd de doelstelling die een gezonder leven beoogt, uitgebreid. Voor de N-VA-fractie is het belangrijk dat preventiemethodieken goed in kaart worden gebracht. De verlenging van diverse beheersovereenkomsten is positief maar dat moet resultaat opleveren. Een goed preventiebeleid kan veel voorkomen. Zo is diabetes vrijwel te vermijden met een gezonde levensstijl. Kanker kan worden gedetecteerd als mensen zich laten testen. Voor diverse kankers organiseert de Vlaamse overheid bevolkingsonderzoeken. De participatie is misschien hoger dan in de andere deelstaten maar men moet ambitieus blijven.

De N-VA kijkt uit naar de nieuwe gezondheidsdoelstelling voor vaccinatie, die verder wordt onderbouwd en een goede bescherming moet geven aan de bevolking. Preventie zal zich later terugbetalen in de vorm van betere gezondheid en lagere maatschappelijke kosten. De N-VA is vragende partij voor een asymmetrisch samenwerkingsakkoord dat een goed preventiebeleid stimuleert. Tine van der Vloet weet dat de minister er ook zo over denkt.

In het laatste jaar van een regeerperiode wordt er altijd vooruitgekeken. Vlaanderen stevent af op een grote vergrijzingsgolf. Door de zesde staatshervorming is het met die uitdaging geconfronteerd, die het de voorbije bestuursperiode volop heeft aangepakt. De uitbreiding in de ouderensector loopt op basis van de erkenningskalender stilaan ten einde. De minister geeft in de BBT aan dat ze verder kijkt en met de aangepaste programmatie meer wil doen. De N-VA onderstreept dat niet alles van woonzorgcentra kan komen. Men moet innovatief zijn: initiatieven zoals cohousing vallen toe te juichen. Vlaanderen moet een regio zijn waar keuzevrijheid en eigen regie centraal staan in de zorg. De spreker onderstreept dat de ouderenzorg er beter voor staat dan enkele jaren geleden. Er zijn geen bewoners met een zwaar zorgprofiel meer in gewone woongelegenheden. Ze worden allemaal gefinancierd met de hogere financieringsnorm, die men vroeger rvt noemde. Volgens het lid mag dat historisch genoemd worden.

Er is een striktere opvolging van voorzieningen waar problemen zijn opgedoken. Net als in de kinderopvang lag een zwaar incident aan de basis daarvan. Zorginspectie kreeg meer middelen en mensen om zaken op te volgen. Op die wijze treedt een handavingsketen in werking.

Met de laatste BBT van deze regeerperiode toont de Vlaamse Regering dat ze beleid voert. De budgetten die de afgelopen jaren zijn uitgetrokken, maken een groot verschil voor wie in prioriteitsgroep 1 een PVB kreeg of voor ouders die voor hun kinderen een IKT-plaats hebben. Daarnaast ziet wie zwaar zorgbehoevend is, het zorgbudget stijgen. De spreker benadrukt dat het werk nog niet is afgerond. Dat zal in dit domein nooit het geval zijn maar de N-VA is ervan overtuigd dat de genomen stappen de juiste zijn.

8. Uiteenzetting door Katrien Schryvers

Volgens *Katrien Schryvers* is Welzijn een belangrijk beleidsthema omdat het gaat over zorg voor kwetsbare mensen met een zorgnood. Het is belangrijk dat het beleid zorgt voor de nodige ondersteuning en zorg, die bovendien kwalitatief en betaalbaar moeten zijn.

Deze zittingsperiode zijn er grote stappen gezet. Ten aanzien van de commissieleden die om bijkomende budgetten vragen, pleit ze voor nuance en een realistische benadering. Ze wijst erop dat de budgetten voor Welzijn in één zittingsperiode en over de verschillende segmenten tot boven de 17 miljard euro gestegen zijn, wat een stijging is met 35 procent.

Katrien Schryvers geeft toe dat er nog noden zijn en dat er nog verdere stappen en investeringen nodig zijn in verschillende domeinen. Jaar na jaar neemt de zorgnood toe. Steeds meer mensen worden ouder. Mensen met een beperking stellen een terechte vraag naar zelfstandig leven en wonen. Door alle zorgen worden zij ook ouder. Er zijn deze zittingsperiode fundamentele stappen gezet, zowel qua budgetten als qua noodzakelijke hervormingen.

Als Jeremie Vaneekhout stelt dat deze Vlaamse Regering zo hardvochtig mogelijk wil zijn, dan weet ze niet wat ze hoort. Wie ziet hoeveel bijkomende middelen er beschikbaar zijn voor onder andere kinderopvang, mensen met een beperking, jeugdhulp, woonzorg enzovoort, kan zo iets onmogelijk beweren. Afgaand op wat nog anderen poneren, lijkt het alsof Vlaanderen niemand helpt, terwijl er veel mensen bijkomend geholpen zijn. Ze herhaalt dat nog verschillende noden ingevuld moeten worden. Cd&v zal daar verder aan werken, wat het verkiezingsprogramma ook duidelijk zal maken.

Ondertussen gaat cd&v elke dag tot 9 juni 2024 werken om alles wat in de BBT staat, te implementeren. Er zijn miljoenen euro's bijkomend vrijgemaakt, alleen al 270 miljoen euro extra voor de kinderopvang.

Het zijn allemaal stappen in de goede richting, ook in uitvoering van wat er gezegd is in de Onderzoekscommissie naar de veiligheid in de kinderopvang, die een voorbeeld was van hoe parlementair werk op het beleid kan wegen. Uit de begroting voor 2024 blijkt dat de Vlaamse Regering met rasse schreden de aanbevelingen uitvoert: de verlaging van de kind-begeleiderratio, de verdere uitrol van het werknemersstatuut, de betere subsidiëring van de kinderopvang en de bijkomende plaatsen.

Er moeten nog stappen gezet worden, maar deze stappen zijn nodig om de volgende te kunnen zetten. Iedereen weet dat eerst moet worden gezorgd voor betere financiering en betere statuten zodat meer mensen in de kinderopvang willen werken. Zo ontstaat de mogelijkheid om meer plaatsen te creëren die – zeker als het van cd&v afhangt – de volgende periode bijkomend gefinancierd zullen worden. Ondertussen is de toekomstgroep aan het werk. Dat gebeurt niet allemaal los van de sector. Ze doet aanbevelingen in dezelfde richting.

Deze begroting heeft duidelijk prioriteiten. Het beleidsdomein Welzijn is na Onderwijs terecht de grootste begrotingspost in Vlaanderen, met een stijging van bijna 35 procent in deze zittingsperiode. Dat zijn middelen om meer mensen te helpen, om mensen met een zorgnood bijkomend te ondersteunen, om voor meer plekken in de kinderopvang te zorgen, of om te zorgen voor meer betaalbaarheid in de kinderopvang, de woonzorgsector of andere sectoren.

Katrien Schryvers vindt innovatie in de zorgsector belangrijk. Ze sluit aan bij wat Freya Saeys er al over gezegd heeft. Ze wijst erop dat men niet alleen moet kijken naar meer plekken creëren – de minister onderschrijft dat ook – en meer hetzelfde doen. Men moet ook de zaken tegen het licht houden en zien welke nieuwe technologie zich aandient en hoe die aanvullend gebruikt kan worden.

Het baart zorgen dat de jeugdhulp geconfronteerd wordt met almaar toenemende hulpvragen. De minister is daarop ingegaan door 100 miljoen euro extra vrij te maken voor een crisis- en investeringsplan Jeugdhulp. Die middelen vinden in de

loop van 2024 hun weg naar de sector. Dat is terecht, maar de vraag rijst hoe het komt dat zo veel kinderen en jongeren bijkomend onder druk staan, dat gezinnen onder druk staan, of dat er een beroep gedaan moet worden op de jeugdhulp en professionele hulpverlening. Gezinssituaties worden alsmaar complexer. De samenleving is hypergeïndividualiseerd en mensen kunnen minder terugvallen op netwerken.

Alle beleidsdomeinen moeten samenwerken aan een gepast antwoord op vragen over hoe kinderen en jongeren op een goede manier in de gewone gezinscontext, omgeving of leefgemeenschap kunnen opgroeien. Dat vraagt investeringen van alle beleidsdomeinen en is geen prioriteit voor Welzijn alleen.

Katrien Schryvers stelt dat er deze zittingsperiode veel werd geïnvesteerd in woonzorgcentra, die ook onder druk staan. Ze betreurt dat ze negatief in beeld komen in de berichtgeving omdat er met hart en ziel wordt gewerkt en omdat er veel wordt geïnvesteerd in de leefbaarheid van de sector. Het is belangrijk dat mensen in die sector hun werk goed kunnen doen en dat alle plaatsen worden behouden. Ze vindt dat belangrijk voor de betaalbaarheid voor de bewoners.

De spreker wijst erop dat de omzetting van rob naar rvt de voorbije jaren werd uitgevoerd hoewel er in het Vlaams Parlement aanvankelijk werd getwijfeld aan de haalbaarheid ervan. Vlaanderen moest smeken om een bepaald contingent te krijgen toen het nog een federale bevoegdheid was. Tijdens de zittingsperiode 2014-2019 werd stelselmatig een bepaald contingent omgezet. Deze Vlaamse Regering heeft ze allemaal in één keer omgezet en financiert in functie van de zorgzwaarte. Dat lijkt inmiddels normaal maar heeft wel een inspanning gekost.

Katrien Schryvers hoorde Jeremie Vaneekhout opmerken dat de aanpassing van de zorgbudgetten maar 140 euro bedraagt. Ze vindt ook dat de zorgbudgetten geïndexeerd moeten worden, maar toch worden er al goede stappen gezet. Die inspanningen maken een verschil. Ze wijst op de hervorming van het zorgbudget voor ouderen in woonzorgcentra, wat bijdraagt aan de betaalbaarheid van een verblijf in een woonzorgcentrum.

Er moet worden gezocht naar nieuwe woonvormen en onderzocht hoe die gerealiseerd kunnen worden. Zo wordt er tegemoetgekomen aan mensen die zorg nodig hebben in de thuiszorg of in kleinere woonentiteiten.

Ze stelt vast dat er veel wordt gesproken over besparingen op de gezinszorg, terwijl er niet minder zorg wordt verleend. In 2023 werden 19 miljoen uren aan gezinszorg gepland voor mensen die dat nodig hebben. Er worden minder uren opgenomen maar meer gezinnen geholpen. Dat zou komen doordat de uren flexibeler kunnen worden ingezet. De jaarlijkse middelen worden niet opgebruikt. Het is belangrijk dat al het geld voor Welzijn wordt gebruikt. Als de contingenten niet worden opgebruikt, is het een juiste keuze om die middelen te laten renderen door daar wel zorg mee te verlenen.

Als antwoord op de bewering van Jeremie Vaneekhout als zou de Vlaamse Regering al aankondigen te zullen besparen, herhaalt Katrien Schryvers wat ze eerder heeft gezegd: wanneer de contingenten worden opgevuld en er geen slapende middelen in het budget zitten, en wanneer er voldoende mensen worden gevonden om de uren te presteren, zal cd&v de eerste zijn om opnieuw aanpassingen door te voeren, want gezinszorg is een belangrijke pijler om mensen met een zorgnood zo lang mogelijk thuis te laten wonen.

Tot slot komt Katrien Schryvers terug op de regelgeving. Ze hoort oproepen om, zoals tijdens de coronaperiode, regels te schrappen en stelt voor dat iedereen daar eens goed over nadenkt. Als regels geschrapt kunnen worden, moet dat gebeuren

maar wel op de juiste manier. Het is immers contradictorisch om minder regels te vragen maar wanneer het misloopt te roepen dat de zaken niet geregeld zijn en de overheid in gebreke blijft. Er moet evenwicht gezocht worden in regelgeving: niet te veel vrijheid maar evenmin regelneverij.

De Vlaamse Regering investeert sterk en terecht in Welzijn, besluit Katrien Schryvers. De begroting maakt duidelijke keuzes, onder meer met bijkomende middelen voor kinderopvang. Ook in het ouderenbeleid worden nieuwe stappen gezet. Er moet nog meer gebeuren maar met de bijkomende grote budgetten kan tot de laatste dag van de zittingsperiode gewerkt worden aan meer welzijn en betere zorg.

9. Antwoord van minister Hilde Crevits

Minister *Hilde Crevits* bouwt voort op de algemene tussenkomst van Katrien Schryvers. Dat de balans die de meerderheid opmaakt, verschilt van die van de oppositie is logisch. Ze kan begrijpen dat de oppositie andere zaken wil realiseren maar is het er niet mee eens dat ze een hardvochtig beleid voert. In haar korte periode als minister van Welzijn is duidelijk geworden dat er veel uitdagingen zijn. De samenleving verandert continu waardoor er permanent bijgestuurd moet worden.

Als de minister de balans bekijkt, ziet ze onder meer dat lonen en personeelsomkadering opgetrokken zijn, en dat jeugdhulp en gezinszorg uitgebreid zijn. De gezinszorg is volgens nieuwe cijfers tijdens deze zittingsperiode gestegen met 5 procent. Dat is een hogere stijging dan de toename van het aantal 80-plussers met 3,3 procent. Daaruit blijkt dat er voldoende aanbod aan gezinszorg is. De minister woont in een kangoeroewoning met zorgbehoevende ouders en schoonouders. De manier waarop de gezinszorg de noden van haar ouders en schoonouders op maat en volgens hun wensen lenigt, is indrukwekkend.

In Denemarken, het zogenaamde land van melk en honing, wordt gezinszorg anders georganiseerd: het is een rigide systeem met verschillende mensen die aparte taken komen uitvoeren. In Vlaanderen wordt aan huis bekeken wat nodig is en een aanbod gedaan. De cliënt betaalt in functie van zijn inkomen. Dat is geen hardvochtig maar een warm en sociaal beleid. Minister Hilde Crevits is dankbaar dat de capaciteit daarvoor er vandaag is.

Bovendien werd in de Vlaamse Regering afgesproken dat de groeinorm aangepast wordt als de bovengrens wordt overschreden. Het gaat over een groeinorm en niet om een besparing. Bij een besparing worden er middelen afgenomen. Een groeinorm probeert budgettaire ruimte te maken op basis van de werkelijke groei.

In antwoord op opmerkingen over hardvochtigheid verwijst de minister naar het armoederisico dat de voorbije jaren in Vlaanderen gedaald is tot 7,7 procent, ondanks opeenvolgende crisissen en dankzij maatregelen van diverse overheden. Vlaanderen is de enige regio waar het armoederisico verder gedaald is. In Brussel en Wallonië nam het risico toe ondanks de federale maatregelen. De daling verloopt niet gelijk in alle Europese landen maar blijkt in Vlaanderen standvastiger dan in de andere regio's. De vermeende hardvochtigheid valt niet te rijmen met de cijfers die het tegenovergestelde aantonen. De minister gaat ermee akkoord dat er nog veel uitdagingen zijn en dat haar opvolger veel op het bord zal krijgen. Het kan evenwel niet anders, want omgaan met de meest kwetsbaren in de samenleving vraagt engagement.

Er mag niet worden vergeten dat er grote inspanningen geleverd werden om de gezinszorg te ondersteunen, om voor zijkinstromers te zorgen en om in te zetten op innovatieve vormen van gezinszorg. De minister heeft enkele miljoenen euro

vrijgemaakt om na te gaan hoe gezinszorg een sterkere rol kan spelen in de strijd tegen eenzaamheid voor personen met een handicap of met dementie.

De bewering van Hannes Anaf dat er bespaard wordt op de ouderenzorg, verrast de minister omdat er 48 miljoen euro aan uitbreidingsbeleid is boven op de normale groeipaden in het ouderenbeleid in 2024. Er wordt geïnvesteerd in zorg, gewerkt aan flexibiliteit, en ingezet op kwaliteit en participatie van mensen met versterkende trajecten als bewonersbevragingen en medicatiebeleid. Minister Hilde Crevits vindt dat er veel ambitie wordt getoond en waargemaakt.

De minister wijst er nogmaals op dat de budgetten voor de woonzorgcentra met 94 miljoen euro gestegen zijn tot 2,7 miljard euro. Dat is een enorm budget dat belastingbetalers investeren in de betaalbaarheid van de woonzorgcentra. Het groeipakket stijgt tot 4,7 miljard euro en het budget voor personen met een handicap tot 2,75 miljard euro.

Er wordt gesteld dat de dagprijs in de woonzorgcentra stijgt maar iedereen weet dat dit te wijten is aan de inflatie in veel sectoren. Men kan de woonzorgcentra niet verbieden om de gestegen prijzen door te rekenen.

Het zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden is opgetrokken. De minister wijst Jeremie Vaneeckhout, die pleitte voor 170 euro, erop dat de Vlaamse sociale bescherming en het bedrag van 140 euro alleen in Vlaanderen bestaan. Wallonië heeft dat niet. Het kost Vlaanderen veel geld. Men betaalt meer uit aan mensen dan wat mensen in de pot steken. Solidariteit garandeert een budget aan iedereen met zware zorgnoden.

De minister is het er niet mee eens dat er niet geïnvesteerd wordt. In de sector van personen met een handicap is er enthousiasme over de oproep voor de vernieuwde RTH-projecten. Er zijn meer dan vierhonderd projecten ingediend, gedragen door de organisaties. De minister betreurt dat debatten in de commissie altijd herleid worden tot budgetten, terwijl men met RTH veel mooie dingen kan realiseren en veel mensen noodzakelijke hulp en ondersteuning kan bezorgen.

Dan zijn er de uitdagingen op de arbeidsmarkt. Doordat alle landen met een personeelstekort kampen, staat Vlaanderen in grote concurrentie. Maar het probeert dat op te lossen met souplesse en flexibiliteit door bijvoorbeeld in de woonzorgcentra andere profielen toe te laten. Het zou de minister helpen mocht de federale minister voor Volksgezondheid erin slagen om soepelheid te brengen in de rigide WUG om muren te kunnen slopen zodat mensen kunnen doen waarvoor ze bekwaam zijn.

Een aantal parlementsleden beweert dat er nauwelijks geïnvesteerd wordt in trap 2-plaatsen in de kinderopvang. Minister Hilde Crevits verduidelijkt dat alleen al in 2023 achtduizend plaatsen omgeschakeld worden van trap 1 naar trap 2. Dat is bijna de volledige lijst van kandidaturen, met inbegrip van de IKT-mixen. De minister wou de volledige groep omschakelen maar gaat ervan uit dat een aantal voorzieningen op trap 1 zullen willen blijven doordat het basisbedrag op 3000 euro wordt gebracht, wat een enorme stijging is op korte termijn. Als dat niet zo is, is ze bereid om met de beschikbare middelen aan de Vlaamse Regering voor te stellen om ook de laatste IKT-mixen tot 100 procent te laten stijgen. De minister is daar vragende partij voor. Het zou haar plezieren mocht iedereen haar daarin steunen. Mogelijk heeft ze die steun niet nodig. Het hangt ervan af hoeveel mensen de overstap maken nadat ze de budgetten op trap 1 hebben gezien.

In 2024 zal men nog eens tweeduizend trap 2-plaatsen bijmaken: achtduizend plus tweeduizend is tienduizend. Met de drieduizend trap 1-plaatsen komt ze op der tienduizend. Dat is een enorme inspanning en minister Hilde Crevits hoopt het

allemaal te kunnen realiseren. Ze is daar optimistischer in geworden omdat de subsidiëring verbeterd is. Op trap 2 is het grote voordeel dat de medewerkers volgens een cao betaald worden, wat positief is voor hun nettoloon.

Over de voorrangregels heeft minister Hilde Crevits op 14 november 2023 een aantal mensen ontvangen en met hen een goede bespreking gevoerd. Ze is niet ongevoelig voor de aangehaalde argumenten. De besprekingen worden de komende dagen voortgezet. De berichten die de minister krijgt, komen bijna zonder uitzondering van modale tweeverdieners: een van beiden kan niet meer fulltime werken omdat er geen plek is in de kinderopvang. De minister betreurt dat.

Minister Hilde Crevits benadrukt dat kinderopvang zoals decretaal bepaald een recht voor iedereen is. Op dit ogenblik is er voor iets minder dan 50 procent van de kinderen een plaats. Die schaarste moet worden gemanaged. Bijna 80 procent van de vrouwen werkt vier vijfde of fulltime. Die mensen mogen niet worden verplicht om minder te werken als ze een kind krijgen. De minister is bereid het gesprek daarover voort te zetten. Misschien is er een consensus om bij te sturen.

Het gaat ook om mensen die een intensieve voltijdse dagopleiding volgen of een intensief traject naar werk. De grootste kritiek die de minister daarover hoort, is dat sommigen onvrijwillig werkloos zijn of in deeltijdse contracten terechtkomen. Zij is bereid om dat te bekijken. Zij roept de werkgevers op om komaf te maken met de gesplitste contracten, bijvoorbeeld in woonzorgcentra en de kinderopvang. Er is een enorme investering om uit te breiden maar de minister vindt kwaliteit ook belangrijk: met de middelen die er zijn moet ook het personeelsmanagement worden bekeken. Men moet de mensen die daar werken betere contracten aanbieden.

Minister Hilde Crevits betreurt de stemmingmakerij over de sector van personen met een handicap met krantenkoppen als 'Alweer een procedure verloren'. Het Hof van Cassatie heeft in alle 31 zaken die werden aangespannen tegen correctiefase 2, de Vlaamse overheid in het gelijk gesteld. Correctiefases 2 doet met andere woorden geen afbreuk aan de zorggarantie van de gebruiker. De minister betreurt dat gewonnen procedures, in tegenstelling tot verloren zaken, niet in de krant komen.

Minister Hilde Crevits beaamt dat er met betrekking tot de wachttijden voor psychologische zorg nog veel werk aan de winkel is. Zij heeft een akkoord met federaal minister Vandenbroucke om de eerstelijnspsychologen te verbinden aan de Overkop-huizen en de CLB's. Idem voor het crisis- en investeringsplan Jeugdhulp. Ook daar sluit de federale overheid aan bij Vlaanderen. Minister Hilde Crevits vindt dat een goede zaak. Het zou meer moeten gebeuren, want de noden zijn groot.

Aan Freya Saeys antwoordt de minister dat het haar wens is om snel een grauaatsopleiding in de kinderopvang te krijgen. Daarover is het Departement Zorg in overleg met de sector en het onderwijs. Voor de kind-begeleiderratio heeft zij naar de omrekening gekeken. Zij maakt budget vrij om een compensatie te geven voor de gedaalde kind-begeleiderratio zodat mensen niet minder verdienen.

Minister Hilde Crevits wil de toekomstverkenning in de ouderenzorg en het VAPH in samenspel met het terrein doen. Zij ziet al veel innovatieve samenwerking die daarop inspeelt. Ze vindt het goed om het volgende perspectiefplan al wat vroeger te hebben. Ze zal bekijken of dat mogelijk is en het in het Vlaams Parlement bespreken als dat kan.

Naast de studie van de patiëntenstop bereidt de minister een decretale basis voor om met de Vlaamse Planningscommissie op basis van alle beschikbare gegevens de behoeften in kaart te kunnen brengen voor de startquota en de subquota. De discussies over een interfederale planningscommissie zijn lopende.

Domus Medica, UGent en het Departement Zorg hebben een onderzoekstraject naar het tekort aan huisartsen vastgelegd, dat de komende periode zal worden uitgerold.

De minister heeft een goed contact met het terrein van de basisverpleegkundigen. Gelet op de federale discussies, ook over de gestructureerde zorgequipe, kunnen er nog extra handelingen worden gedelegeerd aan de basisverpleegkundigen. Die deur staat nog open. De federale overheid moet een proportionaliteitstoets uitvoeren bij wijzigingen in de zorgberoepen. Men is wat aan het afwachten.

De minister verwijst naar de afgelopen IMC over de vaccinaties en de wijze waarop er in Vlaanderen mee omgegaan wordt versus Wallonië en Brussel. In Vlaanderen is het volledig ingebed in de eerste lijn, die enthousiast is en schitterende resultaten kan voorleggen. In Wallonië en Brussel is er geen betrokkenheid. Het is een staaltje van goede samenwerking. Men laat de mensen de vrijheid om zich te laten vaccineren, men biedt het aan en informeert goed. De apothekers zijn dankbaar voor de wijze waarop Vlaams en federaal is samengewerkt, maar het verschil tussen de regio's is groot. Voor de minister is het een bewijs dat er in Vlaanderen goed wordt samengewerkt omdat men de vaste wil heeft om in het gezondheidsbeleid belangrijk stappen voorwaarts te zetten.

III. Bespreking per beleidsveld

1. Transversale, horizontale en overkoepelende strategische doelstellingen

Aan het nieuwe Kwaliteitsdecreet van 5 mei 2023 zal verdere invulling worden gegeven in een kaderbesluit. *Immanuel De Reuse* vraagt wanneer dat er zal zijn. Wanneer wordt bekend welke kwaliteitsthema's de komende jaren op de kwaliteitstafel zullen komen?

Elke Sleurs stelt dat de palliatieve zorg wereldwijd wordt erkend als goed werkend. Voor die doelgroep wordt 5 miljoen euro extra uitgetrokken. Het water staat verschillende vzw's aan de lippen. In welke mate wordt er tegemoetgekomen aan de verschillende vzw's van de palliatieve netwerken?

Ze vraagt voorts duiding bij de oprichting van een palliatief expertisecentrum. Er is immers expertise bij de verschillende vzw's. Het is onnodig om dat dubbelop te organiseren.

Jeremie Vaneeckhout verwijst naar doelstelling 2.1, waarin sprake is van het Kwaliteitsdecreet van 5 mei 2023 en een versterking van Zorginspectie. Er is maar voor de helft tegemoetgekomen aan de vraag naar uitbreiding. In welke mate wordt er gemonitord? Is de opdracht te realiseren met de huidige versterking?

Koen Daniëls verwijst naar het Vlaams actieplan ter bestrijding van seksueel geweld. De Commissie voor Onderwijs heeft recent het ontwerp van decreet over grensoverschrijdend gedrag in het hoger onderwijs goedgekeurd dat een meldpunt voor het hoger onderwijs installeert (*Parl.St.* VI.Parl. 2023-24, nr. 1847/1). In welke mate is het Departement Zorg leidende of betrokken partij in het ene of het andere meldpunt? Op welke manier zal dat vorm krijgen in de verschillende sectoren? Gebeurt dat sectoroverschrijdend, centraal of decentraal?

Het implementatieproces van het bijgestuurde pedagogische monitoringsinstrument MeMoQ zal de nodige aandacht krijgen. De spreker staat kritisch tegenover MeMoQ omdat het een momentopname is en op bepaalde vlakken te academisch werd opgesteld, waardoor kinderbegeleiders er niet altijd mee aan de slag kunnen. In welke mate werd dat bijgestuurd zonder administratieve last?

De BBT vermeldt dat het Departement Zorg betrokken werd in de aanpak van de PFOS-crisis. Naast de site in Zwijndrecht zijn er in Vlaanderen helaas nog andere sites met PFOS-vervuiling. Ook de mensen uit de omgeving van de andere sites hebben vragen over de potentiële impact op hun gezondheid. Daarnaast lijkt het aangewezen om bij mensen met aandoeningen gelinkt aan PFOS-blootstelling een bloedonderzoek uit te voeren om die link uit te sluiten of te bevestigen.

Ann De Martelaer was verrast door een persbericht dat stelt dat multidisciplinaire begeleidingsequipes voor palliatieve verzorging geen geld meer hebben om pijnpompen te kopen. Volgens een aantal persberichten krijgt de palliatieve zorg 13 miljoen euro plus 5 miljoen euro extra, maar ze vindt deze bedragen niet terug in de begroting. De verduidelijking op een schriftelijk ingediende technische begrotingsvraag brengt evenmin raad.

De multidisciplinaire begeleidingsequipes hebben in 2023 een tekort van 10 procent op hun werking. Op de vraag hoe de minister dat zal oplossen luidt het antwoord dat een deel van de extra 5 miljoen euro gereserveerd wordt voor 2024. Tegelijkertijd zou een deel van dat budget naar het nieuwe centrum gaan. Het parlementslid vraagt naar de toekomstvisie van de minister op de palliatieve netwerken, meer details over de begroting en hoe het tekort op de werking kan worden weggewerkt.

Karine Moykens, secretaris-generaal van het Departement Zorg, bevestigt dat de laatste hand wordt gelegd aan een nieuw kaderbesluit dat bepaalt hoe met de kwaliteitstafels wordt gewerkt. Ze worden met alle betrokken actoren voorbereid om samen te bekijken wat, per sector, de meest relevante kwaliteitsthema's zijn. Sommige thema's, bijvoorbeeld vrijheidsbeperkende maatregelen, kunnen verschillende sectoren betreffen.

Zorginspectie is uitgebreid met 67 inspecteurs. Een deel daarvan is al in dienst. Zij hebben eerst een opleiding van vier à vijf maanden nodig. Leren werken met Me-MoQ is bijvoorbeeld essentieel voor de inspecteurs in de kinderopvang maar vergt enige tijd.

Karine Moykens bevestigt dat er voor de palliatieve zorg een uitbreiding van 5 miljoen euro is. Er is nog niet bepaald waar die middelen precies zullen worden ingezet. Samen met de verschillende actoren uit de palliatieve sector is een stuurgroep samengesteld die een visie uitwerkt als basis voor budgettaire keuzes. Allezins zal worden getracht om middelen zo gericht mogelijk in te zetten.

Tegelijkertijd wordt bekeken of het mogelijk is om met eenmalige budgetten te depanneren mocht dat nodig zijn voor 2023. De 5 miljoen euro is een recurrent budget. Zo moet niet elk jaar worden bekeken hoe men dat moet oplossen.

Over PFOS-bloedonderzoeken is het Departement Zorg vrij streng. Als vorm van bevolkingsonderzoek moet een bloedonderzoek een weloverwogen en wetenschappelijk correct opgezet medisch onderzoek zijn. De humane biomonitoring moet ook worden uitgevoerd door medisch milieukundigen. Men moet er twee elementen uit kunnen halen: de merkers van blootstelling en het effect in de mens. Dat moet worden gekoppeld aan gedetailleerde milieumetingen en/of een langdurige opvolging van gezondheidseffecten. Een en ander lijkt eenvoudig maar zekerheid over een wetenschappelijk objectief resultaat vergt heel wat. Het Departement Zorg begrijpt de vraag en de angsten van burgers maar adviseert de minister om daar voorzichtig mee om te gaan om geen valse verwachtingen te creëren. Er moet voldoende extra menskracht zijn om dat te organiseren.

Ook minister *Hilde Crevits* begrijpt de vragen op het terrein over PFOS. Wat men in Zwijndrecht doet, kan echter niet zomaar worden uitgebreid naar Vlaanderen,

omdat dat gebeurde binnen bepaalde budgettaire afspraken. Het is onmogelijk om daar in elke gemeente vijf mensen voor in te zetten, maar er is openheid om te bekijken of zoiets zou kunnen op een paar andere sites in Vlaanderen waarvoor er veel aandacht is.

De 5 miljoen euro voor palliatieve zorg is te vinden in de provisie voor het ouderenbeleid. Dat moet nog worden toegewezen aan de diverse posten.

Het meldpunt krijgt nog vorm. Er is voorbereidend overleg op administratief niveau. Voor Welzijn is dat complex omdat dit beleidsdomein heel wat meldpunten kent en er bijgevolg onderling moet worden afgestemd. Er moet efficiënt worden doorverwezen en men moet complementair werken om dubbel werk te vermijden.

Het is niet de bedoeling om dubbelop een palliatief expertisecentrum op te richten. Men gaat uit van de expertise en de structuren die er al zijn om te bekijken hoe men iets nieuws kan maken.

Koen Daniëls wil extra verduidelijking bij de twee vragen die hij heeft gesteld. Hij meent dat de vragen anders zijn beantwoord dan hij ze had gesteld. *Karine Moykens* ging bij zijn vragen over MeMoQ vooral in op de inspecteurs van de kinderopvang, maar hij wil meer te weten komen over de kinderbegeleiders. Volgens hem ervaren begeleiders MeMoQ als een administratieve momentopname en academisch. MeMoQ is daarom niet bruikbaar in de praktijk.

Voorts wil hij weten of er bloedafnames komen bij patiënten in universitaire ziekenhuizen met de gekende symptomen na een hoge blootstelling aan PFOS en PFAS. Op die manier kan men onderzoeken of de symptomen het gevolg zijn van hoge blootstelling aan de twee stoffen. Daarbovenop vindt hij dat niet alleen bloedstalen van de huidige bewoners van de buurt rond de 3M-site moeten worden onderzocht. Wie veertig jaar in de omgeving woonde, maar enkele jaren geleden naar een andere gemeente verhuisde wordt niet in dat onderzoek meegenomen. Dat kan tot vertekende onderzoeksresultaten leiden. Daarom vraagt de spreker of die mensen ook in het onderzoek worden meegenomen.

Karine Moykens geeft aan dat kinderbegeleiders onder het agentschap Opgroeien vallen waardoor zij de vraag niet kan beantwoorden. Ze geeft mee dat er een bijsturing aan MeMoQ zal gebeuren op basis van een evaluatie, zoals de Onderzoekscommissie naar de veiligheid in de kinderopvang heeft aanbevolen. Dat evaluatierapport is nog niet vrijgegeven, maar wordt volop besproken. Tijdens de volgende gedachtewisseling over de opvolging van de aanbevelingen van de onderzoekscommissie, gepland voor 28 november 2023, zal het evaluatierapport wel aan de orde kunnen komen. De spreker geeft mee dat het Departement Zorg interne vorming en opleiding organiseert voor de inspecteurs. Ze moeten bovendien gecertificeerd zijn om MeMoQ te mogen afnemen.

Bij een PFOS-bloedonderzoek moet een viervoudig doel getoetst worden. Ten eerste is er inhoudelijke zorg nodig. Daarbij wordt de vraag gesteld of het bloedonderzoek bijdraagt aan betere gezondheidszorg op individueel of collectief niveau. Ten tweede is er een beleidsmatig doel. Draagt dat onderzoek bij tot een ander beleid als dat nodig is? Volgens *Karine Moykens* is dat immers de bedoeling van het hele onderzoek. Ten derde is er een maatschappelijk doel. Kan dat bloedonderzoek de maatschappelijke ongerustheid verminderen? Het vierde doel is wetenschappelijk. De vraag bij dat doel luidt of het onderzoek wetenschappelijk waardevol is.

Het Departement Zorg houdt deze vier doelen altijd voor ogen. Als de steekproeven te klein zijn, dan worden die doelen niet bereikt. Een bloedonderzoek op zich biedt te weinig handelingsperspectief. Het onderzoek moet daarom ingebed zijn in een

groter geheel. Het Departement Zorg is zich volop aan het voorbereiden op dat onderzoek. Op 24 januari 2023 licht Karine Moykens dit thema verder toe in de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding.

Koen Daniëls zegt dat blaas- en darmkanker op basis van dierenproeven aan blootstelling aan PFAS worden gelieerd. Hij roept op om bij mensen die in behandeling zijn voor soortgelijke kanker systematisch een bloedafname te doen en te testen op PFAS- of PFOS-blootstelling. Volgens de spreker voldoet die methode aan de doelstellingen. Daarom moet de commissie tot de conclusie komen dat dit een zinvol onderzoek is.

Minister *Hilde Crevits* deelt mee dat wetenschappelijke evaluatie van MeMoQ al gebeurd is. De conclusies zijn al gebundeld maar nog niet vrijgegeven. Tijdens de gedachtewisseling van 28 november 2023 zal een update gegeven worden over de verdere planning en de conclusies uit de wetenschappelijke evaluatie.

2. Beleidsveld Welzijn

Jeremie Vaneeckhout stelt enkele algemene vragen. De eerste betreffen het project Zorgzame Buurten. Hij spreekt nogmaals zijn bekommernis uit over het stopzetten van de projectmiddelen. Na het afsluitend colloquium in april 2024 wordt het zoals vroeger. Er wordt naar de lokale besturen gekeken om dat over te nemen. Hoe zullen de waardevolle lessen worden meegenomen? Hoe wordt ervoor gezorgd dat nog lopende projecten verder kunnen?

Hij legt nog eens de structurele financiering van de eerstelijnszorg op tafel. Eerstelijnszones geven aan dat ze gigantische opdrachten krijgen en diverse rollen moeten spelen, maar dat partners daarvoor niet extra worden vergoed en evenmin extra ruimte krijgen.

Zijn derde opmerking betreft de uitvoering van het sectorale akkoord VIA6. Groen vraagt al langer om niet te wachten tot 2025 om dit akkoord open te breken. Zijn er gesprekken met de sociale partners om te verkennen of er al vroeger extra inspanningen in de sector moeten gebeuren?

Immanuel De Reuse heeft vragen over het Vlaams Eenzaamheidsplan 2021-2024. Hij wil weten of de acties die nog niet werden opgestart, nog voor het einde van de zittingsperiode kunnen worden gerealiseerd. Hoe zal het plan worden geëvalueerd en volgens welke criteria? Hij informeert ook naar de stand van zaken van het Vlaams Ouderenbeleidsplan 2020-2025 (*Parl.St. VI.Parl. 2021-22, nr. 1224/1*). Verloopt de uitwerking volgens plan? Wanneer is er zicht op de aanpak en op nieuwe initiatieven van Flanders' Care?

Het Kwaliteitscentrum voor Diagnostiek vervult een rol in de ontwikkeling en uitvoering van BelRAI-opleidingen voor trainers en indicatiestellers. Hoe wordt het huidige opleidingsaanbod geëvalueerd? Is die opleiding verplicht?

Is er al beter zicht op de personeelstekorten en de regionale verschillen? Welke gegevens worden de komende jaren verzameld? Is er aandacht voor de redenen voor instroom en uitstroom? Is er een stand van zaken, wordt dat voortaan bevestigd en zullen er conclusies uit worden getrokken?

Zijn er concrete initiatieven gepland om de administratieve lasten te beperken, zoals de Vlaamse Raad WVG aanraadt?

Welke adviezen heeft de denktank over economische migratie al aan het beleid gegeven en werden ze geïmplementeerd?

Hoelang worden de tijdelijke maatregelen voor een flexibele personeelsinzet in woonzorgcentra of centra voor kortverblijf, bedoeld voor verpleegkundigen in dienstverband, interims en zelfstandigen nog aangehouden? Hoe en volgens welke criteria zal dit worden geëvalueerd?

De BBT zet in op het actualiseren van de gegevens in de databank Sociale Kaart. De gegevens moeten door de zorgaanbieders in de databank worden gebracht. Immanuel De Reuse vraagt of ze voldoende worden aangespoord om dat accuraat te doen en of er daarbij knelpunten worden vastgesteld.

Immanuel De Reuse stelt vast dat de CAW's niet alle cliënten kunnen identificeren. Hij vraagt welke cliënten niet geïdentificeerd zijn en wat daar de voornaamste redenen voor is.

Voor de hulp- en dienstverlening aan gedetineerden zullen de CAW's een handelingskader krijgen om te komen tot herstel van de relaties tussen de gedetineerden en hun sociaal netwerk, en om dat netwerk in te zetten voor hun re-integratie. Immanuel De Reuse vraagt of er nu een handelingskader is, hoe dat momenteel verloopt en wanneer het er zal zijn.

In de strijd tegen seksueel geweld zou worden onderzocht of de verplichting voor bepaalde organisaties om een uittreksel uit het strafregister als vermeld in artikel 596, tweede lid, van het Wetboek van Strafvordering, kan worden uitgebreid tot voorzieningen voor kwetsbare meerderjarigen. Wanneer zal dat worden onderzocht? Met wie zal daarover in overleg worden gegaan? Welke voorzieningen worden hier concreet bedoeld?

Katja Verheyen zegt dat de CAW's voor het crisis- en investeringsplan Jeugdhulp twee jaar worden versterkt voor de werking van de crisismeldpunten en het realiseren van het aanbod van crisisopvang en -begeleiding. Is er naast de financiële ondersteuning nog andere ondersteuning, bijvoorbeeld expertise of beleidsondersteuning? Hoe wordt de versterking verdeeld over de CAW's? Het lid veronderstelt dat er rekening wordt gehouden met verschillen en tekorten in de crisismeldpunten.

Tien gemeenten, waaronder Torhout, hebben geen GBO-werking. Zal de minister actie ondernemen om in die gemeenten alsnog een GBO-werking op te zetten?

Koen Daniëls leest dat onder meer de ouderenzorg, de sector van personen met een beperking en de kinderopvang met personeelsproblemen kampen. Zoals in het onderwijs met gastleerkrachten werken, ligt moeilijk in de zorg maar zijnstroom zou wel kunnen. Koen Daniëls vraagt in welke segmenten dat loopt, en of er extra inspanningen voor worden geleverd.

De zorg- en welzijnsambassadeur zou werk maken van betere en kwalitatievere stages in de zorg- en welzijnssector en aan de versterking van de dialoog tussen studenten, opleiding en werkveld. Koen Daniëls vraagt of het alleen om het hoger onderwijs gaat. Er zijn immers veel stages van leerlingen uit het secundair onderwijs. Worden de stages in het leerplichtonderwijs ook besproken? Wat wordt er bedoeld met kwalitatieve stages? Gaat het over de taken die een stagiair uitvoert?

De minister gaf eerder aan dat ze het effect van IFIC wil nagaan in het kader van de tewerkstellingsbreuk van werknemers. Volgens Koen Daniëls is dat geen onbelangrijke vraag. Dankzij IFIC verdienen mensen meer. De spreker stelt dat sommige commissieleden daar blind voor zijn. Hij verneemt dat mensen in de zorgsector minder werken omdat ze meer verdienen. Dat wil zeggen dat er meer wordt geïnvesteerd, zodat mensen meer verdienen en aan de slag blijven, maar

dat het er ook voor zorgt dat mensen minder werken. Dat maakt het probleem groter.

Volgens de spreker zijn er ook mensen die hetzelfde nettoloon willen verdienen als daarvoor. Hij spreekt bijgevolg tegen dat ze te weinig zouden verdienen en benadrukt dat dezelfde tewerkstellingsbreuk blijft, hoewel er veel geld naartoe gaat. Hij vraagt of de minister daarover concrete cijfers heeft zodat de signalen uit de sector onderzocht kunnen worden.

Koen Daniëls wil ook weten welke zaken worden geïndexeerd met de 2,4 miljoen euro die wordt toegevoegd.

Ten slotte vraagt hij hoever men staat met de uitrol van IFIC in de private en publieke sectoren. Men moest een aantal afspraken maken op personeelsniveau, en mensen, zeker de mensen die al langer in dienst waren, moesten keuzes maken.

Elke Sleurs wil weten wat het digitalisering- en samenwerkingsakkoord eHealth zal inhouden. Hoe verhoudt zich dat tot Radicaal Digitaal, met onder andere Alivia? Er zijn al verschillende apps om informatie te delen. Elke Sleurs vraagt of dat gekoppeld wordt aan een vereenvoudiging van de bestaande digitale toepassingen om gezondheidsgegevens te delen, in het kader van vereenvoudiging voor het gebruik door de burger.

Katrien Schryvers wijst erop dat het project Zorgzame Buurten afloopt op 29 februari 2024. Enkele projecten die hun middelen tegen die deadline niet zullen hebben opgebruikt, hebben een verlenging gevraagd binnen hetzelfde budget. Er is grote diversiteit tussen de verschillende projecten. Projecten met een beperkte focus zijn vaak helemaal afgewerkt. Sommige projecten werden niet doorgezet en andere lopen op een goede manier. Er wordt veel ervaring opgedaan. Een aantal projecten kan als zinvol geanalyseerd worden om voort te zetten. Kunnen die in het kader van andere projectoproepen, bijvoorbeeld rond preventie, voortgezet worden?

Onvrijwillig deeltijds werken is voornamelijk een probleem in de ouderenzorg en de woonzorgcentra. Men verantwoordt dat met organisatienoden terwijl mensen die drie vierde werken soms voltijds willen werken en er veel noden zijn. Katrien Schryvers vraagt hoe impulsen gegeven kunnen worden aangezien sommige voorzieningen er wel in slagen op een goede manier voltijdse jobs aan te bieden.

Er wordt altijd gefocust op de instroom uit studierichtingen en uit zijnstroom. Tegelijk moet de uitstroom worden tegengegaan en gemonitord. Hoever staat het onderzoek ernaar?

De vraag over gemeenten zonder GBO is terecht, maar veel is afhankelijk van de vraag wat het GBO doet en hoe dat ingevuld wordt. Het Steunpunt WVG heeft een evaluatieonderzoek uitgevoerd naar een aantal pijnpunten. Katrien Schryvers staat achter het GBO omdat verschillende organisaties vergelijkbare doelstellingen nastreven. Het CAW, de sociale diensten van de mutualiteiten en de OCMW's moeten elkaar in eerste instantie kennen. Uit het onderzoek blijkt dat elkaar kennen een goede stap is maar op een aantal plaatsen gaat men niet verder. Op welke manier kan er intensiever worden samengewerkt binnen het GBO?

Er valt nog progressie te boeken in de strijd tegen onderbescherming door problemen die kwetsbare mensen ervaren, bijvoorbeeld armoede, proactief te signaleren en aan te pakken. Snel hulp verlenen betekent dat minder ingrijpend moet worden opgetreden. Welke stappen worden er nog gezet? Waar zitten de knelpunten op het vlak van geïntegreerd samenwerken?

Minister *Hilde Crevits* heeft een aantal Zorgzame Buurten bezocht. Ze zit wat gewrongen: het was een relanceproject met een expliciete projecttermijn van twee jaar om de fundamenten van de zorgzame buurt te leggen. Wie inschreef, kende de einddatum. Alle relanceprojecten – die gedeeltelijk met Europese middelen werken – zijn gefinancierd met eenmalige middelen en bedoeld om zaken in gang te zetten.

Er loopt een onderzoek van het Steunpunt WVG. De minister verwacht resultaten en beleidsaanbevelingen in het voorjaar van 2024. De beleidsaanbevelingen zijn van belang om tot een duurzame inbedding te komen, wat niet altijd betekent dat die projecten verder gefinancierd moeten worden. Dat zou tot ongelijkheid leiden omdat niet overal is ingetekend. Er zijn veel soorten projecten. De minister staat open voor de verlenging van een aantal projecten maar zal de beleidsaanbevelingen grondig bestuderen. Er is al overlegd met de Koning Boudewijnstichting. Alle projecten recurrent financieren sluit de minister uit.

VIA 6 is omvattend. Er zijn voortdurend gesprekken met werkgevers en -nemers. Tijdens de looptijd van VIA 6 zijn nog extra budgetten uitgetrokken voor de maatregelen die ook al in VIA 6 opgenomen waren, maar waarin bijkomend geïnvesteerd wordt: de brandstofvergoeding van de gezinszorg is verhoogd, de omschakeling van trap 1 naar trap 2 in de kinderopvang, extra investering in de jeugdhulp en de verlaging van de kind-begeleiderratio. De uitvoering van deze maatregelen loopt nog, net zoals het sociaal akkoord.

Om met de BelRAI-indicatiesteller aan de slag te gaan, moet een opleiding worden gevolgd. Met het oog daarop is een 'train de trainer'-opleiding uitgewerkt: ervaren personen kunnen collega's opleiden.

De uitvoering van het Vlaams Ouderenbeleidsplan 2020-2025 wordt continu gemonitord. De acties worden ook opgevolgd in overleg met de verschillende beleidsdomeinen.

Op basis van onderzoek door Thomas More wordt nagegaan of het nog niet opgestarte actiepunt van het Vlaams Eenzaamheidsplan 2021-2024 alsnog opgestart kan worden.

Hilde Crevits is in overleg met eerstelijnszones en zorgraden. Voor het einde van 2023 wil ze een dossier aan de Vlaamse Regering voorleggen. Op de planning staat de uitvoering van de in 2022 goedgekeurde principenota over de hervorming, professionalisering en versterking van de zorgraden. Daarnaast zijn er budgettaire middelen vrijgemaakt en wordt ervoor gezorgd dat opdrachten gefinancierd worden. Elke zorgraad kreeg 50.000 euro om de herfstvaccinatie lokaal in te kantelen in de eerstelijnssector. De minister stelt vast dat de zorgraden daar verantwoord mee aan de slag zijn gegaan. Voor het einde van 2023 wil ze daarover witte rook.

De denktank over economische migratie inventariseert goede praktijken, uitdagingen en drempels. Daarnaast worden beleidspistes besproken voor het aantrekken van buitenlands zorgpersoneel. De denktank rondt hierover een visietekst af. Samen met VDAB wordt gewerkt aan een strategisch kader voor economische migratie.

De tijdelijke inzet van interim, gedetacheerde en zelfstandige zorgmedewerkers loopt tot 30 juni 2025, wat extra tijd geeft om te evalueren.

De versterking van de CAW's in het kader van het crisis- en investeringsplan Jeugdhulp wordt afhankelijk van het dossier op verschillende manieren verdeeld: lineair, voor bepaalde meldpunten of volgens programmanorm bij extra begeleidingen. Het gebeurt altijd in overleg met de crisismeldpunten. Het heeft enige tijd in beslag

genomen om te bekijken waar het best wordt versterkt en hoe dat complementair kan. Voor de opvolging is een referentie-CAW aangesteld.

Door te kijken wie nog niet in het GBO zit, wordt uitleg gegeven. Toen de vraag naar de kandidaatstelling liep, was er discussie en onduidelijkheid over de referentieregels en de eerstelijnszones. Minister Hilde Crevits heeft dat van dichtbij meegemaakt in Torhout. Een aantal gemeenten, zoals Oudenburg en Ichtegem, beslisten geen aanvraag in te dienen omdat ze niet wisten waar ze zouden terechtkomen. Nu er duidelijkheid is worden de gesprekken weer opgestart.

Minister Hilde Crevits geeft aan dat Onderwijs het actieplan heeft bekeken en maatregelen heeft genomen. Ook in VIA 6 is een actieplan uitgewerkt en om de twee weken wordt overlegd met de sociale partners om de prioriteiten verder vorm te geven. De twee laatste maatregelen worden uitgewerkt: outreachende acties en ondersteuning van stages.

De leerrijke stages gaan over de context, het uitdagen van studenten en leerlingen, feedback en feedforward, werken met doelstellingen enzovoort. Er is overleg met Onderwijs.

De samenwerking voor een kwalitatief stagebeleid gebeurt op twee vlakken. Ten eerste wordt er kwalitatief samengewerkt met studenten, onderwijs en sociale partners. De zorgambassadeur bekijkt wat de verbeterpunten zijn, en of er een engagementsverklaring kan worden gesloten met alle betrokken partners. Ten tweede worden werkgevers, studenten en startende werknemers ondersteund om hun stagebeleid verder te ontwikkelen.

Het project voor het opleiden van adl-assistenten tot verzorgenden of zorgkundigen in de opleidingscentra van de gezinszorg loopt volop. Daarnaast zijn er ook algemene opleidingen zijnstroom om mensen aan te trekken.

Algemeen is er zowel bij de bachelors als bij de graduatens een stijging van het aantal zijnstromers. De CVO's zien eenzelfde stijging bij de zorgkundigen en kinderbegeleiders.

De uitrol van IFIC verloopt onder leiding van IFIC vzw. In de geregionaliseerde sectoren is IFIC volledig uitgerold. De publieke en private sector gaan stapsgewijs aan de slag.

De vraag van Koen Daniëls over de indexatie is onduidelijk. Als het gaat over het budget voor IFIC, gaat minister Hilde Crevits uit van een stijgend aantal personeelsleden in de verschillende sectoren.

De instroom van generatiestudenten in de bacheloropleiding Verpleegkunde gaat, na een daling in 2022, weer in stijgende lijn.

Er werd een cao gesloten in de ouderenzorg om onvrijwillig deeltijds werkenden voorrang te verlenen bij vacatures.

Alivia heeft een specifieke doelstelling en zorgt ervoor dat levens- en zorgdoelen, naast taak- en teamafspraken kunnen worden gedeeld en ingevuld. Er is integratie in bestaande systemen gepland. Het is vooral van belang om te bekijken welk instrument welke doelstelling beoogt. De minister heeft hierover hoge verwachtingen.

Karine Moykens zegt dat het de bedoeling is om in het voorjaar van 2024 duidelijkheid te hebben over de toekomst van Flanders' Care. EWI en VLAIO zijn volop

in bespreking om dat vorm te geven. FTI wordt betrokken om ook het onderdeel innovatie te kunnen meenemen.

De CAW's hadden in 2022 30.013 eenmalige onthaalcontacten op een totaal van 117.424 bereikte cliënten, wat ongeveer 25 procent is. In een aantal werkvormen zoals onlinehulpverlening is identificatie van de cliënt de facto moeilijk. Ook wanneer het gaat om anonieme hulpvragen is dat moeilijk. Hulpvragen die met één contact zijn geholpen worden geregistreerd als een niet-geïdentificeerd eenmalig cliëntcontact.

Het Vlaams Eenzaamheidsplan 2021-2024 loopt tot eind 2024, wat betekent dat alle acties als geheel kunnen worden afgerond. De evaluaties worden gepland in de tweede helft van 2024.

De voorbereidingen voor de uitbreiding van het uittreksel uit het strafregister moeten nog worden opgestart. In eerste instantie zal worden bekeken of dat moet worden uitgebreid naar voorzieningen van personen met een handicap.

Het antwoord op de vraag over het handelingskader voor de CAW's in het kader van hun hulp- en dienstverlening aan gedetineerden wordt als bijlage toegevoegd aan het verslag.

Jeremie Vaneekhout informeert naar de samenstelling van de eerstelijnszones Houtland en Polder, en Oostende-Bredene.

Minister *Hilde Crevits* beaamt dat er tegengestelde signalen waren. Ze meent dat de huisartsenkring de zone Houtland en Polder wilde behouden maar dat enkele lokale besturen dat niet wilden. Er is uiteindelijk beslist om ze samen te houden.

3. Beleidsveld Gezondheid- en woonzorg

Ann De Martelaer herinnert de minister aan het antwoord op haar vraag om uitleg over een alarmsysteem voor mensen met dementie (*Vraag om uitleg* VI.Parl. 2023-24, nr. 47). De middelen zouden worden toegevoegd aan de innovatieve projecten met VLAIO. Hierover vindt het lid niets terug in de begroting. Ze heeft vernomen dat de middelen niet opgenomen zijn en vraagt om dat alsnog te doen.

Op de vraag van *Hannes Anaf* over de besparing op het groeipad voor de woonzorgcentra antwoordt de minister dat er 48 miljoen euro uitbreidingsbeleid bij komt. De spreker denkt dat ze het allebei over iets anders hebben.

Hij stelt vast dat de kinderopvang 269 miljoen aan vastleggingskredieten en 217 miljoen euro vereffeningskredieten extra krijgt. Dat betekent dat er in 2024 ongeveer 52 miljoen euro zal worden uitgegeven van dat totale bedrag. Dat bedrag komt exact overeen met een besparing in de meerjarenraming: het groeipad in de gezinszorg daalt met 43 miljoen euro en het groeipad in de ouderenzorg met 9 miljoen euro. Hannes Anaf vraagt of de extra uitgaven voor de kinderopvang komen uit de aangepaste groeipaden. Hij zou dat laatste vreemd vinden omdat de zorgzwaarte de komende jaren zal toenemen en er bijgepast zal moeten worden.

Het lijkt alsof de begroting zo is opgemaakt dat de bedragen kloppen omdat de begroting tegen 2027 in evenwicht moet zijn. Volgens Hannes Anaf maakt de Vlaamse Regering zichzelf iets wijs door een aantal noden weg te schrijven waarvoor er in de toekomst toch uitgaven zullen zijn.

Lise Vandecasteele stelt dat de ontgoocheling over de Septemberverklaring groot was in de ouderenzorgsector. Er stond niets over de sector in de Septemberverklaring, terwijl die in de coronacrisis centraal stond. Het was toen duidelijk dat de

noden in de ouderenzorg ontzettend groot zijn. Het is pijnlijk en onlogisch dat de ene sector in crisis financiële middelen krijgt en de andere niet.

Op haar tussenkomst over personeelstekorten reageerde minister Hilde Crevits dat er een sociaal akkoord is dat vijf jaar geldt. De spreker stelt vast dat de situatie in de sector nog altijd nijpend is en vindt het de verantwoordelijkheid van de minister om in te grijpen. Hetzelfde argument wordt niet gevolgd voor de kinderopvang want die sector heeft wel extra middelen gekregen.

Lise Vandecasteele wijst op een studie die het belang van de evolutie naar kleinere woonzorgcentra met dito leefgroepen bevestigt. Maar dat brengt grote uitdagingen met zich mee. Er moet meer personeel komen. Alleen zijinstroom zal niet volstaan, ook niet met de loonsverhoging door IFIC. Extra investeringen zijn dringend nodig.

In de gezinszorg werd volgens minister Hilde Crevits de groeinorm aangepast en is er een stijging met 5 procent, wat meer is dan de stijging van het aantal 80-plussers. Lise Vandecasteele merkt op dat de nood aan gezinszorg niet beperkt blijft tot die groep. Gezinszorg gaat breder en geldt voor iedereen met een zorgnood. Mensen die kortgeschoold zijn, krijgen gemiddeld rond hun 70e met een zorgnood te maken. Ook mensen die wegens de inkorting van het aantal ligdagen vroegtijdig ontslagen worden uit een ziekenhuis of een kankerbehandeling ondergaan hebben nood aan gezinszorg. Er werd gezegd dat er een breder plan uitgewerkt zou worden voor een uitbreiding van de juiste zorg aan huis, maar in de begroting 2024 wordt het groeipad verminderd. Dat vindt de spreker onbegrijpelijk.

Volgens Lise Vandecasteele heeft de minister niet gereageerd op haar verklaring waarom de sector onder de groeinorm zit en het urencontingent niet volledig gebruikt. Ten eerste moet de sector onder dat urencontingent blijven: als erover gegaan wordt, zijn er geen subsidies voor. Ten tweede zegt de sector het urencontingent voor het jaar nadien pas laat te ontvangen, waardoor er niet op ingespeeld kan worden. De problemen die de sector aangeeft, moeten worden opgelost. Wie beweert dat er de komende jaren minder uitbreiding van gezinszorg nodig is, heeft ongelijk want dat komt niet overeen met de noden op het terrein. Lise Vandecasteele vindt dat een onlogische beslissing ten koste van de gezinnen die nood hebben aan gezinszorg.

Immanuel De Reuse zegt dat recent al uitgebreid is ingegaan op rookstopbegeleiding (*Vraag om uitleg* VI.Parl. 2023-24, nr. 369). Op het vlak van suïcidepreventie valt nog winst te boeken, vooral bij mannen omdat zij niet altijd de weg naar hulpverlening vinden. In de BBT staat dat onderzocht zal worden welke noden zij en de hulpverleners ondervinden. Hoe en binnen welke termijn zal dat onderzocht worden?

Daarnaast wordt er in het licht van suïcidepreventie ook gestart met de ontwikkeling van interventies en methodieken gericht op gedetineerden op basis van nodenonderzoek en in samenspraak met het werkveld. Wat toont dit nodenonderzoek aan? Wie zal er betrokken worden bij de uitwerking? Hoe gebeurt suïcidepreventie momenteel in de gevangnissen?

Er loopt een traject voor een uitbreiding van het aantal woongelegenheden in woonzorgcentra en centra voor kortverblijf. Zal de huidige vooropgestelde uitbreiding voldoende zijn om de gevolgen van de vergrijzing volledig op te vangen? Hoeveel van de berekende plaatsen zullen er nodig zijn?

Daarnaast wordt het proces verder uitgewerkt voor een afbakening tussen de aanvullende thuiszorg en het aanbod van de dienstenchequeondernemingen. Wanneer zal dat af zijn? Is er al duidelijkheid over de afbakening van de doelgroepen?

Het proefproject met de BelRAI Home Care is afgelopen. Wat zijn de belangrijkste resultaten? Welke aspecten worden meegenomen in het beleid?

Voor de gespecialiseerde zorg wordt een nieuw financieringsmodel uitgewerkt voor CAR's en CGG's. Hiervoor worden proefprojecten opgezet. Kan de minister daar toelichting bij geven?

Ten slotte wordt er ingezet op het garanderen van kwalitatieve borstkankerzorg. Hierbij zouden verschillende actiepunten regelgevend verankerd worden. Wanneer zal dat het geval zijn?

Preventiebeleid ligt *Jeremie Vaneeckhout* na aan het hart. Er is een boeiende oefening bezig met de Logo's. In het kader van de onderzoeksopdracht die daarvoor is uitgevoerd, wordt aangegeven dat er op termijn extra middelen moeten komen om de opdrachten te kunnen vervullen. Hij ziet die niet in de begroting staan. Plant de minister daar in 2024 onderzoek naar? Wat is er exact nodig?

Er heerst bezorgdheid en zelfs frustratie bij de revalidatieziekenhuizen, die na de regionalisering op een aantal punten niet langer onder de Ziekenhuiswet vallen en daardoor structureel ondergefinancierd zijn. Er ontstaat een revalidatie- of derdelijnszorg op verschillende snelheden. Een aantal voorzieningen valt nog onder federale bevoegdheid en andere vallen onder Vlaamse bevoegdheid. Wanneer zal de Vlaamse Regering die bevoegdheid volledig in handen nemen?

Elke Sleurs vraagt wanneer de evaluatie van de Vlaamse bevolkingsonderzoeken er komt. Zal die ook worden gebruikt om te bekijken of er andere bevolkingsonderzoeken noodzakelijk zijn, bijvoorbeeld naar longkanker?

In januari 2024 vindt een gezondheidsconferentie over het vaccinatiebeleid plaats. Kan de minister iets zeggen over de doelstellingen? Zullen er nieuwe vaccinatiestrategieën worden vastgelegd? Hoe zit het met de vaccinatie van de Oekraïense vluchtelingen? Hun vaccinatiegraad lag laag. Is dat door het collectieve vaccineren verbeterd?

Het VIKZ krijgt een nieuwe beheersovereenkomst. In de huidige overeenkomst gaat het over de algemene ziekenhuizen, de woonzorgcentra en de geestelijke gezondheidszorg. *Elke Sleurs* vraagt of de revalidatieziekenhuizen worden opgenomen in de nieuwe beheersovereenkomst.

Katja Verheyen weet dat er een proefproject wordt opgesteld met jeugdhulp en gezinshulp, die linken legt tussen gezinshulp en de 1G1P-netwerken. Is het de bedoeling dat de diensten van gezinshulp inkantelen in de 1G1P-netwerken, of wordt er gestreefd naar nauwere samenwerking los van elkaar? Zijn alle of alleen maar enkele netwerken betrokken?

In 2024 starten er projecten rond een zorgvorm gericht op jongvolwassenen in dreigende dak- en thuisloosheid met een psychische of verslavingsproblematiek. *Katja Verheyen* vraagt welke actoren aan die projecten deelnemen. Waar zullen die projecten worden geïmplementeerd en hoelang zullen ze duren?

Deze zittingsperiode werden er ieder jaar uitbreidingsmiddelen toegekend aan de CGG's in ondergefinancierde regio's. *Katja Verheyen* wil weten of dit probleem, nu de zittingsperiode zijn laatste jaar is ingegaan, ondertussen verholpen is. Welk effect heeft het uitbreidingsbeleid op de CGG's gehad? In welke regio's is er nog altijd sprake van onderfinanciering? De CGG's krijgen extra budgetten voor hun forensische werking en hun werking in de gevangnissen. Wordt bij de uitkering van deze budgetten rekening gehouden met de onderfinanciering in bepaalde regio's of wordt er uitsluitend gekeken naar de werking die de CGG's aanbieden?

De integratie van CAR's en CGG's wordt voortgezet. Er worden proefprojecten voorbereid om vanaf 2025 het nieuwe financieringsmodel voor CAR's en CGG's uit te testen. Er waren al proefprojecten om een draagvlak te creëren en om te zien hoe beide werkingen op elkaar kunnen worden afgestemd. In welke mate wordt in de nieuwe proefprojecten rekening gehouden met de resultaten daarvan? Hoe zal het nieuwe proefproject eruitzien? Wordt verwacht dat alle CGG's en alle CAR's eraan deelnemen of alleen maar enkele? Als het dat laatste is, hoe zal dan worden bepaald welke CGG's en CAR's eraan zullen deelnemen?

Wordt er een nieuwe overeenkomst over onlinehulpverlening in de geestelijke gezondheidszorg voorbereid die moet ingaan op 1 januari 2024? Welke actoren komen hierbij in het vizier? Is de vorige overeenkomst geëvalueerd? Welke positieve punten worden meegenomen in de nieuwe overeenkomst en welke verbeterpunten worden geïmplementeerd?

Katrien Schryvers verwijst naar het 'crisis preparedness'-beleid om beter voorbereid te zijn en snel te kunnen ageren bij een gezondheidscrisis vergelijkbaar met de coronacrisis. Enkele essentiële bouwstenen zijn testing, vaccinaties en strategische stocks. Hoe is de verhouding met het federale niveau? Wordt dat een gezamenlijk programma? Hoe gebeurt de afstemming? Er is op verschillende bevoegdheidsniveaus nood aan goede voorbereiding op een mogelijke pandemie.

Er wordt gestart met een inhoudelijk en technisch traject voor de aanpassing van het financieringssysteem van gezinszorg in de richting van een persoonsvolgend systeem met zorgtickets, met als doel de krachtlijnen voor de hervormingen goed te keuren voor het einde van de zittingsperiode. De focus moet zijn dat dit systeem beter tegemoetkomt aan de noden van de gebruikers. Persoonsvolgende financiering is nauw verweven met zelfregie, maar dat is voor ouderen en kwetsbare mensen wat tegenstrijdig: ze moeten zelf kunnen bepalen op welke manier ze zorg krijgen maar ze mogen niet minder zorg krijgen omdat ze dat niet zelf op een goede manier kunnen uitwerken. Op welke manier worden garanties ingebouwd?

Tijdens de hoorzitting over de conceptnota voor nieuwe regelgeving over het creëren van een regelluw kader voor initiatieven van cohousing voor ouderen en voor personen met een verminderd zelfzorgvermogen, wees *Karine Moykens* op obstakels bij het organiseren van zorg voor mensen in een collectieve woonvorm (*Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nr. 1574/2). Die obstakels duiken ook op het federale niveau op, onder meer bij het RIZIV. Is er overleg om daaraan tegemoet te komen?

Karine Moykens antwoordt dat innovatieve alarmsystemen voor personen met demantie passen bij haar antwoord op een vraag over Flanders' Care. Er is volop overleg met EWI en VLAIO over innovatie. De intentie is er maar er wordt nog onderzocht via welke kanalen dat moet gebeuren.

Omdat er wordt gezegd dat er geen geld is voor de ouderenzorg, wijst de spreker erop dat de huidige zittingsperiode een groeipad volgt van 45 procent: van 2,217 miljard euro naar 3,213 miljard euro.

VLESP is een partner in suïcidepreventie en zal in 2024 een onderzoek voeren naar de hulpverleners. In 2023 heeft het een onderzoek gedaan naar de doelgroep van de gedetineerden. De resultaten daarvan worden meegenomen in het project dat VLESP uitwerkt en dat het in 2024 wil uitrollen. Details daarover zijn nog niet beschikbaar.

Het nieuwe financieringsmodel voor CAR's en CGG's is gepland voor 2025. De resultaten van de proefprojecten zullen worden meegenomen. Er moet nog bekeken worden welke nieuwe projecten worden gemaakt. Daar is een dossier over gemaakt.

Er is continu overleg met de Logo's over hoe het onderzoek gevoerd moet worden, wie allemaal betrokken moet worden, en wie het onderzoek zal uitvoeren, om zo hun noden goed in kaart te brengen.

Er komt een algemene evaluatie van de bevolkingsonderzoeken. Men moet die goed in kaart brengen, onderzoeken welke effecten ze bereiken en wat kan verbeteren. Het vaccinatiebeleid is daarin ook belangrijk. Hoewel de vaccinatiegraad hoog is, moet men altijd proberen om die nog te verbeteren, en kijken hoe men de mensen kan bereiken die men nog niet bereikt. Het beleid wil behouden wat goed is, maar ook verbeteren waar mogelijk. Dat is het uitgangspunt van het Departement Zorg bij alle bevolkingsonderzoeken.

De proefprojecten BelRAI Home Care vonden plaats tussen 1 september 2022 en 1 juni 2023 in de eerstelijnszone Dender. De projecten waren gericht op het uitproberen van het instrument, op het verzamelen van valide data voor verder onderzoek, en op het in kaart brengen van de randvoorwaarden voor een sectorbrede uitrol. Het heeft tot een beperkt aantal inschalingen geleid maar ook tot veel inzichten. Het is zinvol om daar verder mee te werken. Parallel daarmee worden ook valide data verzameld voor het Steunpunt WVG in het kader van de persoonsvolgende financiering in de thuiszorg. Zo worden verschillende zaken hergebruikt.

Er komt een nieuwe beheersovereenkomst voor het VIKZ. De onderhandelingen lopen. De revalidatieziekenhuizen zijn sowieso betrokken bij de rapportering van de indicatoren van het VIKZ. Deelname aan die indicatoren maakt deel uit van het budget dat ze krijgen.

Gezinszorg en 1G1P moeten samenwerken maar er is geen sprake van inkanteling. Men wil inzetten op een stevige samenwerking op het terrein tussen de diensten voor gezinszorg, de lokale teams van Kind en Gezin en 1G1P. Men begint bij het leren kennen van elkaars werking en leidende principes. Die eerste stap wil men zetten, ook op het centrale niveau van het project. Men wil ook weten wat de mogelijkheden en beperkingen zijn van elk van de partners, om te kijken waar men elkaars beperkingen structureel kan opvullen en competenties kan versterken door samen te werken. Het is een structurele samenwerking waarin de partners in een gedeelde verantwoordelijkheid en met kennis van elkaars trajecten en mogelijkheden, trajecten met gezinnen vorm geven. Alle zestien 1G1P-netwerken zijn betrokken maar ze worden niet ingekanteld in gezinszorg.

Er wordt 744.000 euro extra geïnvesteerd in de CGG's. Dit bedrag gaat naar vijf ondergefinancierde regio's waarin zeven CGG's actief zijn. Het budget is bepaald op basis van wegingsfactoren voor bijkomende middelen. Er is rekening gehouden met het aantal inwoners per regio en de sociaaleconomische status. Het budget wordt opgebouwd, met als doel een basisbedrag van 9,87 euro per persoon. Dat is een structurele stijging. Het gaat om de regio's Zuid-West-Vlaanderen, Zuid-Oost-Vlaanderen, Kempen, Mechelen en West-Vlaams-Brabant.

Er is in nauwe samenwerking met CGG's en CAR's gewerkt aan een nieuw overheidskader. Dat kader moet leiden tot een eerste uitvoering van het decreet van 5 april 2019 betreffende de organisatie en ondersteuning van het geestelijke gezondheidsaanbod. De Vlaamse overheid zal niet langer voorzieningen maar uitvoerders van functies erkennen. Zo wordt meer ingespeeld op de noden op het veld. In een volgende fase zal een financieringsmodel onderzocht worden.

Er wordt zowel over 'crisis preparedness' als over 'crisis readiness' gesproken. Er is een plan uitgetekend dat vastlegt wat nodig is om beide factoren in paraatheid te brengen. In de coronaperiode werd ervaring opgebouwd met die twee thema's. De ervaring wordt samengebracht in het interadministratief platform of IAP. Het platform is een stuurgroep waar ambtenaren van alle betrokken diensten samen-

komen. Leidend ambtenaren van federale en regionale overheidsdiensten komen samen om knopen door te hakken. Het IAP kan zich tot de IMC richten wanneer op ministerieel niveau beslissingen moeten worden genomen.

Er zijn een aantal dossiers waar het Departement Zorg zelf aan werkt: de aankoop van beschermend materiaal, de samenwerking met Sciensano op het vlak van monitoring en het aanstellen van een team van tien vte dat paraat staat bij een crisis. Karine Moykens verduidelijkt dat een eventuele crisis niet uitsluitend over milieu-gezondheidszorg en infectieziekten gaat, maar ook over andere crisissen in de gezondheids- en welzijnssector. Boven op de vaste ploeg, die permanent kan worden ingeschakeld bij een dreigende crisis, is er een opschaalbaar mechanisme: er kan een oproep worden gedaan aan een driehonderdtal mensen om extra ondersteuning te bieden.

Er zit weinig beweging in de woonprojecten sinds de hoorzitting waar Katrien Schryvers naar verwijst. Na de hoorzitting heeft Karine Moykens de vragen daarover teruggekoppeld aan het beleidsdomein Wonen. Dat thema wordt verder opgevolgd.

De vergelijking die Hannes Anaf maakt met de groeipaden noemt minister *Hilde Crevits* vreemd. Het vereffeningskrediet voor de kinderopvang is lager in 2024 omdat het volledige budget dat jaar niet kan worden uitgegeven. In 2025 zal dat vereffeningskrediet worden aangepast aan de effectieve uitgaven. De minister garandeert dat het volledige budget zal worden ingezet en is vastberaden dat er geen koppeling is met de groeipaden in gezinszorg of woonzorgcentra. De link die Hannes Anaf legt, is nooit aan de orde gekomen in de besprekingen over de groeipaden.

Als er een sociaal akkoord is, is het van belang om ernaar te verwijzen. Lise Vandecasteele wekt de indruk dat er niet over gesproken mag worden. Een aantal budgetten uit VIA 6 zijn nog niet uitgegeven. Een aantal projecten wordt volop uitgerold. Het structureel instroomkanaal – middelen voor coaching om extra personeel in de zorg aan te trekken – heeft pas recent zijn volle beslag gekregen omdat werkgevers en vakbonden hebben overlegd over de aanpak.

Op de opmerking dat in de kinderopvang meer kan, reageert de minister dat de kinderopvang mensen versneld laat intreden op trap 2. Dat heeft een gunstige impact op de loonvoorwaarden omdat de cao moet worden gevolgd. Ze werkt niet met twee maten en twee gewichten maar probeert binnen het afsprakenkader goede zaken te realiseren.

Minister Hilde Crevits is in overleg met de sectoren. In de ouderenzorg worden in 2024 extra middelen uitgetrokken. Het is alle hens aan dek om extra mensen te vinden. Woonzorgcentra krijgen budgetten soms niet ingezet omdat ze menskracht nodig hebben.

Naast budgetten is het ook belangrijk dat voorzieningen goed nadenken over een werkomgeving die voor de mensen interessant is. De minister vindt het belangrijk dat er andere profielen toegelaten zijn omdat naast zorg ook levenskwaliteit van belang is. Als mensen in een woonzorgcentrum verblijven, willen ze ook graag gelukkig zijn. De minister is niet ongevoelig voor de opmerkingen van Lise Vandecasteele maar wil ook de andere kant van het spectrum tonen, namelijk de inspanningen die geleverd worden.

De diensten voor gezinszorg krijgen informeel en tijdig de urencontingenten gecommuniceerd. Ze weten welke norm ze kunnen realiseren. Daar zijn geen grote problemen mee. Er loopt goed en constructief overleg met de sector. De minister

heeft hen ontvangen en uitleg gegeven onmiddellijk nadat de groeinorm wat verlaagd werd.

De minister weerlegt uitdrukkelijk dat dat gezinszorg alleen voor 80-plussers bestemd is. Ze heeft tegelijk verwezen naar de 3 miljoen euro die ze inzet om andere groepen te bereiken. De minister is in overleg over hoe er nieuwe noden ontdekt kunnen worden en hoe die aangesneden kunnen worden. De ene koepel heeft daar meer ervaring mee dan de andere maar er wordt intensief aan gewerkt.

De personeelsnormen zijn al drastisch uitgebreid in de woonzorgcentra: studenten en interimers zijn mogelijk, er is de uitbreiding van de kwalificaties enzovoort.

Op de gezondheidsconferentie over vaccinaties zullen nieuwe gezondheids- en vaccinatie-doelstellingen worden gelanceerd.

Van 1 februari tot 29 augustus 2023 werden 128 informatie- en 175 vaccinatiesessies georganiseerd voor Oekraïense vluchtelingen, volgens *Karine Moykens*. Er werden 2109 intakegesprekken gevoerd, 1230 personen werden gevaccineerd en er werden 1230 aanvragen voor een RX-thorax ingediend. In het centrale zorgpunt van Brussel werden in dezelfde periode 142 mensen gevaccineerd.

Als de revalidatieziekenhuizen de BelRAI moeten implementeren, zouden ze liever werken met internationale scores. *Elke Sleurs* vraagt minister Hilde Crevits om dit punt te herbekijken.

Uit het proefproject met de BelRAI Home Care heeft minister *Hilde Crevits* geleerd dat er moet worden afgestemd met het federale niveau om de huisartsen en de thuisverpleegkundigen mee te krijgen. De connectie met de revalidatieziekenhuizen is haar niet helemaal duidelijk. Zij zegt dat te zullen navragen. De revalidatiesector wordt nauw betrokken bij de BelRAI. Professor Anja Declercq heeft daar een studie over gemaakt.

Elke Sleurs vult aan dat de acht revalidatieziekenhuizen, en dan specifiek RevArte en Inkendaal, het daar moeilijk mee hebben.

Minister *Hilde Crevits* zal rekening houden met deze bezorgdheid.

Hannes Anaf noteerde dat dat er 45 procent middelen zijn bijgekomen voor de ouderenzorg. De Vlaamse sociale bescherming kent inderdaad een groei met 1,5 miljard euro in vergelijking met 2019. Is dat effectief 1,5 miljard euro extra in ouderenzorg? In 2024 zit er bijvoorbeeld voor 240 miljoen euro compensaties in codes voor de Vlaamse sociale bescherming. In 2020 ging het om 188 miljoen euro. Hoe moet dat worden geïnterpreteerd?

Mattias Willems, adjunct-kabinetschef, verduidelijkt dat het bedrag van 3,2 miljard in de presentatie van minister Hilde Crevits hoger is dan het bedrag aan forfaits dat aan de woonzorgcentra wordt betaald. Er is getracht om dat zo correct mogelijk op te nemen, in die zin dat een deel van de financiering die vroeger via het derde onderdeel verliep, namelijk het bovennormpersoneel, vanaf 2020 geïntegreerd is in de basisfinanciering. Er is dan gekeken welk krediet aan sociale akkoorden nog wordt betaald aan de woonzorgcentra, wat het krediet is van het basisforfait, wat het krediet is voor IFIC en wat het infrastructuurforfait is. De som werd vergeleken in 2019 en 2024, wat een verschil is van ongeveer 1 miljard euro. De compensaties zijn genivelleerd, in die zin dat in 2019 en 2024 dezelfde basis werd vergeleken, maar het gaat om een ruimer budget dan alleen de forfaits aan de woonzorgcentra. Er kan een tabel bezorgd worden om een en ander te verduidelijken.

Minister *Hilde Crevits* zegt dat de Federale en de Vlaamse Regering zich aan het voorbereiden zijn op een toekomst waarin met erkende borstklinieken wordt gewerkt. Ze wil wel dat de twee harmonieus op elkaar aansluiten, en plant een brief aan alle ziekenhuizen om aan te kondigen dat er nieuwe regelgeving in de maak is en dat het bijgevolg niet aangewezen is om nog snel allerhande erkenningen na te streven. Daar werd recent nog over vergaderd. Ze beseft dat het een atypisch signaal is maar vindt het van belang omdat Vlaanderen een goede reputatie heeft op het vlak van borstkankerzorg. Het is evenwel ook belangrijk om de kwaliteitscriteria te verankeren.

4. Beleidsveld Opgroeien

4.1. Jeugdhulp

Katja Verheyen zegt dat de minister in maart 2023 het crisis- en investeringsplan Jeugdhulp aankondigde en een taskforce oprichtte na aanhoudende noodkreten uit de sector. Het plan omvat een combinatie van acties op korte en lange termijn.

Op de korte termijn wil het plan de crisiszorg versterken. Volgens de BBT worden de maatregelen op korte termijn geïmplementeerd in het najaar van 2023. Tussen bekendmaking en implementatie zit veel tijd. Kan de minister een precieze datum van implementatie geven? Welke acties worden opgestart en hoe zijn die afgestemd met de uitvoerende actoren? Op welke termijn wil de minister maatregelen op lange termijn implementeren? Welke knelpunten zijn er? Wat werd er besproken op de bijeenkomst van de taskforce op 16 november 2023? Welke beslissingen zijn daaruit voortgekomen?

Het Jaarverslag 2022-2023 van het Kinderrechtencommissariaat bevat veel cijfers en beschrijft problematische situaties over gedwongen opnames in de jeugdzorg (*Parl.St.* VI.Parl. 2023-24, nr. 42/1). Die kwamen ook in de media aan bod. Heeft de minister die casussen besproken met de taskforce? Verwacht ze dat het crisis- en investeringsplan Jeugdhulp soelaas biedt voor de stijgende druk in de jeugdzorg? Gaat ze eventueel op zoek naar bijkomende acties?

De pleegzorg kampt, vooral in Limburg, met een tekort aan pleegouders. Het tekort aan pleeggezinnen wordt in de commissie vaak besproken en komt geregeld aan bod in de pers. Het valt op dat de BBT desondanks geen nieuw beleid bevat. Plant de minister nieuwe acties? Hoeveel gezinshuizen zijn in 2023 van start gegaan? Hoeveel staan er gepland voor 2024? Welke impact hebben de gezinshuizen op het tekort aan pleegouders?

Het proces Vroeg en nabij loopt al een aantal jaar zonder te landen. Op de ministerraad van 17 november 2023 werd een voorontwerp van decreet voor de eerste keer principieel goedgekeurd. Net zoals in 2022 zit de geest van het toekomstige decreet al in de BBT. Dat is opvallend omdat het ontwerp van decreet laattijdig opgestart zal raken. Kan de minister het voorontwerp van decreet toelichten? Wat is de timing nu de timing van de conceptnota niet meer aangehouden kan worden? Op welk vlak verschilt het voorontwerp van decreet van de conceptnota? Wanneer treedt het in werking?

In haar technische vragen bij de BBT van 2023 stelde *Katja Verheyen* enkele vragen over de gemandateerde voorzieningen, meer bepaald over het scherpstellen van hun mandaat en over een eengemaakt punt voor verontrusting (*Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nr. 15/7-J). Die elementen staan nog altijd in de huidige BBT. Ze hoopt deze keer wel antwoord te krijgen op haar vragen. Wat verstaat men onder het scherpstellen van het mandaat van OCJ en SDJ? Hoe wordt die oefening gemaakt? Wat zijn de beleidsimplicaties?

De VK's kwamen in 2023 in een lastig parket omdat ze bepaalde verontrustende opvoedingssituaties onderschat hadden. Hoever staat de evaluatie van hun werking? Zij moeten in 2024 een nieuwe erkenning krijgen. Hoever staat het met de eenmaking van VK en OCJ? Wordt er nog altijd gestreefd naar een eengemaakt punt voor verontrusting?

De financiering en de netwerkstructuur van 1G1P worden in het toekomstige geïntegreerde gezins- en jeugdhulpbeleid naar voren geschoven als een goed voorbeeld voor toekomstige werkingen. Katja Verheyen is voorstander van het principe achter 1G1P waardoor zorgvragen snel en laagdrempelig worden opgepikt. Maar sinds de opstart van de netwerken zijn er weinig concrete data. Pas sinds 2022 registreren alle netwerken op dezelfde manier hun data, en kunnen er beleidsconclusies getrokken worden.

Hoe werden de eerste data over de werking van de verschillende netwerken geëvalueerd? Welke gebreken zijn er nog? Hoe worden die weggewerkt? De BBT bevat nieuwe elementen die in de werking van de netwerken worden ingekanteld: de implementatie van de resultaten van de proefprojecten van minderjarigen die verblijven in een internaat vanwege een verontrustende thuissituatie, de opstart van het proefproject Upstream rond vroegdetectie en preventie, en flexibele vervolghulp aan crisisbegeleiding en -interventie. In welke netwerken wordt Upstream opgenomen? Hoe werden die drie gekozen? Wat is de stand van zaken van de vervolghulp bij crisisbegeleiding en preventie? Hoe ziet de minister de implementatie ervan in de netwerken?

De referentieregio's zijn goedgekeurd. Een netwerk in Oost-Vlaanderen meldt dat het niet overeenkomt met de nieuwe referentieregio. Zal dat netwerk zich moeten aanpassen aan de nieuwe referentieregio? Wordt er voor de 1G1P-netwerken een uitzondering gemaakt?

Freya Van den Bossche vraagt naar de stand van zaken van Vroeg en nabij. Wat gebeurt er deze zittingsperiode nog? Mag het Vlaams Parlement dat nog verwachten? Hoe ziet de minister het traject dat al gelopen is en dat wat nog gelopen moet worden?

Freya Van den Bossche betreurt dat ze geen antwoord heeft gekregen op haar technische vraag over de uitrol van het crisis- en investeringsplan Jeugdhulp. Aangezien haar schriftelijke vraag daarover ook onbeantwoord is, kan ze daarover niet in gesprek gaan met de minister (*Schriftelijke vragen* VI.Parl. 2022-23, nr. 58, aan minister Hilde Crevits).

De minister heeft beslist TOAH alleen aan te bieden in voorzieningen veilig verblijf en niet in ziekenhuisonderwijs. Vindt ze TOAH voldoende? *Freya Van den Bossche* noemt het aanbod eerder beperkt. Het focust op jongeren die gedragsproblemen hebben en geen of een slechte band hebben met de thuishoofschool. Streeft de minister op termijn naar onderwijs type 5? Deelt ze de mening dat onderwijs type 5 het doel moet zijn of houdt ze het bij TOAH? Is het een principiële, en bijgevolg geen budgettaire afweging?

Freya Van den Bossche vraagt naar een duidelijk aanspreekpunt bij maatschappelijke verontrusting. De minister kondigde een evolutie aan naar een eengemaakte flow en geïntegreerde samenwerking, maar lijkt er geen werk van te maken.

Het gebrek aan aandacht voor residentiële plaatsen voor kinderen in de jeugdhulp is het belangrijkste tekort van de begrotingsoefening. Er is veel aandacht voor crisisbegeleiding en het voorgestelde crisis- en investeringsplan Jeugdhulp is goed, maar na een crisis hebben kinderen vaak opvolging of een plek nodig. Een crisis wordt vaak veroorzaakt of in stand gehouden door de gezinscontext. Bij gebrek aan

alternatieven komen kinderen vaak in de psychiatrie terecht, hoewel ze daar niet thuishoren.

Voor *Maaïke De Rudder* is het duidelijk dat er sterk wordt ingezet op meer samenwerking in de sector en op het garanderen van ononderbroken zorgtrajecten. De decretale rechtsgrond moet nog worden vastgelegd in het toekomstige kaderdecreet voor Vroeg en nabij. Wat is de stand van zaken? Welke timing wordt vooropgesteld?

De uitrol van het crisis- en investeringsplan Jeugdhulp is belangrijk. Er werden in 2023 al een aantal maatregelen genomen en ook in 2024 komen er maatregelen. De BBT kondigt een versterking van OCJ's, VK's en SDJ's aan. Het mandaat van die diensten zal worden scherpergesteld. Wat betekent dat op het terrein?

In uitvoering van het decreet van 15 februari 2019 betreffende het jeugddelinquentierecht worden jongeren in verontrustende situaties niet langer in een gemeenschapsinstelling geplaatst maar in een passend aanbod van de private jeugdhulp, zoals het veilig verblijf. De spreker stelt echter vast dat steeds meer jongeren in een gemeenschapsinstelling terechtkomen. Is er duidelijkheid over welke jongeren in een gemeenschapsinstelling verblijven en over de finaliteit?

In het Vlaamse regeerakkoord 2019-2024 wordt een duidelijk aanspreekpunt voor maatschappelijke verontrusting in het vooruitzicht gesteld. Is de timing bekend? Is het duidelijk welke voorbereidingen daarvoor moeten worden getroffen?

1G1P werd ondertussen bestendigd. Is er een evaluatie van de werking en de ervaringen van de terreinorganisaties? Of wordt er in de nabije toekomst een evaluatie gepland?

Lise Vandecasteele verwijst naar het jaarverslag 2022-2023 van het Kinderrechtencommissariaat. Heel wat zaken daarin zijn herkenbaar voor haar als huisarts en tonen aan dat er serieuze gaten zijn in de jeugdhulp. Bij het vaste netwerk en de hulpverleners ontstaat stilaan defaitisme. Ze raken moegestreden en het vangnet van de hulpverlening schiet tekort. Een vijfde van alle vragen en klachten bij het Kinderrechtencommissariaat komen uit de jeugdhulp. De effecten op lange termijn zijn erger dan wanneer jongeren op tijd worden geholpen. Door tijdig en goed te investeren in de jeugdhulp kunnen jongeren snel worden opgevangen op een geschikte en vaste plaats. Dat zou op termijn kosten kunnen besparen. Die visie ontbreekt. Is de minister van mening dat de begroting 2024 voldoende middelen vrijmaakt om die gaten te vullen en te investeren in de jeugdhulp? De spreker betreurt dat er voor de crisis in de kinderopvang een extra budget werd vrijgemaakt maar niet voor de andere sectoren in een even diepe crisis.

Immanuel De Reuse verwijst naar het crisis- en investeringsplan Jeugdhulp dat werd gelanceerd om het personeelstekort in de jeugdhulp aan te pakken. Alle maatregelen zouden in het najaar van 2023 worden geïmplementeerd. Wat is de stand van zaken? Wat is er al in uitvoering? Hoe worden de maatregelen geëvalueerd?

Door personeelskrapte werken SDJ's en OCJ's niet optimaal. Daardoor blijven kinderen soms langer in onveilige situaties zitten. Een versterking van hun werking is meer dan noodzakelijk. Hoe zal de samenwerking met andere organisaties worden verbeterd? Hoe zal worden beoordeeld of de geleverde inspanningen voldoende zijn om een kwalitatieve dienstverlening te verzekeren en te verbeteren?

Door het decreet van 15 februari 2019 betreffende het jeugddelinquentierecht zijn er heel wat veranderingen gebeurd. De spreker verwijst onder andere naar de

modules oriëntatie en begeleiding van drie, zes of negen maanden. Hoe zal de implementatie ervan verlopen en begeleid worden?

Het Vlaams Belang staat achter het recente Vlaams actieplan Jeugddelinquentie met een hardere aanpak van jeugddelinquentie. Kunnen alle acties uitgevoerd worden binnen de vooropgestelde tijd? Hoe kijkt de minister naar de realiseerbaarheid van dit plan?

Bij het bestraffen en begeleiden van delinquente jongeren zijn niet alleen justitiële actoren maar vaak ook jeugdhulpactoren betrokken. Op welke wijze worden afstemming en samenwerking tussen beide actoren geoptimaliseerd?

Er wordt al lang gezegd dat er werk moet worden gemaakt van één duidelijk aanspreekpunt voor verontrusting. Welke stappen moeten er nog genomen worden om dat te bereiken? Volgen er nieuwe bewustmakingscampagnes over deze problematiek? Hoe kunnen andere organisaties die met jongeren werken voldoende expertise ontwikkelen rond kindermishandeling? Wil de minister nog extra initiatieven nemen?

Jeremie Vaneekhout stelt dat veel commissieleden al lang op de problemen in jeugdhulp en -zorg wijzen. Minister Hilde Crevits erkent dat er problemen zijn. Toenmalig minister Wouter Beke kondigde twee jaar geleden aan dat het decreet Vroeg en nabij er snel zou zijn. Er zijn een aantal bijsturingen gebeurd maar wanneer komt het decreet er? Welke budgettaire doorvertaling zal de minister daaraan geven?

Wie de dramatische situatie in de sector ziet, kan alleen vaststellen dat zowel het decreet Vroeg en nabij als structurele opvangplaatsen nodig zijn. Hulpverlening op allerlei gebieden zal ook sterker nodig zijn want vandaag dreigt een generatie van meer dan duizend jongeren verloren te gaan. Dat is niet alleen een drama voor die jongeren maar ook voor de samenleving.

Wat is de reactie van de minister op het Jaarverslag 2022-2023 van het Kinderrechtencommissariaat? Hoe verdedigt de minister dat zij alle noodzakelijke stappen aan het zetten is? De situatie is niet nieuw want tijdens de coronacrisis trok de sector al aan de alarmbel.

Het VECK geeft geregeld aan dat er nog grote noden zijn om te kunnen antwoorden op het huidige aantal meldingen van kindermishandeling. Hoe wil de minister daar met de voorliggende cijfers een antwoord op bieden? *Jeremie Vaneekhout* ziet inspanningen in de brede welzijnsbegroting voor een aantal sectoren maar jeugdhulp en -zorg komen er bekaaid van af. Ze vallen terug op het crisis- en investeringsplan Jeugdhulp, dat geen structureel antwoord biedt op de uitdagingen.

Jeugddelinquentie is deze zittingsperiode een gesplitste bevoegdheid. Soms is het twijfelen of een jongere in jeugdhulp dan wel in jeugddelinquentie thuishoort, stelt *Celia Groothedde*. Ze heeft al eerder haar bezorgdheid geuit dat er meer voor een bestraffende aanpak wordt geopteerd terwijl deze jongeren nood hebben aan toekomstperspectief. Kan de minister een evaluatie geven van de scheiding tussen jeugdhulp en jeugddelinquentie, en van de samenwerking tussen Justitie en het agentschap Opgroeien? Beide bevoegde ministers hebben een paar keer samen maatregelen aangekondigd, maar die waren vaak sterk bestraffend. Ook voor welzijnsaspecten is gemeenschappelijke opvolging nodig.

Specialisten stelden sinds het begin van de zittingsperiode grote vraagtekens bij die scheiding. De welzijnsgerichte en de preventieve aanpak worden stiefmoederlijk behandeld. Wie wil dat jongeren in jeugddelinquentie een toekomst hebben, moet hun die toekomst bieden met opleidingen en diploma's. Dat blijft een pijn-

punt. Welke vorderingen zijn er geboekt? Tegen wanneer hebben deze jongeren buiten de gesloten aanpak, die de maatschappij als noodzakelijk beschouwt, garanties op de toekomst waarop ze recht hebben?

Minister *Hilde Crevits* vindt het pleidooi van de kinderrechtencommissaris voor meer plaatsen in de jeugdhulp terecht. Er zijn te veel kinderen en jongeren in nood die nog niet de aangepaste zorg krijgen waar ze recht op hebben. Een reden daarvoor is de capaciteit waardoor een aantal jongeren terechtkomen in een voorziening die niet uitgerust is voor hun noden. Tegelijk is de minister ervan overtuigd dat meer plaatsen nooit het enige antwoord kan zijn op de uitdagingen.

De minister wijst op de fundamentele omslag in de visie op de jeugdhulp sinds januari 2023 die een duurzamere aanpak op lange termijn beoogt. Daartoe heeft ze samen met de sector het crisis- en investeringsplan Jeugdhulp uitgetekend, ter waarde van meer dan 100 miljoen euro. De kinderrechtencommissaris was daarbij betrokken. Het plan bewandelt twee sporen. De jeugdhulp komt er niet bekaaid vanaf in 2024. In de loop van 2023 werd een voorschot genomen op bedragen zonder er zeker van te zijn dat ze in 2024 beschikbaar zouden zijn.

Steeds meer jongeren voelen zich niet zo goed in hun vel en vallen uit. Het aantal verontrustende gezinssituaties is met ongeveer 10 procent gestegen. In 2021 hadden de SDJ's ongeveer dertigduizend casussen te behandelen. In 2022 waren dat er 34.000. De crisismeldpunten in de jeugdhulp telden 7 procent meer oproepen of 15.000 in totaal. Een bijzonder punt van zorg vormen de adolescente jongens, met een stijging van 31 procent. Een nog veel groter probleem is de stijging met 71 procent bij de adolescente meisjes. Andere domeinen kennen gelijkaardige signalen: de schooluitval is groot. In 2022 werd een honderdtal kleuters definitief uitgesloten van het kleuteronderwijs. Leerkrachten en scholen worstelen met kinderen met ernstige gedragsproblemen en emotionele problemen. Ook jeugdwerkers, monitoren en jeugdtrainers geven die signalen. Geld vanuit Welzijn zal niet alle problemen oplossen. De vraag is hoe er opnieuw voor een solide basis wordt gezorgd. Hulpverleners haken niet af omdat ze onvoldoende verdienen maar omdat ze het verschil niet kunnen maken en omdat de problemen complex zijn. Wonderoplossingen zijn er niet.

De totaalaanpak van Welzijn behelst twee sporen. De crisishulp en -meldpunten worden versterkt in het crisis- en investeringsplan Jeugdhulp. De hulplijnen krijgen meer middelen. De begeleiding van gezinnen wordt gevoelig uitgebreid. Er wordt samengewerkt met federaal minister Frank Vandenbroucke om de geestelijke gezondheidszorg voor kinderen en jongeren extra te ondersteunen. Het is de ambitie om tegen 2024 meer dan vijftig OverKop-huizen te hebben.

Op 17 november 2023 is het voorontwerp van decreet 'Vroeg en nabij' voor de eerste keer principieel goedgekeurd. Het zet bakens uit voor de toekomst van de jeugdhulp. Het heeft een aantal keren op de agenda van de Vlaamse Regering gestaan omdat een aantal principiële discussies zijn gevoerd. Het voorontwerp van decreet wordt voorgelegd aan de Vlaamse Raad WVG, de Vlaamse Onderwijsraad en de Vlaamse Jeugdraad. Er volgen daarnaast nog technische adviezen van de GBA en de VTC. Het Vlaams Parlement zal het ontwerp van decreet nog deze zittingsperiode kunnen bespreken en erover stemmen.

De minister erkent haar verantwoordelijkheid voor het lange traject. De principes waren goed maar het terrein was er bij haar aantreden negatief over. De minister moest bijsturen om stapsgewijs de toekomst voor te bereiden. Ze is ervan overtuigd dat Vroeg en nabij het verschil kan maken. Het verbindt wat preventief en curatief wordt gedaan voor gezinnen en kinderen met elkaar. De actoren op het terrein moeten samen zorg- en ondersteuningstrajecten voor kinderen en jongeren vormgeven op basis van het principe dat ze moeten vasthouden en bijschakelen

waar nodig. De tussenschotten tussen sectoren en niveaus moeten weg. Ze moeten in de eerste plaats verdwijnen binnen Welzijn en vervolgens ook tussen de jeugd- en de volwassenenhulpverlening.

Kinderen zullen nooit vragen om uit huis te worden geplaatst. Ze willen dat de thuissituatie wordt opgelost. De minister is de kinderrechtencommissaris dankbaar wanneer ze verklaart dat Welzijn elke dag probeert het verschil te maken en ze gelooft in de stappen die worden gezet en waarbij zij betrokken is. De minister erkent dat de crisis in de jeugdhulp nog niet is opgelost, maar ze gelooft in de sporen die worden bewandeld.

De minister heeft het antwoord op de schriftelijke vraag van Freya Van den Bossche nog niet kunnen bekijken. Gezien de deadline voor het antwoord, had men het haar al voorgelegd moeten hebben. Onlangs vergaderde de taskforce om de stand van zaken in detail te overlopen. Het Vlaams Parlement zal het plan ook krijgen. De minister heeft er geen probleem mee om het plan nog voor de plenaire behandeling van de begroting 2024 te bespreken, mocht het Vlaams Parlement dat wensen. Ze is trots op het plan en wil de voortgang, zoals eerder is gebeurd, lijn per lijn bespreken. Er is geen sprake van kwade trouw.

Voor de zomer van 2023 gaf de minister aan rond verontrusting een traject te lopen met de VK's. Ze heeft de administrateur-generaal van het agentschap Opgroeien de opdracht gegeven om daarover met de VK's aan de slag te gaan.

Pleegzorg staat in de BBT. Het budget stijgt zoals jaarlijks. In 2024 volgt een stijging met 8,7 miljoen euro. Pleegzorg is een belangrijk element in het totaalbudget voor jeugdhulp. Van de 61 miljoen euro uitbreidingsbeleid gaat er in deze regeerperiode 30 miljoen euro naar extra pleegzorgtrajecten.

De referentieregio's komen niet volledig overeen met de 1G1P-netwerken. De Vlaamse Regering heeft beslist dat de netwerken zich zullen aligneren op de regionale zorgzones. Die oefening is bezig. Er is al vergaderd daarover.

De minister vindt de opmerking van Freya Van den Bossche over TOAH terecht. De gekozen formule wordt zo ingevuld dat er voor de voorzieningen ook voldoende flexibiliteit blijft voor invulling op maat. Ze hoopt op snelle praktische implementatie ervan.

Wat over residentiële plaatsen is gezegd, volgt minister Hilde Crevits niet. Voor het eerst in jaren neemt het aantal VAPH-plaatsen toe, wat van belang is gezien de gesignaleerde tekorten, onder meer in relatie tot de kinder- en jeugdpsychiatrie. Samen met de federale overheid worden vijftien interdisciplinaire plekken vrijgemaakt. Aan elke plaats wordt begeleiding gekoppeld. Men versterkt contextbegeleiding door jeugdhulpresidenties. De minister is het er wel mee eens dat er op termijn nog uitbreidingsrondes moeten volgen.

Daarnaast is er de transitie van de onderwijsinternaten naar het VAPH en het agentschap Opgroeien, waardoor deze residentiële plaatsen beter worden omkaderd. De Vlaamse overheid heeft veel middelen geïnvesteerd in de transitie.

Verontrusting is een belangrijk thema in de BBT. Daarover moet dringend grondig debat gevoerd worden in de commissie Welzijn.

De minister wil de processen achter het decreet van 12 juli 2013 betreffende de integrale jeugdhulp herbekijken, wat door de coronacrisis nog niet mogelijk was. Ze wil het maatschappelijke debat starten met het oog op een aantal veranderingen. Het zal niet meer mogelijk zijn om de veranderingen nog deze zittingsperiode door te voeren.

Het klopt niet dat er geen extra middelen voor jeugdhulp worden vrijgemaakt. Er wordt 100 miljoen euro extra uitgetrokken voor de jeugdhulp. Die inspanning kon op appreciatie rekenen van de kinderrechtencommissaris.

Er zijn al vier gezinshuizen actief. De wijziging aan het besluit van de Vlaamse Regering over de erkenningsvoorwaarden en subsidienormen voor jeugdhulpvoorzieningen dateert van 17 november 2023. De uitrol van de gezinshuizen gaat vrij snel. Dat er al vier gezinshuizen actief zijn enkele dagen na de wijziging van het besluit, betekent dat het werkveld op die maatregel aan het anticiperen was.

Steevliet in Oost-Vlaanderen is een gezinshuis met drie plaatsen. Het is volledig operationeel. Jeugdorp in Bonheiden telt twee gezinshuizen, die al langer bestonden als innovatieve werking. Ten slotte is er een gezinshuis bij Kruislink in de Antwerpse Kempen als innovatieve werking voor residentiële back-up in het traject Zorggarantie jongsge kinderen.

De Vlaamse overheid anticipeert op de budgettaire vertaling van Vroeg en nabij in het crisis- en investeringsplan Jeugdhulp. Het plan omvat 75 procent structurele maatregelen en 25 procent crisismaatregelen. Voor de jeugdhulpvoorzieningen van het agentschap Opgroeien komt er deze zittingsperiode ongeveer 260 miljoen euro of 56 procent bij. De koopkracht- en kwaliteitssubsidie uit VIA 6, het uitbreidingsbeleid en de pleegzorgmaatregelen worden al ingezet volgens de principes van Vroeg en nabij.

De SDJ's werden deze zittingsperiode met 145 vte versterkt. Dat aantal is zo hoog omdat de nood aan versterking ook hoog was.

Het jeugddelinquentierecht wordt gekenmerkt door een sterke welzijnsgerichte aanpak. De maatregelen die een jeugdrechter kan nemen, zijn heel uitgebreid en gaan van een positief project, over herstelgerichte trajecten tot delictgerichte contextbegeleiding.

De minister acht de acties in het Vlaams actieplan Jeugddelinquentie realiseerbaar. Ze hoopt het ontwerp van wijzigingsdecreet begin december 2023 opnieuw aan de agenda van de Vlaamse Regering te kunnen toevoegen. Zodra het wordt goedgekeurd, kan worden overgegaan tot de realisatie van alle nodige maatregelen.

Bruno Vanobbergen, administrateur-generaal van het agentschap Opgroeien, gaat dieper in op een aantal lijnen van het crisis- en investeringsplan Jeugdhulp. Er is de voorbije maanden hard gewerkt om het plan zo snel mogelijk ingang te laten vinden. Er zijn verschillende acties opgestart in september, oktober en november 2023. Bovendien liggen er verschillende acties in het verschiet voor december 2023 en januari 2024. Op 16 november 2023 besprak de taskforce de voortgang van het plan.

Dat gezinshuizen bij heel wat voorzieningen aanslaan, is belangrijk. Verschillende voorzieningen hebben aangegeven in 2024 werk te willen maken van de oprichting van gezinshuizen. Volgens de inschatting van het agentschap Opgroeien zullen er tegen 2025 een dertigtal gezinshuizen zijn. Daarnaast zijn de moederorganisaties al met werving en selectie bezig in het kader van de gezinshuizen.

Het traject rond samenwerking tussen VK en OCJ loopt intensief. De spreker hoopt tegen januari 2024 een akkoord te bereiken over de samenwerking. Dat traject gaat verder dan louter samenwerking en zoekt ook naar een vereenvoudigde aanpak van kindermishandeling. Het agentschap Opgroeien heeft daarom de verschillende actoren die rond verontrusting en kindermishandeling werken in kaart gebracht en voert gesprekken met elk van die actoren.

Daarnaast is er de werking van het Platform Kindermishandeling, waarin verschillende werkgroepen met Vlaamse en federale actoren actief zijn. Het Platform Kindermishandeling zoekt actief naar betere samenwerking tussen het Vlaamse en federale niveau. Op dit ogenblik wordt aan twee thema's gewerkt: complexe echtscheidingen en de meldcode.

1G1P is al geëvalueerd. Uit de evaluatie zijn interessante zaken naar boven gekomen. In 60 procent van de trajecten vindt binnen de dertig dagen een perspectiefbiedend gesprek plaats en wordt een traject opgestart. Bij 10 procent van de opgestarte trajecten is een gemandateerde voorziening betrokken. In heel wat samenwerkingsverbanden zijn eerstelijnspsychologen geïntegreerd. Wanneer een traject eindigt, geeft de helft van de gezinnen aan tevreden te zijn met de gekregen ondersteuning en dat de ondersteuning kan eindigen. In 41 procent van de trajecten is bijkomende gespecialiseerde hulp nodig. De bedoeling is om te evolueren naar uniformiteit en afstemming omdat de verschillen tussen de samenwerkingsverbanden soms groot zijn.

Het traject Upstream in Antwerpen focust op uitval door dak- en thuisloosheid, en krijgt waardering van de betrokken scholen. De samenwerking met scholen, maar ook met andere partners in de regio, is sterk. Iedereen voelt dat het belangrijk is om daarop in te zetten. Ook over de projecten met de internaten in Brussel, Zuid-Limburg en Gent, is het agentschap Opgroeien bijzonder tevreden omdat de noodzakelijke ondersteuning van de internaten met de extra middelen vorm krijgt.

Op het vlak van jeugddelinquentie is er de lokale ketenaanpak, die in verschillende steden geïmplementeerd wordt en leidt tot samenwerkingen tussen Welzijn, Justitie en politie. Men is lokaal tevreden over de extra middelen voor de lokale ketenaanpak. Verder zetten de gemeenschapsinstellingen in op contextbegeleiding. De spreker nuanceert de suggestie dat gemeenschapsinstellingen en jeugddelinquentie vandaag samenvallen met het punitieve, en onderstreept dat de praktijk genuanceerder en diverser is omdat het samenspel tussen Welzijn en Justitie vorm krijgt.

Celia Groothedde verwijst naar een proefproject in Nederland dat ouders met tienerjongeren intensief begeleidt. Er is sprake van een preventieve aanpak aan de bron om problemen van morgen te voorkomen. Kan men daar een evaluatie van geven? Op die manier aan preventie werken, bespaart niet alleen middelen en menselijk leed, maar zorgt ook voor een betere maatschappelijke inbedding van die mensen.

Jeremie Vaneckhout uit zijn bezorgdheid over het toekomstige decreet over Vroeg en nabij. Als er impact is, hoopt hij dat de vertaling naar capaciteit echt gebeurt en dat er al op geanticipeerd wordt.

De OverKop-huizen zijn een moeilijk te evalueren beleidsinstrument omdat de impact ervan moeilijk helder te maken is. Zijn er al stappen gezet in het evalueren van de impact van de OverKop-huizen op de bredere dynamiek van jeugdwelzijn? In welke mate is men ervan overtuigd dat OverKop-huizen het beste instrument zijn voor vroegdetectie en -interventie?

Minister *Hilde Crevits* zegt dat er naast OverKop-huizen ook andere initiatieven bestaan, zoals TEJO. Al die initiatieven hebben een eigen dynamiek. Het is belangrijk dat het laagdrempelige instrumenten zijn om zo veel mogelijk jongeren te bereiken. Administratieve ballast zou jongeren afschrikken.

Het is belangrijk om mentaal welzijn bespreekbaar te maken, maar het is moeilijk om daar harde indicatoren aan te koppelen, bijvoorbeeld een jaarlijkse doelstellingen qua doorverwijzingen naar gespecialiseerde hulp. Hoewel de minister de

OverKop-huizen niet wil opzadelen met harde doelstellingen, worden ze wel geëvalueerd.

De minister wil één OverKop-huis voor elke eerstelijnszone maar dat is momenteel nog niet het geval. Op die manier hoopt ze mentaal welzijn bespreekbaarder te maken. Ze beseft dat er op dat vlak nog werk is. De OverKop-huizen worden gekoppeld aan plaatsen waar detectie mogelijk is, zoals scholen. Angststoornissen ontwikkelen zich vaak op jonge leeftijd. Door vroeg te anticiperen worden problemen voorkomen.

Als antwoord op de vraag van Celia Groothedde zegt de minister dat er aan een voorstel wordt gewerkt om jeugdhulp en gezinszorg sterker met elkaar te verbinden. Dat is belangrijk om preventief te werken. Het voorstel is bij de Inspectie van Financiën. De minister hoopt dat nog in 2023 goedgekeurd te krijgen.

Bruno Vanobbergen benadrukt dat jeugddelinquentie een rol speelt in Vroeg en nabij. Hij onderschrijft de rol van preventie. Daarom participeren de gemeenschapsinstellingen in de lokale ketenaanpak. De opzet van Vroeg en nabij is dat jeugdhulpvoorzieningen, met hun specifieke expertise, meer outreachend werken. Zo wordt hun expertise meer ingezet in de vertrouwde omgeving van kinderen en jongeren, ook bij jeugddelinquentie. Het is mooi om vast te stellen hoe de gemeenschapsinstellingen actief zijn waar er aan preventie wordt gedaan.

Celia Groothedde geeft aan dat preventie voor Groen gaat over samenwerken en niet over verplichten. Verplichten zorgt voor betere statistieken maar schrikt mensen in kwetsbare situaties af. Ze hoopt dat de situatie niet in die richting evolueert.

Minister Hilde Crevits zegt dat het antwoord op de schriftelijke vraag van Freya Van den Bossche met instemming van het commissielid als bijlage aan het verslag wordt toegevoegd.

4.2. Groeipakket

Ann De Martelaer merkt op dat Vlaanderen in 2024 een federale dotatie krijgt van 5.077.504.000 euro voor het groeipakket. De dotatie is gekoppeld aan de inflatie. In de begroting voor 2024 geeft Vlaanderen maar 4.760.410.000 euro uit aan het groeipakket. Er stroomt 317 miljoen euro minder door naar het groeipakket en in 2023 was dat 500 miljoen euro. De Vlaamse Regering bespaart op het groeipakket door het bedrag niet te indexeren.

Bovendien wordt het groeipakket onvoldoende ingezet in de strijd tegen gezinsarmoede want volgens experts is er meer mogelijk. Het groeipakket zou een stabiele en welvaartsvaste basis moeten zijn voor gezinnen, maar die kunnen er niet op rekenen. Het lid hoopt dat een volgende Vlaamse Regering grondig werk maakt van een hervorming van het groeipakket zodat de meeste steun gaat naar gezinnen die dat het meest nodig hebben, bijvoorbeeld door de sociale toeslag fijnmaziger te maken of door extra ondersteuning voor alleenstaande ouders. *Ann De Martelaer* wijst erop dat de minister vroeger voorstander was van een grondige evaluatie. Ze vraagt welke initiatieven ze nog zal nemen.

Immanuel De Reuse stelt vast dat het groeipakket niet werd geïndexeerd hoewel minister Hilde Crevits daar voorstander van was. Intussen zijn de zaken waar gezinnen het groeipakket aan besteden duurder geworden. Het wordt bijgevolg steeds moeilijker om rond te komen met het groeipakket.

In de BBT wordt vooropgesteld dat gezinnen het resultaat van een zorgtoeslagevaluatie zullen ontvangen binnen de twee maanden na het indienen van een volledig

dossier. Is dat al het geval? Wordt er onderzocht of een laagdrempelige beroeps-procedure voor de zorgtoeslag opportuun is? Zijn daar al klachten over geweest?

Het lid vraagt of minister Hilde Crevits al heeft overlegd met de Federale Regering over botskans om vast te stellen of een niet-begeleide vreemdeling meerderjarig is. Hij heeft het gevoel dat de minister rond het probleem fietst. Vlaanderen betaalt onterecht groeipakket uit aan steeds meer jongeren – die hij oplichters noemt omdat ze liegen over hun leeftijd. De cd&v-voorzitter heeft ook al aangekaart dat er meer misbruik is op dat vlak, weet Immanuel De Reuse.

Volgens *Lise Vandecasteele* is het groeipakket belangrijk voor de gezinnen om de facturen te kunnen betalen. De organisaties van mensen in armoede blijven benadrukken dat het groeipakket belangrijk is in de strijd tegen armoede. Lise Vandecasteele weet dat cd&v het groeipakket wil indexeren, maar niet wil spreken van een besparing. Heeft de minister een idee van de gevolgen van de niet-indexering voor de gezinnen? Gezinnen met drie kinderen zijn de afgelopen zittingsperiode 1500 euro verloren doordat het groeipakket niet wordt geïndexeerd. Ook mensen die recht hebben op een sociale toelage verliezen groeipakket. Hoe gaat cd&v daarmee om? Waarom wordt die besparing in 2024 niet rechtgetrokken?

Katrien Schryvers weet dat de wachttijden voor aanvragen van zorgtoeslagen via het groeipakket zijn weggewerkt. De achterstand in meer dan twintigduizend dossiers, waarover iedereen bezorgd was, is weggewerkt. Katrien Schryvers hoopt dat gezinnen met een kind met een zorgnood voortaan op korte termijn weten of ze recht hebben op een zorgtoeslag en dat ze die zorgtoeslag snel ontvangen.

De minister stelt in de BBT dat ze meer inzet op nabijheid. De Huizen van het Kind moeten daarin een rol spelen. Kan de minister dat toelichten? Er is de afgelopen jaren ingezet op samenwerking tussen de uitbetalers van het groeipakket en de Huizen van het Kind. In 2023 zijn de lokale dienstverlening en de samenwerking geanalyseerd met het oog op gerichte uitbouw. Wat is de bedoeling van de projecten waarmee de minister in dat kader aan de slag gaat?

Cd&v heeft de voorbije zittingsperiode veel kunnen realiseren voor het groeipakket. Het is jammer dat een indexering ervan er niet in zat. Haar partij zal daar in de volgende zittingsperiode voor blijven ijveren, verzekert Katrien Schryvers.

Koen Daniëls stelt vast dat het vereffeningskrediet voor het groeipakket stijgt van 3,9 miljard euro in 2020 naar 4,7 miljard euro in 2024. In 2022 hadden 394.000 kinderen recht op een sociale toeslag en in 2023 waren dat er 490.000. Wie het over de federale dotatie wil hebben, moet alle onderdelen bekijken. De federale dotatie voor het groeipakket is nodig om op andere vlakken sociaal beleid te kunnen voeren. Het federale niveau stort te weinig door voor ouderenzorg en ziekenhuizen. Koen Daniëls stelt vast dat alle partijen hierover eensgezind zijn, wat een goede basis is om in een volgende staatshervorming tot homogene bevoegdheidspakketten te komen waarbij alle middelen worden overgeheveld.

Zijn vragen over de zorgtoeslag zijn overbodig door het persbericht van minister Hilde Crevits. Hij bedankt haar omdat de wachtlijst is weggewerkt. Kan de vereenvoudigde procedure ertoe leiden dat de zorgtoeslag na een grondiger analyse wordt teruggevorderd?

Koen Daniëls vraagt hoe het programma Klant Centraal werkt. Gaat het agentschap Opgroeien zelf op zoek naar bijkomende bewijsstukken als de geleverde documenten niet juist zijn? Koen Daniëls wil niet dat artsen overbelast worden: ontbrekende documenten moeten kunnen worden opgevraagd zonder nieuwe afspraak met de arts.

Er wordt al lang gesproken over één uitbetalingsactor. Wanneer wordt de overgang ingezet? Wat moet er nog gebeuren?

Achttien gemeenten met kwetsbare doelgroepen hebben nog altijd geen lokaal aanbod vanuit het groeipakket. Waaraan ontbreekt het nog in die gemeenten? Is er geen fysiek Huis van het Kind? Is de uitbetaler niet betrokken? Hoe kunnen die gemeenten worden overtuigd om de stap te zetten?

Er ontbreekt nog een huishoudelijk reglement voor de realisatie van een laagdrempelige beroepsprocedure, naast doelstellingen, ontwikkelingsvoorstellen en voorbereiding. In het kader van Klant Centraal lijkt het logisch dat de beroepsprocedure sneller verloopt. Dat moet eenvoudiger kunnen met goede data-analyse.

Minister *Hilde Crevits* begrijpt de vraag naar meer reliëf in het groeipakket maar vindt dat de Vlaamse Regering al voor reliëf zorgt. De sociale toeslagen zijn op aangeven van experts zo geheroriënteerd dat meer mensen er recht op hebben: bijna 30 procent van alle gezinnen krijgt een sociale toeslag.

Voor ouderenzorg geeft Vlaanderen ongeveer 100 miljoen euro meer uit dan de dotatie.

De index voor het groeipakket is in het Vlaamse regeerakkoord 2019-2024 op 2 procent vastgelegd op een moment dat de inflatie lager was dan 2 procent. Niemand verwachtte toen dat de inflatie hard zou stijgen. Om discussies te vermijden, zou het gemakkelijker zijn, zoals cd&v voorstelt, om de indexatie te koppelen aan de gezondheidsindex, maar dat is voer voor een volgend regeerakkoord. Los van de discussie over de indexatie zijn de middelen voor Welzijn met 35 procent gestegen: 21 procent voor het groeipakket, 40 procent voor personen met een handicap en 56 procent voor jeugdhulp.

Het federale niveau stort niet zomaar een dotatie door. Vlaanderen voert de Financieringswet uit en heeft na acht jaar een beleid ontwikkeld voor de nieuwe bevoegdheden en zorgt er tegelijk voor dat zijn begroting naar een evenwicht evolueert. Dat is belangrijk om toekomstige generaties niet met een rekening op te zadelen.

Minister en administratie hebben de wachtlijsten in de zorgtoeslag opgenomen en de achterstand weggewerkt na een enorme inspanning, die onderbelicht is gebleven. Omdat de achterstand is weggewerkt, zal de focus liggen op bredere bekendmaking van de zorgtoeslag. Wie er recht op heeft, moet dat weten. De openendfinanciering maakt dat mogelijk.

Vlaanderen betaalt geen groeipakket uit aan jongeren die bij aankomst in België liegen over hun leeftijd. Het groeipakket wordt pas uitbetaald als jongeren een voogd hebben, en daarvoor moet de dienst Voogdij van de FOD Justitie attesteren dat de jongere in kwestie een niet-begeleide minderjarige is.

Leo Van Loo, gedelegeerd bestuurder van het Vlaams Agentschap Uitbetaling Groeipakket, vult aan dat het groeipakket naast de sociale toeslagen ook 150.000 schooltoeslagen meer uitbetaalt dan voor het groeipakket vorm kreeg. Dat punt wordt vaak vergeten.

Voor het groeipakket was er geen buurtgerichte of lokale werking. Wie vragen had, kon er alleen in de provinciehoofdsteden mee terecht. Aangezien ongeveer 20 procent van de gezinnen op een of ander moment persoonlijk contact nodig heeft, is beslist om in samenwerking met de Huizen van het Kind meer fysieke contactpunten op te richten, initieel vooral in de grotere steden. In Kortrijk loopt een project om fijnmaziger, op het niveau van buurten, vragen te beantwoorden.

Er zijn achttien gemeenten waar een bepaalde kwetsbare doelgroep aanwezig is. Uit een interne analyse blijkt dat het agentschap Opgroeien daar nog geen fysieke contactmogelijkheden aanbiedt. Daar zal in 2024 werk van worden gemaakt.

De aanpak is er doelbewust op gericht om overal waar nodig aanwezig te zijn. Kan het niet in een Huis van het Kind, dan in het OCMW of een andere sociale dienst. Ondanks de automatisering heeft 20 procent van de gezinnen ondersteuning nodig.

De voorbije vijf jaar werden diverse samenwerkingen aangegaan met de uitbetalingsactoren. Het groeipakket evolueerde tot een koepel die als een sterk merk naar voren wordt geschoven. De gemeenschappelijke betaalmotor krijgt vorm samen met de private uitbetalers. Het datagebruik zit onder de regie van het agentschap. Er is een gezamenlijk fraude- en behartenswaardigheidsplatform. De continuïteit van de dienstverlening en de uitbetalingen blijven prioritair.

De hervorming van de beroepsprocedure is volop aan de gang. Dat vraagt tijd omdat alle juridische procedures helder en sluitend moeten zijn.

De automatisering zorgt ervoor dat indieners hun onvolledige dossiers zelf kunnen aanvullen. Omdat ze de regie zelf in handen krijgen, zou geen vertraging meer mogen optreden.

Bruno Vanobbergen stelt de evolutie naar een gezinsloket in het vooruitzicht: ouders zullen er terecht kunnen met alle – ook financiële en materiële – vragen over gezinsondersteuning. Personeelsleden die vrijkomen omdat de achterstallige dossiers zijn weggewerkt, zullen de lokale gezinsprofessionals ondersteunen.

4.3. Geïntegreerd gezinsbeleid

Het verbaast *Ilse Malfroot* dat de antwoorden op haar vooraf schriftelijk ingediende vragen summier zijn maar ze kan uitgebreider informatie vinden in antwoorden op vragen van andere parlementsleden.

De minister kondigt flankerende maatregelen aan voor kinderdagverblijven die worden geschorst of gesloten. Welke maatregelen worden er genomen? Wat is de timing? De minister verwijst naar de wijzigingen aan het decreet van 20 april 2012 houdende de organisatie van kinderopvang van baby's en peuters waarover advies wordt gevraagd aan de Raad van State.

De spreker stelt voor om tot december 2023 te wachten met de uitbreidingsrondes. Heel wat kinderdagverblijven op trap 1 hebben een aanvraag kunnen indienen. De eventuele goedkeuring wordt gepland voor eind november 2023.

Begin november 2023 werd beslist dat de index van de ouderbijdrage wordt verhoogd met 4 procent. De index van de opvangvoorzieningen of van de subsidies bedraagt maar 1,7 procent. Wat is de geschatte totaalopbrengst van de subsidieaanpassing?

Ilse Malfroot heeft wat vragen bij de voorrangsregels. In mei 2023 vroeg ze cijfers over het aantal ouders die werken of een opleiding volgen (*Schriftelijke vragen* VI.Parl. 2022-23, nr. 665, aan minister Hilde Crevits). Het agentschap Opgroeien antwoordde dat die informatie niet beschikbaar is. Er worden alleen registratiegegevens opgevraagd over de voorrangsgroepen en niet over alle opgevangen kinderen. De duurtijd van de opleiding is geen criterium in de voorrangsregelgeving. Waarom wordt die voorrangsregel ingevoerd als het moeilijk te controleren is? Ouders vullen een verklaring op eer in maar het agentschap Opgroeien controleert niet. De verantwoordelijkheid ligt volledig bij het opvanginitiatief. Blijft dat zo of neemt de minister het zelf in handen?

Immanuel De Reuse zegt dat er de voorbije jaren heel wat wantoestanden met interlandelijke adoptie aan het licht kwamen. Daarnaast is er het nazorgbeleid. Hoe kan het nazorgbeleid worden versterkt?

Freya Saeys verwijst naar de twee voorrangsgroepen voor de omschakeling van trap 1 naar trap 2: locaties met IKT-mix tot 75 procent van hun plaatsen en locaties die volledig met vrije prijs werken. Als er na toekenning van middelen aan de twee voorrangsgroepen nog budget overblijft, zal het agentschap Opgroeien samen met de minister beslissen hoe het restbudget kan worden ingezet. Die beslissing kan nog in 2023 worden genomen. Open Vld dringt erop aan om voorzieningen met IKT-mix zo veel mogelijk op te schuiven naar een omzetting van 100 procent.

Na sluiting van een opvanginitiatief wegens handhaving, faillissement of stopzetting door de organisator, kunnen de vrijgekomen middelen heringezet worden. Het gaat over 123 plaatsen in maart 2023 en 207 plaatsen in juli 2023. Naast de oproep voor nieuwe plaatsen komt er in het kader van de begroting nog een oproep voor herinzet. Is het al bekend over hoeveel plaatsen het gaat?

Het is positief dat de ministers Hilde Crevits en Jo Brouns verbeteringen willen aanbrengen voor de bedrijfscrèches. Is er bij de federale overheid al op aangedrongen om kinderopvang op te nemen in het cafetariaplan?

Met betrekking tot de fiscale behandeling van de basistegemoetkoming van 2000 euro werd aan federaal minister Vincent Van Peteghem gevraagd om het fiscaal kostenforfait voor zelfstandige onthaalouders op te trekken. Heeft hij al geantwoord?

Sommige kinderbegeleiders hebben al een kwalificatie behaald. Een aantal nog niet en een aantal zit in een kwalificatietraject. Zowel in de groepsopvang als in de gezinsopvang blijkt een aantal kinderbegeleiders nog niet te beschikken over een kwaliteitsattest. Wellicht zullen velen hun activiteit stopzetten. Wat zullen de gevolgen daarvan zijn op het aantal opvangplaatsen?

Hannes Anaf zegt dat geen van de drieduizend trap 1-plaatsen zijn voorbehouden voor bedrijfscrèches. De drieduizend beschikbare plaatsen zouden bijgevolg allemaal naar bedrijfscrèches kunnen gaan, wat de spreker zorgen baart hoewel hij niets tegen bedrijfscrèches heeft.

Er is sprake van een vrije prijs, die deels door de overheid, het bedrijf en de ouders wordt gefinancierd. In het buitenland heeft een aantal grote private kinderopvang-bedrijven de markt van de bedrijfscrèches overgenomen. Dat loopt dikwijls niet goed. Hoe wil Vlaanderen vermijden dat de kinderopvang met vergelijkbare problemen wordt geconfronteerd als in de woonzorgcentra? Waarom wordt niet aan trap 2-plaatsen gedacht zodat bedrijfscrèches ook inkomensafhankelijk kunnen werken? Er moet een oplossing komen voor wie niet kan rekenen op een crèche op het werk.

In 2022 is de ouderbijdrage met 10 procent gestegen. Veel ouders krijgen nu bericht dat de prijs opnieuw met 4 procent zal stijgen. Inkomstenbronnen van de Vlaamse Regering volgen altijd automatisch de gezondheidsindexering. Dat is doorgaans decretaal bepaald. Wanneer het gaat over een premie waarop mensen recht hebben, dan is indexerend afhankelijk gemaakt van een beleidsbeslissing waardoor het er vaak niet van komt. Voor veel ouders is kinderopvang duur. Waarom wordt de ouderbijdrage telkens geïndexeerd terwijl werkingsmiddelen en overheidssubsidies voor kinderopvanginitiatieven niet op dezelfde manier worden geïndexeerd? Hoe wil de Vlaamse Regering ervoor zorgen dat meer kinderen naar de kinderopvang kunnen als de prijs altijd verhoogt waardoor het voor ouders moeilijker wordt om daar met hun kinderen terecht te kunnen?

Er kunnen Europese middelen worden ingezet voor kinderopvang. De Fédération Wallonie-Bruxelles gebruikt meer dan 60 miljoen euro van de RRF om 3100 nieuwe plaatsen te creëren in Brussel en 2100 in Wallonië. Duitsland heeft op die manier al 90.000 extra plaatsen gecreëerd en Estland 65.000. Nog andere Europese landen maken ervan gebruik. Hannes Anaf neemt aan dat Vlaanderen daarvoor ook in aanmerking komt. Wordt dat overwogen? Waarom wordt daar niet op ingegaan want extra middelen en plaatsen zijn meegenomen?

Op de begroting 2024 zijn voor 269 miljoen euro vastleggingskredieten ingeschreven maar alleen maar voor 217 miljoen euro vereffeningskredieten. Een verschil van 52 miljoen euro omdat dat geld pas de volgende jaren nodig zal zijn. Hannes Anaf blijft het opvallend vinden dat exact evenveel wordt bespaard de komende jaren: 43 miljoen euro in de gezinszorg en 9 miljoen euro in de ouderenzorg. Klopt het dat die extra middelen voor kinderopvang worden gecompenseerd met deze besparingen?

Hannes Anaf kondigt amendement nr. 22 aan dat ertoe strekt artikel 5 te schrappen uit het ontwerp van programmadecreet bij de begroting 2024 (*Parl. St.* VI. Parl. 2023-24, nr. 1870/5). De voorrangregels voor kwetsbare gezinnen aanpassen is een foute symboolmaatregel. Bij wie er niet over nadenkt, klinkt extra voorrang voor werkende mensen goed, maar in werkelijkheid bestaat de overgrote meerderheid van de gezinnen die een plek vindt in de crèche uit werkende mensen. Kwetsbare mensen vinden geen plaats. De maatregel zal ervoor zorgen dat mensen nog verder van de arbeidsmarkt worden verwijderd en een bijkomend probleem creëren in andere bevoegdheden van minister Hilde Crevits. In de zorgsector zijn er veel profielen nodig. Vaak gaat het om jonge moeders die tijdelijk deeltijds willen werken omdat het een zware job is. Hiermee vallen zij uit de boot in de kinderopvang. De sociale mix daalt van minimaal 20 procent tot maximaal 10 procent, wat niet zal zorgen voor meer mensen aan het werk. De maatregel herverdeelt de schaarste die de voorbije jaren is gecreëerd door falend beleid. Het amendement stelt voor de maatregel te schrappen en de geldende voorrangregels in de toekomst te blijven hanteren. Vooruit staat niet alleen: de sector, experts, vrouwenverenigingen of adviesraden geven aan dat de maatregel niet zal werken en extra drempels zal opwerpen voor kwetsbare gezinnen, zodat ze nog dieper in de problemen zullen komen. Er moet worden gezorgd voor meer plaatsen in de kinderopvang.

Lise Vandecasteele beaamt dat iedereen die actief is in de kinderopvang de maatregel een slecht idee vindt. De maatregel klinkt slim maar is dom. Ze vindt het straf dat de minister de maatregel toch doorvoert. Hij zal immers ernstige gevolgen hebben. Minister Hilde Crevits zegt werkgevers te zullen stimuleren om vrouwen een viervijfdecontract aan te bieden in plaats van een halftijds, hoewel studies bewijzen dat een groot deel van de zorgkundigen een viervijfdecontract vragen maar niet krijgen. De minister schuift de verantwoordelijkheid van zich af door te zeggen dat werknemers en werkgevers dat onderling moeten aanpakken. Dat zal vooral vrouwen hard raken. Hiermee geeft de Vlaamse Regering aan dat kinderopvang louter een economische maar geen pedagogische en sociale functie vervult. Er zijn andere maatregelen die de minister zou kunnen nemen om ervoor te zorgen dat er meer plaatsen vrijkomen. Zo moet er een loonsverhoging komen voor de kinderbegeleiders zodat ze meer naar waarde worden geschat dan in VIA 6.

Lise Vandecasteele uit vervolgens haar bezorgdheid over bedrijfscrèches. Hogere subsidies voor de crèches en lagere vereiste kwalificaties om in de kinderopvang te werken, hebben ervoor gezorgd dat kinderopvang aantrekkelijker wordt voor grote commerciële spelers. De gevolgen daarvan zijn te zien in Frankrijk en Nederland: het kost de samenleving en de mensen meer, en het zorgt niet voor kwaliteitsverbetering of meer plaatsen. Hoe kijkt de minister daarnaar? Heet ze grote

commerciële spelers welkom en wil ze hen subsidiëren? Of hoe wil ze dat aan banden leggen?

Lise Vandecasteele merkt op dat logistiek medewerkers mogen worden meegeteld in de kind-begeleiderratio, maar dat nog onduidelijk is in welke mate. Is dat voor een derde of een vierde? Is dat een eindige maatregel die ingevoerd wordt vanwege de crisis? Kan die maatregel ook voortgezet worden, zoals de sector en experts vrezen?

Uit eerdere uitspraken van de minister kon worden opgemaakt dat alle plaatsen die een verhoging van trap 1 naar trap 2 gevraagd hebben, effectief een hogere subsidie zouden krijgen. Lise Vandecasteele stelt echter vast dat dat voor de IKT-mix niet opgaat. Het gevolg is dat zij zich genoodzaakt zien om de prijs op te drijven. Kan de minister een overzicht geven van alle plaatsen die een aanvraag ingediend hebben en aangeven waarom ze geweigerd werden? Wat zal er gebeuren om tegemoet te komen aan de plaatsen die bij een vorige ronde onterecht geweigerd werden?

Lise Vandecasteele zegt dat prijsstijgingen in de niet-IKT-crèches niet opgevolgd worden door de minister. Nochtans is dat een belangrijke factor voor het beleid om te bekijken hoe prijsstijgingen kunnen worden tegengaan.

Celia Groothedde stipt aan dat het feit dat er in 2024 sterk wordt geïnvesteerd in kinderopvang, bij Groen gemengd is onthaald, ten eerste vanwege het tijdstip, na drie jaar crisis, en ten tweede om waar het geld naartoe gaat. Wat dat geld betreft, stelt het lid vast dat de bedragen meermaals gecorrigeerd zijn. In de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën, Begroting en Justitie is een andere tabel gegeven, met andere cijfers voor kinderopvang dan wat de Groenfractie genoteerd had, namelijk 269.604.000 euro VAK versus 217.168.000 euro VEK. Hoe komt men tot uiteenlopende cijfers? Kan de minister aangeven wat voorafging en wat het echte bedrag is?

Groen is van mening dat de hoogste inkomens meer kunnen betalen dan nu in de IKG-opvang. Voor de laagste inkomens is er een indexering geweest. De tarieven waren deze zittingsperiode al verveelvoudigd. Is er perspectief om die tarieven te verlagen?

Organisatoren die proberen om niet te veel extra kosten en respitdagen aan te rekenen en om niet te veel kinderen per begeleider in te plannen, krijgen het steeds moeilijker door de niet-indexering van de werkingsmiddelen. Dat is een zorgwekkende evolutie omdat mensen die socialer werken uit de sector worden geduwd. Zo wordt het omgekeerde bewerkstelligd van wat men in de kinderopvang zou willen. Zal de minister daar iets aan doen?

De verscherping van de voorrangregels is een achteruitgang voor wie zich achter gelijke kansen schaaft en aan armoedebestrijding doet. De maatregel treft tienduizenden ouders die, omdat ze tot een voorrangsgroep behoren, gebruikmaken van kinderopvang. Zij geven bijna allemaal aan kinderopvang nodig te hebben om te kunnen werken. De mensen die uit de boot zouden vallen, zijn onder andere mensen met een verhoogde zorgnood, eenoudergezinnen, gezinnen waar beide ouders kortopgeleid zijn, of mensen met een kind met een handicap. Zij moeten elders terechtkunnen.

Celia Groothedde is daar bezorgd over omdat de 20 procentregel niet altijd wordt gehaald. 10 procent zou betekenen dat die gezinnen niet meer of veel minder aan het werk kunnen. Daarmee haalt de Vlaamse Regering haar tewerkstellingsdoelstellingen zelf onderuit.

De adviezen van de SERV, de kinderrechtencommissaris en specialisten zijn vernietigend. Celia Groothedde vreest niet alleen voor de tewerkstelling in zorg en welzijn. Sommige mensen zijn te moe om voltijds te kunnen werken in kinderopvang, onderwijs of buitenschoolse opvang, waar de noden nochtans gigantisch zijn. Die mensen zullen uit de kinderopvang worden weggeduwd. Door in de ene sector een schijnoplossing aan te bieden, wordt een andere sector in de problemen geduwd. Zijn daarover vooraf studies gemaakt? Hoeveel mensen worden hierdoor gevat? Hoeveel mensen worden eruit geduwd? Hoe reageert minister Hilde Crevits op het grote protest?

Minister Benjamin Dalle wil ervoor zorgen dat meer kinderen in armoede een IKT-plek vinden. Celia Groothedde vraagt hoe minister Hilde Crevits daarvoor zal zorgen, als het grootste deel van de gezinnen in armoede ook ouders zijn die moeilijke contracten hebben en de facto uit de boot zullen vallen. Is er onderzocht wat dat betekent voor de kinderopvang? Er is veel ziekteverzuim maar het zijn de kansengroepen die ervoor zorgen dat de kinderopvang werkbaar blijft. Er zal nog meer volledige bezetting of zelfs overbezetting zijn als die mensen maar op bepaalde tijdstippen mogen komen werken. Zal de minister gehoor geven aan de talrijke adviezen van middenveld, experts of kinderrechtencommissaris? Is er enige wil om de maatregel terug te schroeven? Hoopt de minister hiermee op meer voltijdse contracten? De spreker wijst erop dat ouders net meer deeltijds willen werken. Is deeltijdse opvang een oplossing om mensen terug te laten stromen?

Hoe zal minister Hilde Crevits ervoor zorgen dat de drieduizend extra plekken in bedrijfscrèches werkelijk extra plekken worden in plaats van de bestaande plekken af te romen? Deze maatregel kan leiden tot verregaande privatisering. Bedrijfscrèches krijgen voet aan de grond in grootsteden en waar mensen met een groter inkomen wonen. Het gaat deze bedrijven, waarvan de eigenaars vaak in het buitenland zitten, om winstmaximalisatie. Ze garanderen niet altijd betere kinderopvang. Hoe zal de minister ervoor zorgen dat het belastinggeld niet naar het buitenland vloeit? Hoe kan zij ervoor zorgen dat dit geen veredelde salariswagen wordt? De bedrijfscrèches dreigen iets te worden voor de middenklasse en de hogere klassen, terwijl de mensen aan wie het ontbreekt op de arbeidsmarkt, vaak kortopgeleiden zijn en niet in aanmerking komen voor die plekken. Hoe zullen zij niet worden weggeduwd door die bedrijfscrèches? Voor hoeveel procent zal de investering van een bedrijf kunnen worden afgetrokken en ingebracht?

Celia Groothedde heeft van minister Benjamin Dalle vernomen dat er plekken bij komen in de Brusselse kinderopvang. De opvangcapaciteit is de afgelopen jaren op papier gestegen, maar in werkelijkheid gedaald doordat niemand in de kinderopvang komt werken. Dat de jobbonus beperkt blijft tot buiten Brussel, heeft niet geholpen. Zijn er garanties dat die plekken niet theoretisch blijven? Hoeveel plekken werden gedeeltelijk ingevuld? Welke maatregelen worden genomen om het verdwijnen van die plekken tegen te gaan, met name door werkbaar werk voor de mensen in de kinderopvang?

De minister heeft aangegeven dat men 20 procent als flexi-job kan bijwerken. Hoe worden die mensen naar kinderopvang of buitenschoolse opvang geleid in plaats van een andere flexi-job?

De minister zegt niet te weten hoeveel ouders vier vijfde werken of een opleiding volgen. Celia Groothedde vraagt daarom of er zicht is op het gevolg van de maatregel.

Er worden een duidelijker aanpak van het beleidsvoerend vermogen en een referentiekader uitgewerkt in samenwerking met de stakeholders. Groen heeft de afgelopen jaren vaak gehamerd op het beleidsvoerend vermogen, zowel in de Onderzoekscommissie naar de veiligheid in de kinderopvang als in de nasleep

daarvan. Op dit moment is dat begrip onvoldoende omkaderd. Is het de bedoeling om het op korte termijn decretaal te verankeren? Wat betekent korte termijn? Hoe zal de minister het evenwicht vinden tussen de leefbaarheid van dat begrip in de huidige crisis en er tegelijk voor zorgen dat het voldoende is? Het is goed dat het beleid, zij het impliciet, aangeeft dat dit een terechte bezorgdheid is.

Groen stelde een technische begrotingsvraag over bijkomende middelen voor de buitenschoolse opvang. Er zou 3 miljoen euro extra uitgetrokken zijn. Omdat het budget in totaal geen 9,3 maar 6,3 miljoen euro bedraagt, gaat het om de oorspronkelijke middelen. Het zijn vervroegd ingezette middelen uit het relanceplan die al sinds 2021 ingezet zijn. Er is bijgevolg geen totale stijging.

Over het budget voor buitenschoolse opvang maakt Celia Groothedde zich, samen met lokale besturen, personeelsleden en scholen, zorgen. Buitenschoolse opvang is nodig opdat mensen voltijds kunnen en willen werken. Het budget vertrekt vanuit het bestaande budget, terwijl gezinssituaties veranderen en noden toenemen. In combinatie met de veranderde voorrangregels vreest Groen voor een ramp. De compensatieregeling voor grootverliezers is niet toereikend.

De niet-gekwalificeerde logistiek medewerkers mogen niet meewerken in de daadwerkelijke kinderopvang. Hoe gaan ze de kind-begeleiderratio verlagen als ze niet mogen begeleiden maar wel voor een kwart meetellen? Het komt neer op een hogere belasting voor kinderbegeleiders. Of mogen de niet-gekwalificeerde logistiek medewerkers wel kinderen begeleiden, en hoe wordt dan de pedagogische en sociale kwaliteit gegarandeerd?

De toekomstgroep stelt dat er een grotere instroom kan komen van nog niet-gekwalificeerde kinderbegeleiders. Zijnstroom kan volgens de toekomstgroep kwaliteitsvol zijn, op voorwaarde dat zijnstromers boventallig werken. Dat is in dit geval niet zo. Hoe kan zijnstroom kwalitatief zijn? Kan men garanderen dat de mensen de kinderopvang niet verlaten bij overbelasting? Hoe heeft de toekomstgroep op het beleidsvoorstel gereageerd want er wordt ingegaan tegen hun standpunt?

Dat er 270 miljoen euro extra wordt geïnvesteerd in kinderopvang, blijft volgens *Koen Daniëls* onderbelicht. De kritiek dat die investering te laat komt, weerlegt hij door te verwijzen naar de meerjarenbegroting. Nog voor de Onderzoekscommissie naar de veiligheid in de kinderopvang werd het budget al verhoogd. Het steeg van 480 miljoen euro naar 1,2 miljard euro onder de huidige Vlaamse Regering, een belangrijke en juiste investering volgens de N-VA-fractie.

Bestaande plaatsen behouden heeft de hoogste prioriteit in de kinderopvang en extra plaatsen creëren de tweede hoogste.

De N-VA-fractie wil een gelijk speelveld voor groeps- en gezinsopvang. Dat de Vlaamse Regering daarop inzet door de subsidie voor trap 1-plaatsen gelijk te maken, is positief. De basissubsidie stijgt voor groeps- en gezinsopvang tot respectievelijk 3000 en 2000 euro.

350 vte voor onthaalouders in het sui-generisstatuut, een bijkomende onkostenvergoeding, een startpremie en andere maatregelen zullen onthaalouders ten goede komen. Dat is belangrijk omdat vooral in die sector plaatsen verloren gaan. Het werk is nog niet af, maar er zijn stappen vooruitgezet. Daarvoor moet men ook reclame maken bij potentiële onthaalouders.

In de groepsopvang zijn er bijkomende plaatsen door het omzetten van de basis-subsidie. Bedrijven worden aangemoedigd om mee verantwoordelijkheid te nemen in de kinderopvang.

Koen Daniëls vindt het belangrijk dat bij gelijktijdige aanmelding de voorrang gaat naar wie werkt. Er zijn helaas nog onvoldoende plaatsen om een voorrangregel overbodig te maken. In een gezin moeten ouders minstens vier vijfde werken om aan het voorrangscriterium te voldoen. Die regel betekent niet dat er plaatsen worden geschrapt. Andere plaatsen in de kinderopvang blijven openstaan en andere profielen kunnen nog instappen. Voorrang voor werkenden bestaat al maar de huidige regeling is te ruim beschreven, waardoor ook wie niet werkt, er een beroep op kan doen.

Er worden belangrijke zaken bekostigd met de 270 miljoen euro extra budget, zoals meer financiële zekerheid, meer groepsopvang, de creatie van extra plaatsen, de verlaging van de ratio en meer zekerheid. Logistiek medewerkers en de invoering van flexi-jobs bieden een antwoord op de vraag naar meer ondersteuning voor kinderbegeleiders. Dat sommige partijen dat niet goed vinden, begrijpt Koen Daniëls niet.

Bij IKT-mix zou een initiatief recht hebben op een inkomenstarief voor 75 procent van de plaatsen. Locaties met IKT-mixlocaties die dat niet hebben ontvangen, of locaties op trap 1 die niet naar trap 2 konden doorgroeien, moeten voorrang krijgen in de volgorde van behandeling bij de uitbreidingsronde. De minister verwacht dat er meer opvanglocaties in trap 1 willen blijven, wegens de gestegen basissubsidie, maar dan moet er wel een bevraging gebeuren om te weten tot welke trap een kinderopvanglocatie wil behoren.

Koen Daniëls vindt dat opvanginitiatieven die kinderen opvangen uit initiatieven die werden gesloten, voorrang moeten krijgen. Aan een aantal van die initiatieven werd een subsidie beloofd, maar die hebben ze niet ontvangen. De overheid moet klantvriendelijker werken. Het moet voor de initiatieven duidelijk zijn wat ze moeten doen om subsidies te ontvangen.

De toelichting bij de begroting bevat een referentiekader met zes dragende principes van beleidsvoerend vermogen. De spreker stelt dat dit te complex wordt verwoord. Er moet minder technisch worden gecommuniceerd met kinderopvanginitiatieven, en meer op maat van de organisator.

Koen Daniëls vindt het belangrijk dat niemand zijn plaats verliest. Er zijn mensen die een opvangplaats hebben en denken dat ze die binnenkort zullen verliezen. De spreker vraagt dat wie die informatie verspreidt, daarmee stopt.

Op basis van de evaluatie van MeMoQ wordt er gekeken welke aanpassingen er moeten worden gedaan. Wat is de timing van die aanpassing en welke aanpassingen worden er gedaan?

Katrien Schryvers wijst de oppositie op de grote investering in de kinderopvang. De Onderzoekscommissie naar de veiligheid in de kinderopvang heeft 75 aanbevelingen geformuleerd en de Vlaamse Regering is daarmee aan de slag gegaan. Ze stelt vast dat er een ambitieus plan werd opgesteld, dat veel middelen investeert.

Vanzelfsprekend zullen er in de toekomst nog meer financiële middelen nodig zijn, maar dat is maar één onderdeel van het beleid. Alle verschillende maatregelen op het terrein implementeren vergt meer inspanningen. Katrien Schryvers uit daarom haar appreciatie voor iedereen die zijn schouders onder het beleid zet.

De subsidie voor trap 1 neemt toe. In dat geval is het niet alleen nodig om de uitstroom tegen te gaan, maar moeten nieuwe mensen ook warm gemaakt worden voor de job. De voorbije periode is de sector zodanig negatief in beeld gekomen dat het moeilijk is om interesse op te wekken voor een functie als kinderbegeleider.

Wordt er een nieuwe campagne gemaakt om nieuwe mensen aan te trekken, een campagne die duidelijk maakt dat de voorwaarden in de sector veranderd zijn?

De minister geeft aan dat er een bevraging komt bij iedereen die zich heeft opgegeven voor de omzetting in de kinderopvang. Wanneer wordt duidelijk wie de omzetting naar trap 1 wenst?

Voka formuleert aanbevelingen over de samenwerking tussen kinderopvang en bedrijven. Op basis van die aanbevelingen gelooft Katrien Schryvers dat het goed is dat organisaties hun schouders onder de kinderopvang kunnen zetten. Zo kunnen er immers meer plekken gecreëerd worden. Hebben er al bedrijven interesse getoond? Zijn er al gesprekken over geweest? Op dit ogenblik gaat het over trap 1-plaatsen. Overweegt de minister om ook plaatsen op trap 2 aan te bieden? Katrien Schryvers maakt zich vooral zorgen over de duurzaamheid van die opvangplaatsen. Als een bedrijf beslist om de samenwerking met het kinderopvanginitiatief stop te zetten, moeten werknemers van dat bedrijf een nieuwe opvangplaats vinden.

Er zijn de voorbije jaren een aantal belangrijke stappen vooruitgezet op het vlak van het werknemersstatuut van onthaalouders. Op basis van het antwoord van de minister blijkt dat 289 onthaalouders zich kandidaat hebben gesteld voor de overstap. Rekening houdend met hun arbeidsbreuk gaat het over ongeveer 260 vte, wat betekent dat er nog negentig plaatsen over zijn. Hoe zullen die ingevuld worden? Zal er worden gekeken naar de instap voor startende onthaalouders? Tegen wanneer zullen alle startende onthaalouders in dat werknemersstatuut kunnen starten?

Kinderbegeleiders die volgens een viervijfderегeling werken, kunnen bij een andere werkgever aan de slag als flexi-jobber. Dat kan in een andere sector, maar ook in de kinderopvang bij een andere werkgever. Hoe wordt ervoor gezorgd dat wie voltijds werkt bij een werkgever in de kinderopvang daardoor niet ontmoedigd wordt? Hoe wordt ervoor gezorgd dat wie momenteel in een viervijfderегeling in de kinderopvang werkt een aanbod kan krijgen om voltijds te werken? In het kader van de verlaging van de kind-begeleiderratio zal extra voltijds personeel nodig zijn. De spreker vindt het logisch dat werknemers die al deeltijds werken, als eersten een voltijdse functie aangeboden zullen krijgen.

Idealiter is er voor iedereen voldoende plaats in de kinderopvang. Maar zolang er een tekort aan opvangplaatsen is, moet de Vlaamse overheid erop toezien dat mensen zo goed mogelijk in de richting van de juiste kinderopvang worden begeleid. Dat is zeker het geval wanneer de ouders daar nood aan hebben vanwege hun werk. Volgens de huidige regeling moeten kinderopvanginitiatieven minstens 20 procent van hun plaatsen aan een voorrangsgroep aanbieden als ze willen gebruikmaken van trap 2. De spreker hoort van het werkveld dat die 20 procent moeilijk te bereiken valt, wat betekent dat de huidige regel niet meer tegemoetkomt aan de noden op het terrein.

In de nieuwe bepaling in het ontwerp van programmadecreet bij de begroting 2024 is er sprake van een intensief traject naar werk. Uit haar ervaring als OCMW-voorzitter en als voorzitter van het bijzonder comité voor de sociale dienst van Zoersel is Katrien Schryvers bekommerd of bepaalde individuen zullen voldoen aan de bepaling. Bij zware mentale belasting of psychische problemen is een halftijdse instap richting werk aangewezen. Wordt dat beschouwd als een voldoende intensief traject naar werk? Het is belangrijk dat deze mensen ook toegang krijgen tot de kinderopvang.

Katrien Schryvers verwijst naar Hannes Anaf die het belang van de keuzevrijheid van ouders benadrukt om voor ouderschapsverlof of halftijds werken te opteren.

Voldoen ouders aan de criteria als ze na een ouderschaps- of zwangerschapsverlof een verlofstelsel nemen binnen hun arbeidsovereenkomst?

Minister *Hilde Crevits* dankt de Vlaamse Regering om in het laatste jaar van de zittingsperiode een recurrent budget van 270 miljoen euro extra vrij te maken om te investeren in de Vlaamse kinderopvang. Die beslissing is genomen op basis van de bevindingen van de toekomstgroep.

De begrotingstabellen tonen vanaf 2025 een bedrag van 269.604.000 euro. Het verschil tussen dat bedrag en 270 miljoen euro gaat naar Zorginspectie.

Er staat 217.168.000 in de begroting voor 2024 omdat minister Crevits zo veel mogelijk probeert op te starten op 1 januari 2024, hoewel dat niet altijd mogelijk is. Zolang de begroting niet is goedgekeurd, kunnen bepaalde oproepen niet worden gelanceerd. Een aantal middelen worden pas in 2025 ingezet. Daarom is er een discrepantie tussen de geschatte raming van 217.168.000 euro in de begroting voor 2024 en de totale investering van 270 miljoen euro. De minister zet alles op alles om vanaf 1 januari 2024 de extra middelen voor trap 1 uit te betalen.

Het aantal plaatsen in de groepsopvang gesubsidieerd op trap 2 stijgt in de huidige zittingsperiode van 18.812 in 2019 tot 51.486 in 2024. Die stijging is spectaculair. Zowel de afschaffing van trap 2B heeft daartoe bijgedragen als de aanmoediging om over te schakelen op trap 2. Ongeveer 80 procent van het groepsopvangaanbod zal op het hoogste niveau worden gefinancierd. In het begin van de zittingsperiode was dat maar 30 procent. Die stijging is gekoppeld aan de cao en betekent betere lonen voor de medewerkers in de kinderopvang.

In het ideaalmodel van de toekomstgroep is alles inkomensgerelateerd. De minister sluit daarbij aan. Het is niet realistisch om dat in de huidige periode, waar de capaciteit onder druk staat, te bereiken. Zowel trap 1 als trap 2 zijn nodig. Er wordt een grote inspanning geleverd om het gelijke speelveld te verbeteren.

Omdat er zowel in de gezinsopvang als op trap 1 plaatsen verloren gaan, wordt er voor versterking gezorgd op die twee punten. Bij de onthaalouders is die versterking stevig. De minister is in onderhandeling met federaal minister Vincent Van Peteghem om de gestegen bedragen fiscaal vrij te stellen. De onthaalouders krijgen investeringsondersteuning om te kunnen voldoen aan de extra regels die werden opgelegd. Als de basissubsidie op trap 1 sterker wordt gemaakt, wordt het haalbaarder voor de voorzieningen.

Bij elke overschrijding van de spilindex komt er 1,7 procent bij voor de voorzieningen. Dat is het aandeel van de personeelskosten in de totale kosten. Bij twee spilindexoverschrijdingen komt er twee keer 1,7 procent bij. Het klopt niet dat het in 2023 maar 1,7 procent was.

In het kader van de begroting 2023 werd een oproep gelanceerd om organisatoren de kans te geven om plaatsen met basissubsidie op trap 1 om te schakelen naar IKT-plaatsen op trap 2. Er stonden ongeveer drieduizend plaatsen ter beschikking. De oproep kende succes en er werden drieduizend plaatsen toegekend. Daarnaast is er nog een lange wachtlijst met kandidaten voor de omschakeling.

In de oproep waren drie voorrangsgroepen bepaald. De eerste groep is de IKT-mix tot 75 procent trap 2-plaatsen. Er werd gekozen voor 75 procent om het financieel leefbaar te houden. De tweede groep zijn de locaties met vrije prijs op trap 1. Zij werden op 100 procent gezet en niet op 75 procent om nieuwe IKT-mixen te vermijden. De derde groep zijn IKT-mixen om van 75 naar 100 procent te stijgen.

De minister kan 5177 plaatsen omschakelen. De eerste groep is al geregeld. De tweede groep werd aangeschreven met de vraag of ze volharden in hun vraag want omschakelen naar IKT brengt een aantal verplichtingen met zich mee. Het resultaat is nog niet bekend.

Minister Hilde Crevits hoopt tegen de gedachtewisseling over de aanbevelingen van de Onderzoekscommissie naar de veiligheid in de kinderopvang van 28 november 2023 daarover helderheid te kunnen scheppen. Dan is bekend wat er nodig is om ook de derde groep tot 100 procent op te trekken. Het is haar uiteindelijke doel om de IKT-mixen op te lossen. Al die mensen zullen individueel worden aangeschreven.

Een van de grote zorgen van de minister is de taal in de sector van de kinderopvang. De regelgeving is er ingewikkeld. Er moet aandacht worden besteed aan het verstrekken van heldere informatie door middel van de 'Heerlijk Helder'-toets.

De oproep voor flexibele opvang is klaar voor lancering.

Er zijn drieduizend nieuwe trap 1-plaatsen. Ze kunnen worden aangevraagd door iedereen die een plaats wil aanbieden met een vrije prijs. Daar situeert zich ook de samenwerking met bedrijven. Bedrijfsinitiatieven waren in het verleden niet succesrijk. Er is daarom gezocht naar een manier om tot kwaliteitsvolle extra plaatsen te komen, waarbij bedrijven mee investeren. Het cafetariaplan moet samen met de Federale Regering worden besproken. Minister Hilde Crevits werkt samen met Vlaams minister Jo Brouns aan een systeem waarbij een trap 1-plaats wordt gefinancierd en waarbij er wordt bijgelegd om tot het budget te komen voor een trap 2-plaats. Dat moet een stabiele plaats zijn. De minister wil niet dat de kinderopvang in de buurt van het bedrijf moet liggen. Mensen hebben kinderopvang liever waar ze wonen.

Minister Hilde Crevits toont zich tevreden met de 350 vte. De onthaalouders zijn bevraagd om te weten wie er wil overstappen. Een aantal van die aanvragen kunnen worden ingewilligd. Maar op dat vlak moeten tijdens de volgende zittingsperiode nog meer stappen worden gezet.

De minister wil voor de kind-begeleiderratio met een overgangstermijn van enkele jaren werken. De komende jaren moet aan de bestaande basisregels worden voldaan. Er komt extra financiering om de nieuwe normen te halen. Daarin kunnen logistiek medewerkers tijdelijk worden meegeteld. Sommige logistiek medewerkers willen kinderbegeleider worden. Er zijn middelen om in extra coaching te voorzien. De initiatieven krijgen een extra compensatie voor het feit dat de werkdruk zakt.

Er zijn al twee rondes geweest voor de herinzet van personeel. Bij de oproep voor nieuwe plaatsen zal de overgeplaatste herinzet worden meegenomen. Dat wordt goed bijgehouden.

De kinderbegeleiders die de kwalificatie nog niet hebben behaald, zitten bijna allemaal in een kwalificerend traject. Ze kunnen dat in 2024 afwerken volgens de regelgeving. Een op de vier begeleiders mag in een kwalificerend traject zitten. De minister vindt dat een goed perspectief.

Het indexeringsbesluit dateert van 2013, toen Vooruit in de Vlaamse Regering zat. Elk jaar wordt een keer geïndexeerd volgens een vastgelegde formule. Als het inkomen van de mensen stijgt met de index, is het logisch dat de IKT-bedragen toenemen. De sector begrijpt niet waarom hier een punt van wordt gemaakt. De laagste inkomens betalen verhoudingsgewijs kleine bedragen in de kinderopvang.

De minister is het er niet mee eens dat er te weinig wordt betaald en dat de tarieven te laag zijn. Zij vindt het IKT-tarief een belangrijk principe.

De fiscale aftrek is ook helder. Dat komt nog eens boven op het feit dat er inkomensgerelateerd wordt betaald. De ouderbijdrage is een thema in de toekomstgroep. Er wordt overwogen of een koppeling met het groeipakket kan. Dat zou op termijn gemakkelijker zijn voor mensen en administratie.

Europese RRF-middelen zijn nooit recurrent. Vlaanderen heeft die middelen in de laatste ronde niet gebruikt voor de kinderopvang. In Wallonië wordt dat budget gebruikt voor de creatie van nieuwe kinderdagverblijven in bepaalde steden en gemeenten met minder dan 33 kinderopvangplaatsen per honderd kinderen tussen 0 en 3 jaar. In Vlaanderen is het gemiddelde 44. Ook al heeft Vlaanderen nog veel plaatsen te kort, het zit al op een hoger niveau. De minister toont zich bereid om te bekijken of die Europese fondsen in de toekomst kunnen helpen. Die middelen zijn tijdelijk en investeringen vereisen recurrente middelen. Vlaanderen mag niet in de situatie verzeilen dat het die middelen plots kwijt is.

Voor minister Hilde Crevits moet elke ouder die dat wenst een plaats krijgen. Dat is het doel van de investeringen. Het is de reden waarom de Vlaamse Regering 270 miljoen euro extra investeert. Dat vormt de basis voor bijkomende investeringen in de volgende zittingsperiode. Er is immers nog altijd druk op de plaatsen in de kinderopvang. Kwaliteit en kwantiteit moeten hand in hand gaan: er moeten meer plaatsen komen en ze moeten kwalitatief goed zijn. De Vlaamse Regering heeft niet de intentie om artikel 3 van het decreet van 20 april 2012 houdende de organisatie van kinderopvang van baby's en peuters aan te passen. Om de doelstelling te bereiken, komen er vijfduizend plaatsen bij in 2024. Meer dan achtduizend plaatsen werden omgezet van trap 1 naar trap 2. Er is meer flexibele kinderopvang.

Bij meer aanvragen dan plaatsen zijn voorrangregels nodig. De Vlaamse Regering vindt het relevant om mensen die voltijds werken en voor een gezinsuitbreiding staan, de geruststelling te geven dat ze prioriteit krijgen. Er wordt beweerd dat gezinnen eerst kinderopvang moeten zoeken vooraleer aan een kind te denken. De Vlaamse Regering neemt deze beslissing om mensen die aan de slag zijn gerust te stellen. Er wordt bij de aanvraag bekeken of de ouders in een voorrangsgroep zitten. Dat moet nog worden uitgewerkt in een besluit maar de minister wil niet maandelijks onderzoeken wie hoeveel werkt. Ze wil vermijden dat initiatieven extra administratieve rompslomp krijgen. Daarom wordt er gewerkt met een verklaring op eer, zoals bijvoorbeeld een inkomensfiche. De administratie zal dat steekproefsgewijs controleren, wat betekent dat het wordt onderzocht tijdens andere controles. Elk ander systeem zou leiden tot administratie.

De kritiek op de huidige voorrangregels is niet min. In dat systeem mag men, als er wachtenden zijn die voltijds werkten maar geen mensen die aan de 20 procent voldoen, in andere groepen zoeken, bijvoorbeeld bij mensen die niet meer werken. Als er schaarste is, moeten mensen die voltijds werken de geruststelling krijgen zodat ze dat ook in de toekomst willen doen.

Minister Hilde Crevits is gevoelig voor wat als voltijds werken wordt beschouwd. De Vlaamse Regering heeft dat van vijf vijfde op vier vijfde gebracht omdat in een aantal eenoudergezinnen in de eerste jaren na de geboorte vier vijfde wordt gewerkt. Er zijn een aantal gelijkstellingen, zoals een opleiding die tot werk leidt. Dat moet in een uitvoeringsbesluit worden gespecificeerd.

Het is niet de bedoeling dat wie een aanvraag doet, een plaats krijgt en vervolgens beslist ouderschapsverlof op te nemen, zijn plaats ziet vervallen. Wie op het moment van de aanvraag voltijds werkt, heeft die geruststelling. Wie voltijds werkt, maar ziek wordt zal daarvoor niet worden gestraft. Voor wie voltijds wil werken,

daar tegen eigen wil niet toe komt en bij VDAB een traject volgt om tot voltijdse arbeid te komen, is er geen enkel probleem. Ook dat wordt verder uitgewerkt in het uitvoeringsbesluit.

De minister doet een oproep aan de werkgevers: vinden ze het normaal dat in Vlaanderen veel mensen onvrijwillig deeltijds werken? Ze meent dat daarnaar moet worden gekeken en dat werkgevers op dat vlak een bijzondere verantwoordelijkheid dragen.

Er blijft ook 10 procent aanbod voor anderen. Omdat onthaalouders geen tien kinderen opvangen, wordt de 10 procent naar boven afgerond.

De minister wijst erop dat de regels en voorwaarden voor flexi-jobs een federale bevoegdheid zijn. Wie vier vijfde werkt, moet drie kwartalen wachten alvorens elders een flexi-job te doen. Het systeem van flexi-jobs bestaat al: kinderbegeleiders kunnen al vier vijfde werken en een flexi-job in een andere sector uitoefenen. Dat gebeurt niet massaal. De Vlaamse Regering heeft een aanvraag gedaan bij de federale overheid om dat tot 20 procent toe te laten. De minister vindt dat belangrijk. Wie in het onderwijs werkt en zijn ervaring ten dienste van de kinderdagverblijven wil stellen, moet dat kunnen doen. De Vlaamse Regering zal nooit toelaten dat dat voor 50 of 60 procent is.

Minister Hilde Crevits wijst erop dat de middelen voor BOA uit het relanceplan niet recurrent zijn. De Vlaamse Regering heeft beslist om die recurrent te maken. Het gaat om nieuw geld want anders waren die middelen weg.

Voor de aantrekkelijkheid van de job loopt de campagne Careër. Functies in de kinderopvang kunnen meegenomen worden.

Tot slot merkt minister Hilde Crevits dat er in de vorige uitbreidingsrondes veel aanvragen waren in Brussel. Ze geeft aan dat die plekken niet overal leeg blijven, maar verwijst naar personeelsissues die ingevuld moeten worden. De minister vindt dat er specifieke aandacht nodig is voor de structurele instroom in Brussel. Er zal met het agentschap Opgroeien ook bekeken worden hoe men extra mentoren op de werkvloer kan krijgen.

Bruno Vanobbergen begrijpt dat communicatie een aandachtspunt is maar benadrukt dat heel wat zaken niet altijd gemakkelijk uit te leggen zijn. Daarom wordt er niet alleen ingezet op communicatie, maar ook op het onderhouden van de interactie en de relatie, bijvoorbeeld bij de subsidiebelofte.

Bij BOA heeft het agentschap Opgroeien, mee op vraag en initiatief van de VVSG, gekeken of er een bijkomend onderzoek kan gebeuren. De vraag naar meer middelen is immers niet helder af te bakenen. De komende periode zullen steden en gemeenten bevroegd worden over waar ze staan en hoe het zit met de participatie van onderwijs, jeugdwerk en sport. Dit onderzoek zoeken wat er nodig is om BOA te laten slagen. Het opzet van het onderzoek is af en de toekenning gebeurt eerst-daags. In het voorjaar van 2024 zal de bevraging opgestart worden.

Minister *Hilde Crevits* vult aan dat ze op een aantal inhoudelijke punten nog niet is ingegaan, aangezien er op 28 november 2023 een gedachtewisseling over de aanbevelingen van de Onderzoekscommissie naar de veiligheid in de kinderopvang gepland is.

Celia Groothedde vindt het terecht dat de onthaalouders worden aangehaald, maar vraagt of er zekerheid is dat die mensen niet zullen wegvallen. Het gaat immers vaak om mensen die dat tijdelijk doen. Voor hen is het maximaliseren van plaatsen

niet altijd goed, net zomin als voor de kinderen. Zullen die mensen voldoende ademruimte krijgen?

De spreker benadrukt dat veel mensen minder dan vier vijfde werken maar toch stevig werken en zorgnoden hebben. Als zij de moed hebben om in hun situatie te werken, hebben ze evenveel recht op kinderopvang als mensen die door minder zware belasting voltijds kunnen werken. Het is niet zo dat mensen onmiddellijk uit de kinderopvang worden gezet. Wie een kind met een handicap krijgt, halftijds wil werken en geen plek krijgt, zit in zware moeilijkheden. Dan belast men niet alleen de samenleving maar ook de welvaart.

Een verklaring op eer om recht te hebben op voorrang in de kinderopvang, kan een grote drempel zijn. Wat betekent langdurige begeleiding en welke dienst kan dat garanderen? Van de 10 procent gerechtigden zullen velen worden afgeschrikt. Op die manier zal een grote doelgroep de voorrang mislopen, wat ook economische gevolgen heeft want op die manier kunnen er mensen uitvallen.

Kinderopvang heeft ook een preventieve functie. Minister Hilde Crevits heeft een open brief ontvangen over de preventieve functie van kinderopvang voor kwetsbare gezinnen. Celia Groothedde vraagt welk antwoord de minister biedt in de begroting en met de voorgestelde voorrangsregels.

Het is niet duidelijk of een deel van de logistiek medewerkers mee mogen begeleiden, en of ze dan meetellen als begeleider. Als de logistiek medewerkers meetellen als begeleider, haalt de minister de maatregelen om de kind-begeleiderratio te verbeteren onderuit want zo daalt de pedagogische kwaliteit of worden de kinderbegeleiders overbelast.

Celia Groothedde denkt dat de klachten over BOA niet helder zijn, omdat er al anderhalf jaar paniek is. Ze vraagt aan de minister om het overleg daarover zo kort mogelijk te houden. Het gaat ook om een probleem met binnenschoolse opvang, maar met de buitenschoolse opvang is het nog erger gesteld. Hoe zorgt de minister ervoor dat de mensen in de buitenschoolse opvang een degelijk statuut en degelijke voorwaarden krijgen?

Celia Groothedde gaat niet akkoord dat het tekort in de kinderopvang moet worden opgelost met de mensen die er al actief in zijn. Veel mensen die worden opgeleid, stromen door naar andere sectoren vanwege de omstandigheden. Er is te veel uitstroom uit de kinderopvang. Het is goed dat de kind-begeleiderratio wordt verlaagd maar dat gebeurt niet snel genoeg.

Bedrijfscreches zijn niet duurzaam. Als ze te groot worden, worden ze te groot om te falen waardoor de kinderopvang kwetsbaarder wordt. Welke voorzorgsmaatregelen worden er genomen? Hoe wordt de duurzaamheid gegarandeerd met voorwaarden en kwaliteitscontrole?

Opvanglocaties die maar voor 75 procent konden overstappen naar een inkomens-tarief, moeten dat volledig kunnen doen. Trap 2 moet de norm zijn. Die opvanglocaties moeten voorrang krijgen. Door ongelijke voorwaarden ontstaat een ongelijk speelveld. Op die manier wordt het duurder voor de ouders.

Hannes Anaf wil weten of er wordt onderzocht waarvoor Europese subsidies kunnen worden gebruikt. Hij vraagt of er een bewuste keuze werd gemaakt om geen subsidies aan te vragen, en of die middelen alsnog kunnen worden aangevraagd. In Wallonië werden die middelen wel gebruikt. Alle middelen die kunnen worden gebruikt, moeten ook aangewend worden.

Minister *Hilde Crevits* stelt dat er een grote zorg bestaat bij interlandelijke adoptie. De nazorg moet worden versterkt. Het Steunpunt Adoptie kreeg een subsidie om te onderzoeken hoe dat verder geconcretiseerd kon worden. De minister heeft nog geen voorstellen gekregen, maar ze heeft wel al adviezen gevraagd.

De minister gaat ervan uit dat het debat over de voorrangregels nog zal worden gevoerd. Ze probeert helderheid te creëren over wat als een intensief traject naar werk wordt beschouwd. Mensen moeten zekerheid hebben en het voorstel zou voor iedereen aanvaardbaar moeten kunnen zijn.

Op het moment dat er een beroep kon worden gedaan op RRF-middelen was minister *Hilde Crevits* nog niet bevoegd. De RRF-middelen werden geïntegreerd in de middelen voor Vlaamse Veerkracht. De welzijnsprojecten rond kinderopvang zijn als relancemiddelen in het Vlaams gedeelte gerapporteerd en niet in het Europese. Dat betekent dat er niet wordt gerapporteerd over de Europese middelen. Toenmalig minister *Wouter Beke* heeft de keuze gemaakt om in te zetten op Zorgzame Buurten.

De kind-begeleiderratio daalt volgens *Celia Groothedde* enerzijds te traag, maar anderzijds ook te snel omdat de sector mensen moet vinden. Minister *Hilde Crevits* deelt de terechte bezorgdheid over het precaire onthaalouderstatuut. Ze vreest dat men op langere termijn geen onthaalouders meer zal vinden. De bestaande onthaalouders moeten maximaal ondersteund worden. Men doet al het mogelijke om het onaantrekkelijke statuut te verbeteren. Uit persoonlijke ervaring kent de minister de voordelen van een onthaalouder. Er wordt een dubbel spoor gevolgd: het sui-generisstatuut wordt maximaal versterkt en het werknemersstatuut wordt nog gewijzigd. Onthaalouders moeten momenteel streven naar een ratio van gemiddeld vier. De bezetting is vandaag gemiddeld vijf. Dat vindt minister *Hilde Crevits* niet slecht.

Het attest is gemakkelijk te verkrijgen bij VDAB, de school of het Agentschap Integratie en Inburgering.

Voor BOA worden middelen van Welzijn aan de lokale besturen gegeven. Vanwege de grote extra investering wil de minister de noden samen met de VVSG in kaart brengen.

Het is onduidelijk hoe bedrijfscrèches te groot zouden kunnen worden om te kunnen slagen. Er wordt gemikt op extra plaatsen in bestaande voorzieningen. Het gaat niet om crèches in bedrijven maar om plaatsen waarvoor bedrijven mee betalen. Dat vindt ze een goede stap.

Bruno Vanobbergen verduidelijkt dat het de bedoeling is om niet onder de huidige kind-begeleiderratio te gaan. Om de nieuwe kind-begeleiderratio te halen, mag men in de overgangperiode tot maximaal 25 procent van de logistiek medewerkers meetellen. Hij mikt vooral op gedecentraliseerde bedrijfscrèches. Hij wil een beperkt aantal plaatsen aan de bestaande crèches toevoegen.

5. Beleidsveld Personen met een handicap

Ann De Martelaer wordt bij het lezen van de begroting moedeloos. Zij denkt dat veel personen met een handicap er niet gelukkig van zullen worden. De materie is te ingewikkeld geworden voor de gebruikers. Dat veroorzaakt stress. Er is vraag naar een correct, menselijk en begrijpelijk systeem.

In het Vlaamse regeerakkoord 2019-2024 werd een breed maatschappelijk debat aangekondigd over de zorg voor personen met een handicap. *Ann De Martelaer* vraagt waar en wanneer dat maatschappelijke debat zal worden gevoerd. Wat zijn

de krachtlijnen voor de volgende tien jaar? Welke perspectieven zullen er worden geboden?

Ze heeft al meermaals gevraagd om het PVB te evalueren. Het huidige systeem moet worden gewijzigd. Er komt geen evaluatie. Er komen alleen extra regels. Niemand vindt nog zijn weg in het systeem. Er wordt niet nagedacht over de lange termijn. Er wordt geschoven met budgetten en regels worden ad hoc gewijzigd. Voor personen met een handicap is het nog nooit zo onduidelijk geweest.

In de BBT is er sprake van nieuw beleid voor minderjarigen. Het is onduidelijk of het gaat om extra bestedingsmogelijkheden voor het PAB?

De BBT heeft het ook over transparantie in de zorggebonden kosten, en in de woon- en leefkosten van vergunde zorgaanbieders zodat budgethouders doelmatige en gerichte keuzes kunnen maken om hun budget in te zetten. Ann De Martelaer merkte tijdens een bezoek aan een dagcentrum in West-Vlaanderen grote onduidelijkheid over de voucher en de kosten van het vervoer van en naar het dagcentrum. Op het werkveld is er onvoldoende transparantie in de woon- en leefkosten.

In de BBT is voorts sprake van het versterken van de MFC's. Ann De Martelaer ziet een engagement maar niet voor ouders die kiezen voor een inclusief traject, hoewel zij ook ondersteuning verdienen. Er mag niet uitsluitend instellingsgericht worden gedacht.

Ann De Martelaer leest het volgende over de actualisering: "We onderzoeken of het huidige PAB-inschalingsinstrument kan vervangen worden door een methodiek van zorgzwaartebepaling die meer is afgestemd op de huidige ondersteuningsmogelijkheden van een PAB en een geactualiseerde visie heeft op de zorg- en ondersteuningsnoden van minderjarigen met een handicap." Ze vraagt of hieruit een Mozaïekbesluit 6 volgt. Zij heeft veel vragen bij het Mozaïekbesluit 5 dat de PVB's heeft aangepast vanaf 1 januari 2021. Wie sindsdien op de wachtlijst staat, krijgt een ander budget. In de toelichting bij het besluit stond dat deze maatregel meerkosten zou betekenen. Uit de cijfers blijkt dat het om een besparing gaat. In 2022 gaat het om meer dan 4 miljoen euro besparing en in 2023 om meer dan 7 miljoen euro. Het zijn recurrente besparingen die de komende jaren onverminderd worden ingezet tot de betrokken budgethouders overlijden of een herziening van hun PVB-aanvragen en verkrijgen. Wat zal de minister doen als de Raad van State stelt dat de actualisatie niet kan? Zijn er noodbudgetten? Komt er een Mozaïekbesluit 6?

De deelbudgetten zijn menselijk en politiek niet verdedigbaar. Ann De Martelaer kan voorspellen wat het resultaat van het onderzoek zal zijn. De eerste vaststelling zal zijn dat een bepaald percentage van de deelnemers aan dit experiment zich uit de slag kan slaan met het deelbudget. De politieke conclusie zal zijn dat voor die groep een deelbudget voldoende is. Zij zullen dat na 2024 verder krijgen.

De tweede vaststelling zal zijn dat voor een bepaald percentage van de deelnemers het deelbudget onvoldoende is. Ze kunnen met het deelbudget minimale zorg organiseren of inkopen. Voor de zorg die ze missen, moeten ze een beroep doen op hun netwerk. In sommige gevallen lukt dat maar in andere niet. De politieke conclusie zal zijn dat deze groep ook na 2024 een deelbudget zal krijgen, en dat er ingezet moet worden op het versterken van het netwerk.

De derde vaststelling zal zijn dat voor een bepaald percentage van de deelnemers het deelbudget onvoldoende is. Ze kunnen met het deelbudget minimale zorg inkopen maar de vereiste ondersteuning voor een kwaliteitsvol leven is veel groter. Het netwerk van deze personen is te klein of onbestaande. Of het kan de draagkracht van de gevraagde zorg niet aan. De politieke conclusie zal zijn dat deze

groep het oorspronkelijk toegekende budget moet ontvangen. Het probleem is dat daarvoor geen middelen zijn ingeschreven in de begroting voor 2024.

Toen de minister de beslissing voor het deelbudget nam, gaf ze aan dat de sector akkoord ging met de maatregel op voorwaarde dat het recht op een volledig budget zou blijven bestaan en er middelen zou zijn als dat nodig was. Er is aan de deelnemers aan het experiment beloofd dat ze hun plaats op de wachtlijst en hun recht op het beloofde budget behouden, maar Ann De Martelaer is benieuwd wat de minister zal doen met de resultaten van de studie. Ze heeft geen budgetten vrijgemaakt voor deze groep. Shanna, een van de deelnemers, heeft nog maar een korte levensverwachting. Zal men haar vragen om te wachten tot de volgende Vlaamse Regering in 2025 een beslissing neemt over nieuwe budgetten?

De middelen voor zorg en ondersteuning voor personen met een handicap zullen volgens de BBT worden uitgebreid. Er wordt vooral gekeken naar mensen in prioriteitengroep 3 en men wil een verband leggen met de diensten voor gezinszorg. Het is bekend dat het aantal uren in de gezinszorg niet zal toenemen. Is er ingeschat hoeveel extra uren nodig zullen zijn? Is er een uitbreiding gepland bij de gezinszorg? Hoeveel uren en budget zijn daarvoor vrijgemaakt?

De BelRAI zal worden ingezet om de persoonsvolgende financiering te verbeteren. De sector kijkt daar met enige angst naar en vraagt zich af of het geen bijkomende werklast zal teweegbrengen.

In de BBT is niets terug te vinden over zelfstandig wonen. Bestaat die dienst nog? Zijn ze van de radar verdwenen of loopt alles naar behoren?

Tine van der Vloet leest in het antwoord op haar technische begrotingsvraag over kleinschalige privé-initiatieven dat er gestreefd wordt naar een gelijk speelveld, kwaliteit, en een gelijk, regelluw en haalbaar kader voor alle zorgaanbieders. Ze vraagt wat daarmee bedoeld wordt. Sommige initiatieven werken bijvoorbeeld met een kwaliteitshandboek maar andere niet. Dat is niet helemaal duidelijk.

Verder vindt ze het jammer dat de model-IDO niet verplicht wordt. Er is veel tijd en moeite ingestoken. Ze benadrukt dat transparantie belangrijk is. Het wordt niet gecontroleerd. Er worden alleen steekproeven genomen. Ze vraagt of het veel gebruikt wordt, en door wie. Als dat niet wordt opgevolgd, is dat jammer. Op welke wijze worden de steekproeven uitgevoerd? Werden er al veel controles gedaan? Zijn er nog meer gepland? Het is een belangrijk instrument, en daarom moet er zicht komen op het gebruik ervan.

In de BBT staat dat de minister aan de slag gaat met een van de belangrijkste vaststellingen uit de bevraging van prioriteitengroep 3, namelijk de vraag naar meer praktische hulp. De resultaten zijn evenwel al sinds juni 2022 bekend. Uit die bevraging komt ook naar voren dat er nood is aan individuele psychosociale begeleiding, aan woon- en dagondersteuning van professionele diensten enzovoort. Waarom wordt er gekozen voor praktische hulp? Wordt er met de andere elementen iets gedaan?

In het onderzoek werden 958 mensen uit prioriteitengroep 3 bevroegd, terwijl die groep uit meer dan tienduizend mensen bestaat. *Tine van der Vloet* is van mening dat, om een duidelijk beeld te krijgen van die groep en de vragen, een bevraging van de hele groep nodig is met het oog op de volgende zittingsperiode. Dat is nodig om de middelen te verdelen, en om te weten wat die prioriteitengroep precies nodig heeft.

Ook de diensten gezinszorg zullen worden bevroegd zodat hun ervaring in het ondersteunen van personen met een handicap en de eventuele drempels in beeld

gebracht kunnen worden. Wat is de motivatie om hen te ondervragen? Tegen wanneer zal dat gebeurd zijn? Kan er daadwerkelijk mee aan de slag gegaan worden? In totaal zijn er 161.800 mensen die een beroep doen op gezinszorg. Is het duidelijk hoeveel personen met een handicap daarbij zijn?

Voor de BelRAI zal, afhankelijk van het resultaat van de bespreking over de verschillende mogelijkheden om de BelRAI in te zetten in de sector personen met een handicap, in 2024 een stappenplan en een bijbehorend tijdspad worden uitgewerkt voor de verdere aanpassing van het instrument. Tine van der Vloet vraagt wanneer de resultaten van de bespreking er zullen zijn? Wat zijn het stappenplan en het bijbehorende tijdspad?

Er volgt een verhoging van 5 procent voor alle bedragen in de refertelijst. Dat vindt de spreker goed omdat hulpmiddelen alsmaar duurder worden. Voor specifieke hulpmiddelen in de refertelijst wordt onderzocht of er nog een aanpassing noodzakelijk en haalbaar is in de begrote middelen. Tegen wanneer zal dat onderzoek afgerond zijn? Zullen de hulpmiddelen die nog bekeken moeten worden ook vanaf 1 januari 2024 geïndexeerd worden? Er zou worden bekeken of het bedrag voor assistentiehonden omhoog kan. Is daar al een nieuw refertebedrag op gekleefd?

In 2024 zal verder worden ingezet op het verhogen van de gebruiksvriendelijkheid en de vindbaarheid van de website. Met een gebruikersonderzoek zal worden nagegaan of de zoekmachine nog geoptimaliseerd kan worden. Wat is het tijdspad van het gebruikersonderzoek? Wie zal aan dat onderzoek kunnen deelnemen? Worden de resultaten nog in 2024 geïmplementeerd?

Er wordt 7,5 miljoen euro extra geïnvesteerd voor extra maatregelen voor intensieve ondersteuning en aangepaste infrastructuur. De GES-groep is een moeilijke doelgroep om personeel voor te vinden. Er is groot personeelsverloop. Waar gaat de 7,5 miljoen euro naartoe? Als het alleen naar infrastructuur gaat en niet naar begeleiding van het personeel, zal men niet ver geraken.

In de begroting voor personen met een handicap komt meermaals naar voren dat er een indexering komt. Zullen de persoonsvolgende budgetten in 2024 geïndexeerd worden? Met hoeveel procent?

De toeleidingsprocedure sleept al lang aan. In het Vlaamse regeerakkoord 2019-2024 staat dat de DOP's versterkt zullen worden. In het antwoord op de schriftelijk ingediende begrotingsvragen staat dat de MDT's 6,5 miljoen euro en de DOP's 8 miljoen euro krijgen. Zijn dat bestaande budgetten? Eerder was er te lezen dat er geen extra budgetten voor uitgetrokken zouden worden. Voor Tine van der Vloet is het van groot belang dat de DOP's een belangrijke rol krijgen in het begin van de toeleidingsprocedure. Ze vreest dat het niet zal lukken zonder extra budgetten waardoor heel wat mensen in de kou blijven staan. Ze begrijpt niet waarom de MDT's 6,5 miljoen euro krijgen, want daarover wordt niet over gesproken in het Vlaamse regeerakkoord 2019-2024. Alleen de DOP's zouden worden versterkt. Kan de minister dat toelichten?

Freya Saeys vraagt of begeleiders opgeleid worden om signalen van seksueel misbruik te herkennen.

Met de 8,5 miljoen euro kunnen 206 PAB's uitgereikt worden. Men verwacht dat er 264 kunnen worden toegekend aan prior-PAB's en veertien aan spoed-PAB's. Hoeveel minderjarigen staan er dan nog op de wachtlijsten?

Op de technische vragen over het regelluw kader wordt geantwoord dat er een aantal vragen van organisaties zijn die werken met een zelfstandig koppel. Welke vragen waren dat en wat is erop geantwoord? Wordt er gewerkt aan een regelluw

kader voor voorzieningen in het algemeen of voor kleinschalige initiatieven in het bijzonder?

Verdiepende sessies leveren inhoudelijke inzichten op in de wenselijke bijstellingen aan RTH-beleid en RTH-regelgeving. Dat zal in sneuvelteksten worden verwerkt en aan de stuurgroep worden voorgelegd om in het voorjaar 2024 uit te monden in beleidsaanbevelingen. Kunnen er al inzichten gedeeld worden?

Vera Jans ziet dat er in de begroting voor 2024 een bedrag van meer dan 2,7 miljard euro naar het VAPH gaat. In 2020 was dat 1,7 miljard euro. Het is een verbluffende verwezenlijking om dit bedrag met een miljard euro omhoog te trekken. Wat doet men met die middelen? In 2024 gaat men het zorg- en investeringsplan verder uitvoeren. Men gaat verder met het toekennen van PAB's.

Het is belangrijk dat men de automatische toekenningsgroepen vrijwaart. Dat zijn situaties waar er een onmiddellijk budget volgt zonder enige wachttijd in noodsituaties. Het voornemen is om iedereen in prioriteitengroep 1, met de meest complexe en dringende zorgnood, binnen de achttien maanden een budget te geven.

In prioriteitengroep 2 is het wachten op een wetenschappelijk onderzoek naar de deelbudgetten. Daaruit moet blijken op welke manier zo veel mogelijk mensen op de best mogelijke manier kunnen worden geholpen met de beschikbare middelen.

In prioriteitengroep 3 moeten mensen ervan worden verzekerd dat ze optimaal kunnen gebruikmaken van de reguliere hulpverlening. De focus ligt op de toegang tot de gezinszorg, op RTH en op extra middelen waarin de minister heeft voorzien.

Een van de belangrijkste punten is de vraag naar het perspectief op de toekenningen van budgetten na 2024. De Vlaamse Regering ging het engagement aan om elke persoon in prioriteitengroep 1 binnen maximaal achttien maanden daadwerkelijk een budget ter beschikking te stellen. In de praktijk zit men daar ver onder. Niet alleen de wachtlijst voor het zorgbudget bij kinderen is weggewerkt, maar ook de wachtlijst in prioriteitengroep 1 is opgelost. Alle wachtenden en ook iedereen die er sindsdien bij kwam, ontvingen een budget.

De minister heeft die termijn vooropgesteld maar ze werd niet decretaal verankerd. Er zijn geen sancties. De sector vraagt naar een duurzaam engagement en wil dat het beleid in prioriteitengroep 1 wordt voortgezet. Hoe kan dergelijk perspectief voor de toekomst worden geregeld? Als er tijdens één zittingsperiode 1 miljard euro wordt uitgetrokken voor één beleidsdomein, moet dat beleidsdomein een prioriteit zijn.

Het is daarnaast belangrijk om te kijken naar wie geen toegang heeft tot het persoonsvolgend budget, want die mensen moeten kunnen rekenen op andere hulp en ondersteuning. De spreker verwijst naar het hulpmiddelenbeleid, RTH, het zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden en de integratietegemoetkoming.

Een kleine minderheid krijgt geen ondersteuning. De oorzaak daarvan is vaak dat mensen hun rechten onvoldoende kennen. Hoe kunnen zij hun weg vinden naar de beschikbare ondersteuning? Is daar een rol weggelegd voor bijstandsorganisaties?

Het is positief dat de brug met de gezinszorg wordt geslagen maar wat heeft gezinszorg nodig om mensen met een handicap te ondersteunen?

Wat gebeurt er met de rechtenerkenning voor mensen met een handicap? De spreker verwijst naar de DOP's, RTH en het Sociaal Huis.

Cd&v vindt het positief dat de MFC's voor complexe problematieken worden versterkt. Die MFC's vangen kinderen en jongeren met complexe ondersteuningsvragen op en brengen vernieuwende zorg tot stand. Vera Jans vindt het vreemd dat er in de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën, Begroting en Justitie een onderscheid wordt gemaakt tussen ouders die hun kinderen zelf willen opvoeden en ouders die vaak gebruikmaken van een MFC. Dat zijn immers geen tegenpolen. In een MFC wordt er gericht met de familie gezorgd voor zorg op maat. Het is goed dat de minister daar extra middelen voor vrijmaakt.

Vervolgens gaat de spreker in op de versoepeling van de instroom in prioriteitengroep 1. De mantelzorger speelt een belangrijke rol. De toegang is verbeterd voor mensen die oudere mantelzorger hebben van wie de draagkracht wordt overschreden. De nieuwe regel is sinds september 2023 van kracht. Is er een raming van het aantal mensen dat daardoor zal instromen in prioriteitengroep 1?

Tot slot verwijst de spreker naar mensen met een snel degeneratieve aandoening die dringend hulp nodig hebben maar daar niet snel genoeg toegang toe krijgen. De minister wil in het voorjaar van 2024 een vereenvoudigde toeleidingsprocedure invoeren. Hoe zal de procedure worden aangepast? Heeft het VAPH al een voorstel gelanceerd?

Hannes Anaf maakt zich zorgen over de begroting voor 2024. Ze bevat immers geen provisies voor de eventuele vernietigingen van de Mozaïekbesluiten 4 en 5. Hij verwijst daarnaast naar het cynische experiment met de deelbudgetten dat doorloopt in de begroting voor 2024.

Hij vindt het positief dat de wachtlijst in prioriteitengroep 1 werd weggewerkt. Voor de mensen in prioriteitengroepen 2 en 3 is er geen enkel perspectief. De minister heeft extra investeringen in de kinderopvang binnengehaald en daarmee is de geldpot leeg. Dat is pijnlijk voor alle mensen op die wachtlijsten.

Net als Vera Jans maakt Hannes Anaf zich zorgen over wat er zal gebeuren na 2024 met prioriteitengroep 1, maar ook over het perspectief in de prioriteitengroepen 2 en 3, en over de automatische toekenningen. In de meerjarenraming zijn geen middelen vrijgemaakt voor uitbreidingsbeleid terwijl het juridisch verplicht is om automatische toekenningen in de begroting in te schrijven omdat men weet dat die eraan komen. De Vlaamse Regering klopt zich op de borst omdat ze in 2027 een begrotingsevenwicht bereikt maar de 17.000 mensen op de wachtlijst hebben daar niets aan want zij hebben zorg nodig. Bovendien is het een fictief evenwicht, want iedereen weet dat automatische toekenningen betaald moeten worden. Bij elke automatische toekenning zal de begroting in 2027 in het rood gaan tenzij de volgende Vlaamse Regering ergens anders op bespaart. De meerderheid maakt zichzelf iets wijs. Als men prioriteitengroep 1 binnen de achttien maanden een budget wil geven, moet dat geld ook worden ingeschreven. Dat staat niet in de meerjarenraming. Hoe kijkt de minister daarnaar? Hij drukt ten slotte zijn ongenoegen uit over recente persberichten over zijn aanwezigheid in het Vlaams Parlement.

Immanuel De Reuse vraagt aandacht voor de wachtlijsten. Zo moeten personen met een handicap nog altijd te lang wachten, ondanks de inspanningen die deze Vlaamse Regering de voorbije jaren heeft gedaan om de wachtlijsten weg te werken. Er is jarenlang te weinig geïnvesteerd in de sector, waardoor dat zover is gekomen. Iedereen is zich daarvan bewust. Het was trouwens ook een prominent thema bij de vorige verkiezingen. De prioriteitengroep 1 heeft het nodige perspectief maar de twee andere groepen blijven in de kou staan. Het project met de deelbudgetten voor prioriteitengroep 2, waarover er ook al een negatieve uitspraak is geweest, lost het probleem niet op. Het is een welvarende regio als Vlaanderen onwaardig dat die mensen maar een half budget krijgen terwijl ze recht hebben op

een volledig. Voor prioriteitengroep 3 wordt alleen gekeken naar mogelijke ondersteuningsvormen maar niet naar budgetten. De spreker vraagt of er een concreet tijdspad kan worden gegeven voor de stappen die worden gezet en op stapel staan om te komen tot een volledige financiële ondersteuning. Voor het Vlaams Belang is het duidelijk dat iedereen die recht heeft op een budget, dat ook moet krijgen. Er zijn andere domeinen waarop kan worden bespaard, maar niet hierop. De minister moet op tafel slaan in de Vlaamse Regering.

De evaluatie van het VAPH-beleid ten aanzien van geïnterneerden en gedetineerden zou worden afgerond. Welke knelpunten kent men met betrekking tot dat beleid?

Personen met een handicap kunnen een tegemoetkoming krijgen voor hulpmiddelen. Het Vlaams Belang meent dat, wanneer iemand hulpmiddelen nodig heeft, Vlaanderen die persoon daadwerkelijk moet ondersteunen. Er zijn echter signalen dat dat niet altijd gebeurt. Wanneer er extra informatie of een huisbezoek wordt gevraagd, gaat de BBC daar niet op in. De spreker wil van de minister weten hoe wordt beslist of iemand recht heeft op een tegemoetkoming. Zijn er klachten over de procedure? Op basis waarvan wordt het refertebedrag bepaald? Hoe kan het dat mensen die een bepaald hulpmiddel broodnodig hebben, vaak zelf nog enorme bedragen moeten ophoesten voor dat hulpmiddel? Welke initiatieven neemt de minister ter zake?

Minister *Hilde Crevits* wijst op 'Perspectief 2020. Nieuw ondersteuningsbeleid voor personen met een handicap' (hierna: Perspectief 2020) (*Parl.St.* VI.Parl. 2009-10, nr. 632/1). Perspectief 2020 telt twee centrale doelstellingen. Het eerste is zelfsturing, dat werd opgestart met het decreet van 25 april 2014 houdende de persoonsvolgende financiering voor personen met een handicap en tot hervorming van de wijze van financiering van de zorg en de ondersteuning voor personen met een handicap. In de zittingsperiode 2014-2019 werd het in de praktijk gebracht. De zorggarantie is gedefinieerd als een garantie op zorg voor mensen met een handicap voor wie de afstand tussen de mogelijkheden van het eigen draagvlak en de ondersteuningsnood als gevolg van de handicap niet meer te overbruggen valt en precair is. Om die doelstelling te realiseren, is een zorginvesteringsplan gemaakt. Hoewel er nog een aantal openstaande punten zijn, vindt de minister dat er toch wel wat is gerealiseerd. Er is een aanzienlijke budgetstijging. De 2,5 miljard euro zijn kredieten om werkelijk mee uit te betalen. Daarnaast is afgesproken dat men meer budget kan vastleggen omdat mensen het budget niet volledig besteden. Dat kan nog maar sinds 2023. Op die manier kunnen er extra budgetten worden toegekend. De minister wil erop toezien dat alle middelen die beschikbaar zijn maximaal worden gebruikt. Voor haar is de belangrijkste conclusie dat ook in 2024 de doelstellingen van het zorginvesteringsplan zullen worden gehaald. Voor de dringendste vragen wordt een persoonsvolgend budget toegekend aan volwassenen en een PAB aan kinderen en jongeren.

De oorspronkelijke doelstelling voor prioriteitengroep 1 was het ter beschikking stellen van een PVB binnen achttien maanden na de aanvraag. Op basis van de huidige prognose zal die doelstelling worden gehaald. Waarschijnlijk kan het PVB binnen twaalf maanden worden gegeven. In deze zittingsperiode zal men aan meer dan vijfduizend mensen in prioriteitengroep 1 een budget kunnen geven.

In 2018 waren er 879 kinderen of jongeren met een PAB. Eind 2022 waren dat er 1816. De minister schat dat ze in 2023 nog 663 PAB's zal kunnen toekennen. Wat betekent dat voor de wachttijden? Alle prioritaire dossiers worden meteen toegekend. Dat wordt gegarandeerd. Er is geen wachttijd. In het begin van de zittingsperiode begon de wachttijd van de langst wachtende PAB-aanvraag op 1 mei 2008. In september 2023 werd een PAB toegekend aan iedereen die al voor 1 juli 2020 wachtte. Er is een sprong van meer dan twaalf jaar gemaakt.

In het zorginvesteringsplan zijn ook middelen uitgetrokken buiten prioriteitengroep 1 en het PAB. Zo gaat er 20 miljoen euro naar RTH en het project met deelbudgetten. Daarmee geeft de minister het signaal dat RTH een volwaardige ondersteuningsvorm is die het verschil kan maken. De 111 projecten kunnen aan de slag in een regelluw kader. Tijdens gesprekken met de projecthouders heeft ze grote innovaties op het vlak van ondersteuning leren kennen.

Boven op het zorginvesteringsplan worden nog extra maatregelen getroffen. De richtlijnen voor prioriteitengroep 1 zijn versoepeld en de toeleiding naar de nood-situatie is hervormd. De spoedprocedure voor mensen met snel degeneratieve aandoeningen en een korte levensverwachting wordt hervormd. Het besluit van de Vlaamse Regering ligt bij de Inspectie van Financiën. Hulpverlening voor minderjarigen in MFC's is versterkt in het kader van het crisis- en investeringsplan Jeugdhulp. De minister vindt het een innovatieve manier van werken dat er samen oplossingen bedacht worden. Er worden ook maatregelen genomen in de complexe dossiers bij meerderjarigen. Er zijn extra maatregelen voor mensen in prioriteitengroep 3 zonder budget. De minister wil zich laten leiden door de beleidsaanbevelingen uit de bevraging, en trekt daarvoor 6 miljoen euro uit. Ze begrijpt de vragen om ruimer te gaan maar wil ook voortgang boeken.

Minister Hilde Crevits merkt op dat Ann De Martelaer een donker beeld schetst van de begroting voor 2024. Het beeld is niet donker als ze ziet wat er deze zittingsperiode gebeurd is. De minister ontvangt berichten van mensen die tevreden zijn over de snelle en correcte toewijzing van het budget, maar ze ontkent niet dat er ook anderen zijn. Een persoonsvolgend systeem is altijd gevoelig. Het moet helderder zijn wie men een budget kan geven en wie niet. De correspondentie is zonder uitzondering correct maar mensen moeten het kunnen begrijpen. Gebruikersorganisaties worden gesubsidieerd en hebben een bijzondere taak om mensen bij te staan. Aan de andere kant zijn er regels nodig. Mocht iedereen aan dezelfde aandoening lijden, dan zou men het simpel kunnen houden. Maar gezien de diverse doelgroep is het niet gemakkelijk. Het VAPH maakt werk van een toekomst oefening die ruimer gaat dan het budget. De oefening wordt gekoppeld aan de richting die men uit wil met de persoonsvolgende financiering.

Er wordt al jaren geïnvesteerd in PAB's. Er wordt ook bewust gekozen voor de versterking van de MFC's, die ook met zware noden kampen. In het zorginvesteringsplan wordt niet alleen instellingsgericht gedacht. Het is niet juist dat het geld vooral naar crisismaatregelen gaat. Men trekt ook een significant extra budget uit voor de PAB's voor gezinnen die zorg zelf willen organiseren. Ook bij de PAB's wil de minister het inschalingsinstrument verfijnen. Daar is een werkgroep aan de slag. Voor minderjarigen wordt in totaal meer dan 20 miljoen euro ingezet uit het crisis- en investeringsplan Jeugdhulp.

De uitspraak van de Raad van State wordt afgewacht. De concrete uitspraak zal bepalen welke artikelen geschorst worden.

Minister Hilde Crevits betreurt dat sommige leden beweren de conclusies van het wetenschappelijk onderzoek naar de deelbudgetten te kunnen voorspellen. Er is een wetenschappelijk team aangesteld. Mochten de wetenschappers het onderzoek zinloos gevonden hebben, dan zouden ze het al gezegd hebben. Conclusies en beleidsaanbevelingen zullen belangrijk zijn.

Sinds de persoonsvolgende financiering zijn er alleen nog vergunde zorgaanbieders. Men kan alle ondersteuningsfuncties aanbieden en ruimer gaan dan assistentie. Het VAPH heeft coachingsessies opgezet. De oude diensten voor zelfstandig wonen en sociaal ondernemen bekijken wat de mogelijkheden zijn van de persoonsvolgende financiering.

Er loopt verder onderzoek naar prioriteitengroep 3 omdat er diverse noden zijn. Er moet worden uitgeklaard waarom deze groep amper bereikt wordt. De minister gelooft in RTH. Er wordt ingezet op vernieuwde RTH, dialooggestuurd en lokaal, in samenwerking met andere actoren.

Iedereen is voorstander van meer geïntegreerde zorg, intersectoraal werken en het wegwerken van tussenschotten. De overheid moet zich zo proberen te organiseren. Elke aanvraag kent een andere indicatiestelling. Dat kan gemakkelijker voor de mensen, maar dat betekent niet dat elke aanvraag moet overschakelen op de BelRAI. Minister Hilde Crevits wil dat het voor de gebruikers beter wordt en daarom moet men durven kiezen voor één systeem.

De DOP's spelen een belangrijke rol in de vraagverheldering. Dat is hun kernopdracht. De MDT's krijgen een vergoeding voor de multidisciplinaire verslagen die ze opmaken. Dat is prestatiefinanciering. Het is cruciaal dat de verslagen er zijn en dat ze goed zijn want op basis van het verslag beslist het VAPH. Multidisciplinariteit betekent dat verschillende professionals, ook medische, betrokken zijn.

Tussen juli 2020 en november 2023 stonden 1194 kinderen en jongeren op de PAB-wachlijst. Al de voorgaande jongeren zijn aangeschreven.

Het regelluwe kader zit voor de minister in RTH. Het is nog te vroeg om daar grote lessen uit te trekken. Op een overlegmoment kreeg de minister de indruk dat de wil er is en bijgevolg gelooft ze erin.

Voor het gelijke speelveld kijkt de minister naar James Van Casteren. Voor haar gaat het erom muren in het VAPH en tussen het VAPH en jeugdzorg, te slopen.

Het zorginvesteringsplan heeft de architectuur klaar. De accurate monitoring laat toe de nodige middelen te simuleren. Dat komt de automatische toekenning ten goede, maar er moet ook worden ingezet op een goed geïnformeerde gebruiker, wat meer is dan doorverwijzen. Het is correct en transparant informeren, en toeleiden naar de beste oplossing op maat.

Na de versoepeling van de noodprocedure zijn de degeneratieve aandoeningen aan de beurt. Het besluit van de Vlaamse Regering ligt bij de Inspectie van Financiën. De minister verwacht een gunstig gevolg.

Een provisie voor mogelijke gerechtelijke uitspraken acht de minister niet wenselijk. Geen enkel beleidsdomein doet dat omdat het twijfel kan zaaien, en omdat die middelen dan onbesteed blijven.

Omdat de meerjarenraming geen groei voor het VAPH in het vooruitzicht stelt, zijn er in de volgende zittingsperiode extra middelen nodig. Maar het ontbreken van middelen in de vorige zittingsperiode heeft de huidige Vlaamse Regering niet belet om flinke sprongen te maken. Werken met een uitgavennorm kan voor het VAPH en de Vlaamse sociale bescherming een opportuniteit betekenen. Een groeinnorm biedt immers perspectief.

Minister Hilde Crevits benadrukt afsluitend dat Hannes Anaf een actief en hardwerkend parlementslid is in tegenstelling tot wat daarover recent in de pers is verschenen.

James Van Casteren, administrateur-generaal van het VAPH, zegt dat over de krachtlijnen voor het komende decennium en over de meerjarenanalyse een grondig maatschappelijk debat wordt gevoerd met het raadgevend comité, de werkgroepen, het onderzoeksveld en de sector. Daar horen ook berekeningen bij zodat

het de volgende zittingsperiode duidelijk is welke impact bepaalde keuzes hebben op de uitgaven. Men kan daar in de meerjarenplanning rekening mee houden.

De polemiek over transparantie in zorggebonden kosten is bekend. De aanpassing van de IDO's om meer duiding te geven aan de gebruikers, heeft tot debat geleid met de koepelorganisaties. De sector drong aan op modelovereenkomsten waarmee een vergunde zorgaanbieder transparantie biedt over de woon- en leefkosten. De modelovereenkomst verplichten kan niet. De systemen worden zo opgezet dat vergunde zorgaanbieders de woon- en leefkosten kunnen registreren. Die worden dan vertaald naar de Zorgwijzer die omvang en regio zichtbaar maakt.

Het debat over de kosten voor het vervoer van en naar zorgaanbieders, dagcentra, dagbesteding of groene zorginitiatieven loopt al lang. De vraag is of dat met een PVB of zorgbudget moet worden betaald. Zit de bevoegdheid ook bij Mobiliteit als men aan een inclusief beleid werkt?

Met Shanna heeft de maatschappelijk werker van het VAPH in het kader van het euthanasiedebat een uitgebreid en aangenaam gesprek gevoerd, onder meer over ADL-assistentie, extra VAPH-hulpmiddelen in het kader van pijnproblematiek en eventuele herprioritering van budgetten. Er is een vervolgoverleg gepland.

James Van Casteren geeft aan dat de bevraging in verband met prioriteitengroep 3 en gezinszorg een vervolgstudie is. In 2022 werd algemeen bevraagd welke ondersteuning gegeven wordt en welke wensen men heeft. Daarbij was er duidelijk een focus op professionele praktische hulp. Het VAPH probeert ook een link te liggen met het Departement Zorg, dat de cijfers over thuiszorg heeft, maar qua privacy en gegevensuitwisseling blijkt dat niet eenvoudig te zijn. Met het vervolgonderzoek hoopt men meer in detail te kunnen bekijken welk soort hulp men nodig heeft, en welke drempels er zijn om naar andere sectorale hulp te gaan. Waarom kijkt men altijd naar PVB of handicapspecifieke maatregelen, en niet naar wat er mogelijk is met geïntegreerde zorg in het beleidsdomein Welzijn?

Het VAPH wil bekijken of de BelRAI kan worden gebruikt om meer inzicht te verwerven in welk soort ondersteuning iemand nodig heeft. James Van Casteren is vragende partij om de BelRAI als een soort inschalingsinstrument voor alle sectoren van zorg en welzijn te bekijken. Alleen kan de BelRAI op dit moment geen financiële doorrekening maken naar een PVB. Daarom gaat het VAPH uit van het wetenschappelijk gevalideerde zorgzwaarte-instrument. Zaken als zorgplanning, handelingsplan, bestedingsplan en ondersteuningsplannen kunnen wel met de BelRAI.

De diensten zelfstandig wonen zijn allemaal vergunde zorgaanbieders. Ze zitten niet bij naam in de documenten van het VAPH, maar zijn evenmin van de radar verdwenen. Er is al vaak met hen samengezeten, onder meer om te kijken of er samenwerking nodig is met thuisdiensten of andere sectorale diensten. James Van Casteren verwijst naar ADO Icarus, dat is verveld tot een intersectorale zorgspeler, wat een goede manier is om om te gaan met de uitdaging van de invoering van PVF.

Het punt in verband met kleinschalige privé-initiatieven leidt tot felle discussies in de permanente werkgroep van het raadgevend comité. Gelden voor kleinschalige spelers lichtere kwaliteitsnormen dan voor grote vergunde zorgaanbieders? Tot wanneer is men een kleinschalige privéaanbieder en vanaf wanneer is men een middelgrote of grote speler?

James Van Casteren stipt aan dat bij elke vergunde zorgaanbieder jaarlijks enkele IDO's worden opgevraagd en gecontroleerd. Ook Zorginspectie inspecteert de IDO's bij plaatsbezoeken.

James Van Casteren meldt dat er maanden met de Inspectie van Financiën is gedebatteerd over de vraag of de verhoging met 5 procent van de refertebedragen een indexering is. Het VAPH stelde van niet en heeft uiteindelijk een gunstig advies gekregen. De 5 procent wordt in 2024 van toepassing. Verder wordt permanent bekeken of de refertebedragen van bepaalde hulpmiddelen niet moeten worden verhoogd, en of ze nog overeenkomen met de effectieve kosten. Er zijn een aantal voorstellen maar er lopen nog adviestrajecten voor. Ook de evaluatie van de tegemoetkomingen voor assistentiehonden is meegenomen in die oefening.

James Van Casteren erkent dat er in 2024 nog heel wat te doen is rond de gebruiksvriendelijkheid van de website. Er wordt samengewerkt met een externe firma die de website doorlicht op basis van 'user experience'. De laatste doorlichting was in juni 2023. In 2024 zal men kijken of er op basis van die doorlichting nog een aantal zaken kunnen verbeteren, en of gebruikersonderzoek via een focusgroep zinvol is.

Er is personeelsverloop in de begeleiding van de GES-doelgroep. Er moet worden ingezet op observatie-, diagnose- en behandelingsunits, op consulenterwerking en op top-upconvenanten voor de meerderjarigen. Bij meerderjarigen zijn er veel ernstige gevallen met dubbele diagnoses, psychische stoornissen, delinquente trajecten, ernstige gedragsproblematiek en agressie. De vraag is hoe bijkomende financiering kan worden ingezet om de mensen in deze moeilijke trajecten bij te staan, zeker waar infrastructuuradaptaties nodig zijn of specialistische ondersteuning van het personeel.

PVB's en de PAB's worden in 2014 geïndexeerd op basis van de reële inflatie in de periode 2021-2023.

De bedoeling van de nieuwe toeleidingsprocedure, waarover een akkoord is bereikt in het raadgevend comité, is dat er pas een zorgzwaarte-instrument wordt toegepast wanneer er zekerheid is dat er binnen het jaar, wanneer de handicap en het netwerk zijn geëvolueerd, effectief een budget ter beschikking wordt gesteld. Anders heeft de overheid te veel zorgzwaarte-instrumenten en ondersteuningsplannen gefinancierd. Dat verschuift naar het einde van de procedure zodat een PVB aanvragen eenvoudiger kan. Alle onderzoeken gebeuren wanneer vast staat dat een budget ter beschikking wordt gesteld.

Dat heeft positief effect op de DOP's. Ze worden gefinancierd per ondersteuningstraject maar DOP's klagen over te veel administratie. Ze geven de voorkeur aan netwerkversterking en intersectorale zorg. Op de eerste lijn zijn er nog andere hulpmaatregelen mogelijk. Daarnaast is er de vraag of er effectief een aanvraag voor een PVB moet worden opgestart want 80 procent van de zorgzwaarte-instrumenten leiden tot een maximumbudget. Een ondersteuningsplan leidt soms tot een lager budget dan de objectivering van de ondersteuningsvraag. Er is een positief advies van het raadgevend comité om de toeleidingsprocedure te hervormen. Het ondersteuningsplan moet echter als methodiek behouden blijven.

Elke VAPH-voorziening moet een beleid uitwerken rond seksualiteitsbeleving. De signalen van gebruikers moeten worden opgevangen en de gebruikers moeten ook weerbaar worden gemaakt. Er geldt meldingsplicht bij grensoverschrijdend gedrag. Alle meldingen worden door een interne handhavingscommissie bekeken. Klachten en meldingen worden per vergunde zorgaanbieder bekeken. Daaruit moet blijken of een voorziening moet worden gevolgd.

De laatste evaluatiesessies van RTH worden in december 2023 georganiseerd. De werkteksten worden voorgelegd in de stuurgroepen van november 2023, december 2023 en januari 2024. De eerste aanbevelingen worden verwacht in het eerste kwartaal van 2024. Dan zullen de aanbevelingen worden teruggekoppeld met alle

deelnemers en de RTH-proefprojecten. Daarover zal transparant worden gecommuniceerd op de website.

Een kleine minderheid in prioriteitengroep 3 wordt niet ondersteund of kent rechten noch procedures. De DOP's willen daar een rol in spelen. Ze zouden daarom opgenomen moeten worden in de zorggraad of de eerstelijnszone. Zo kan intersectoraal worden bekeken wat er nodig is, een PVB of een ander intersectoraal instrument. Bijstandsorganisaties treden op na de toekenning van een budget. Zij helpen budgethouders bij de besteding van het budget. Eerstelijnsdiensten zoals mutualiteiten, sociale diensten en DOP's zijn een aanspreekpunt om mensen te helpen bij hun zoektocht in de wirwar van procedures en tegemoetkomingen voor mensen met een handicap.

Ann De Martelaer hoopt dat de mensen die worden geregistreerd zich ook voor de eerste keer aanmelden. Wordt er bij de aanmelding een prioriteitengroep bepaald?

Ze wil spoedig alle documenten van het raadgevend comité inkijken want dat moet politiek worden afgetoetst. In het VAPH wordt te veel intern tussen gebruikersorganisatie beslist, waarna het Vlaams Parlement louter akte kan nemen.

Ze blijft bezorgd over het experiment met de deelbudgetten. Niemand hoeft de resultaten van het onderzoek af te wachten om te weten dat er een restgroep met uitzichtloze gevallen blijft. Minister Hilde Crevits heeft in 2024 geen budget om die mensen te helpen. Nochtans is die belofte gedaan aan de stakeholders van het experiment.

Hannes Anaf vindt het goed dat er veel wordt gezegd over RTH en het potentieel van gezinszorg voor de doelgroepen van het VAPH. Maar RTH werkt met een gesloten enveloppe waardoor er wachtlijsten zijn, en op de gezinszorg wordt er bespaard door het groepspad te verminderen tot 2028. Hannes Anaf vindt dat niet consequent.

Minister Hilde Crevits bevestigt volgens de spreker dat de meerjarenraming geen groei voor het VAPH plant en dat er de volgende zittingsperiode extra middelen nodig zullen zijn, bijvoorbeeld voor automatische toekenning en om prioriteitengroep 1 te kunnen oplossen. Heeft het VAPH een raming gemaakt voor de periode 2025-2028?

Tine van der Vloet wil tussenkomen over de nieuwe toeleidingsprocedure.

Minister *Hilde Crevits* onderbreekt: het is niet omdat het raadgevend comité een akkoord bereikt, dat alles vastligt en in detail kan worden besproken.

Tine van der Vloet wil toch een bezorgdheid uiten. Er was ooit sprake van een oriëntatiefase, maar die lijkt weg te vallen.

Over RTH zit ze niet op dezelfde lijn als de minister. RTH blijft te weinig vraaggestuurd want punten worden vooraf verdeeld over verschillende projecten.

Minister *Hilde Crevits* vindt het goed dat er een akkoord is over de vernieuwing van de toeleidingsprocedure. Het is belangrijk dat de gebruikersorganisaties volgen. Maar er moet nog worden onderzocht hoe een en ander praktisch wordt uitgevoerd. Daarover zal nog worden gesproken in het Vlaams Parlement.

Er worden middelen uitgetrokken voor de gezinszorg maar het exacte bedrag ligt nog niet vast. De minister wil voor andere ondersteuningsvormen dan het PVB 6 miljoen euro uittrekken, boven op de 20 miljoen euro voor RTH. Door op een andere manier om te gaan met RTH en ondersteuningsfuncties kan ervoor

gezorgd worden dat minder mensen moeten wachten. Er zijn projecten zonder wachtenden. Het is goed dat RTH is aangepast aan wat de mensen nodig hebben.

Bij de start van de zittingsperiode wordt het budget bepaald op basis van een perspectiefplan waarin de administratie vooropstelt welk budget nodig is. Een perspectiefplan kan de basis vormen voor de volgende zittingsperiode. Het moet klaar zijn voor de verkiezingen zodat iedereen weet wat de extra noden zijn.

6. Beleidsveld Sociale bescherming

Tine van der Vloet leest dat twee vooronderzoeken nodig waren om een wetenschappelijk onderzoek uit te rollen naar de haalbaarheid en vergoedbaarheid van tweedehandssystemen voor de mobiliteitshulpmiddelen, en om de uitbreiding van verhuur in de thuiszorg te analyseren. Ze vraagt waarom er niet beslist werd om al één onderzoek uit te voeren, zodat één onderdeel al uitgerold kon worden.

Er wordt een audit uitgevoerd bij de zorgkassen die tegen 1 maart 2024 tot een eindrapport zal leiden. *Tine van der Vloet* wil weten waarom er geen 'spending review' wordt uitgevoerd om na te gaan hoe de zorgkassen beter en efficiënter kunnen samenwerken. Haar laatste vraag is welke reden de minister ziet voor de vaststelling dat het zorgbudget een dalende trend toont in het aantal rechthebbenden.

Immanuel De Reuse polst naar de timing voor de integratie van het zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden en het zorgbudget voor ouderen met een zorgnood in één budget.

De betaalbaarheid van woonzorgcentra staat al enige tijd onder druk. Er wordt een actualisatie van het prijzenbeleid in het vooruitzicht gesteld, waarbij ook de beoordelingscriteria voor de dagprijsdossiers aangescherpt worden. Op welke manier zal dat gebeuren?

BelRAI wordt ingeschakeld als inschalingsinstrument in de verschillende sectoren. In juni 2023 werd BelRAI LTCF stelselmatig uitgerold in de residentiële ouderenzorg. In het begin waren er signalen dat er enige vertraging was bij de uitvoering daarvan. Is die intussen volledig weggewerkt? Hoe verlopen de implementatie in de voorzieningen en het overleg met de sector?

Lise Vandecasteele vindt het vreemd dat de zorgpremie opnieuw wordt verhoogd en geïndexeerd maar het zorgbudget niet. Het is onlogisch dat wat mensen moeten betalen geïndexeerd wordt maar wat de overheid aan de mensen geeft niet.

Het parlementslid herinnert de minister aan haar uitspraak dat ze in de begroting zou zoeken naar middelen bij andere ministers om inspanningen te leveren voor de betaalbaarheid van woonzorgcentra. Hiervan vindt ze niets terug.

Veerle Geerinckx stelt vast dat eCalcura verder wordt ontwikkeld als instrument om de financiering van de woonzorgvoorzieningen af te stemmen op de huidige context en dat simulaties worden gemaakt voor de persoonsvolgende financiering. Zij vraagt wat de evaluatie is van de eerste fase, en of de toepassing administratief eenvoudiger zal zijn dan de RaaS-webtoepassing.

Het parlementslid vraagt verder of de minister op één lijn zit met de koepels over het verbeteren van het financieel beheer van de woonzorgcentra. In deze context vraagt zij ook op welke manier de oefening strookt met het punt uit het Vlaamse regeerakkoord 2019-2024 waarbij men wil kijken hoe reserves beter kunnen worden ingezet.

Met betrekking tot de zogenaamde tripadvisor zullen enkele basisparameters worden meegedeeld op een toegankelijke website, onder andere de personeelsinzet. Hoe zal dat door de wisselende personeelsbezetting up-to-date worden gehouden? Hoe krijgen de mensen te lezen dat de niet-behaalde personeelsnorm tijdelijk is? Wordt er duiding gegeven over een voorziening die op de lijst van verhoogd toezicht staat? Welke informatie wordt daarover gedeeld? Welke stappen zijn er gezet om te remediëren?

Minister *Hilde Crevits* antwoordt dat de audit van de zorgkassen is opgestart en dat ze hoopt dit op korte termijn af te ronden.

De daling van het zorgbudget voor ouderen is allicht het gevolg van de stijging van de minimumpensioenen en het feit dat meer vrouwen een volwaardig pensioen opbouwen.

Er loopt een onderzoek naar tweedehands gebruik en huur van hulpmiddelen. De minister heeft niet de indruk dat het onderzoek sneller zou verlopen wanneer het opgesplitst wordt. Het is mee ondergebracht in de Vlaamse Brede Heroverweging, wat betekent dat er veel belang aan wordt gehecht.

Voor de betaalbaarheid van de woonzorgcentra wordt er geïnvesteerd in personeel via de IFIC-barometer. Bovendien werkt men aan dagprijscontroles, is er het project rond boekhoudkundige transparantie en zijn er een aantal financiële maatregelen zoals het verbod op winst op zorg.

De sector is verder nauw betrokken bij BelRAI LTCF. Er is een zachte uitrol afgesproken: pas medio 2025 moeten alle bewoners ingeschaald zijn.

De inkomsten uit de zorgpremie dekken 6,5 procent van de uitgaven van de Vlaamse sociale bescherming. De kosten voor de uitbetaling van het zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden zijn, sinds de zorgpremie is geïndexeerd, in gelijke mate gestegen met de opbrengsten uit de premies. Zowel de uitgaven voor het zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden als de opbrengsten uit de zorgpremie zijn deze regeerperiode met ongeveer 33 procent gestegen. De minister stelt dat er veel meer wordt teruggegeven dan het budget dat binnenkomt. Toch acht ze het niet onbelangrijk om in de toekomst verder te investeren.

Karine Moykens verduidelijkt dat er in de administratie twee beperkte voorstudies over de hulpmiddelen zijn, maar de studie kadert in de Vlaamse Brede Heroverweging. Er loopt een uitgaventoetsing over de zorgbudgetten, die tot beleidspistes voor de volgende Vlaamse Regering moet leiden. De integratie zoals ingeschaald door de BelRAI heeft daarmee te maken.

De audit van de zorgkassen bestaat uit een financiële audit en een procesaudit om beter zicht te krijgen op de werking en op de organisatie an sich. Samenwerking zit niet in de scope.

7. Beleidsveld Zorginfrastructuur

Elke Sleurs vraagt of de middelen van het Klimaatfonds een antwoord kunnen bieden op de noodkreet uit de revalidatiesector over de hoge energiefactuur.

Minister *Hilde Crevits* denkt niet dat het Klimaatfonds kan worden aangewend voor recurrente compensaties. Het gaat om eenmalige investeringsmiddelen. Ze herinnert eraan dat de Vlaamse overheid al twee keer is tussengekomen in de energiefactuur van woonzorgcentra.

Elke Sleurs verduidelijkt dat ze het specifiek over revalidatieziekenhuizen heeft.

Het lijkt minister *Hilde Crevits* onmogelijk maar ze laat het checken.

8. Apparaatskredieten en begrotingsprogramma's zonder beleidsveld

Over dit onderdeel van de BBT worden geen opmerkingen gemaakt.

IV. Stemmingen

1. Ontwerp van decreet houdende de uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor 2024

Amendement nr. 2 van Jeremie Vaneekhout en Ann De Martelaer strekt ertoe in programma GE Opgroeien het vastleggingskrediet "6.876.850 duizend euro" te vervangen door het vastleggingskrediet "7.193.944 duizend euro" en het vereffeningskrediet "6.829.595 duizend euro" te vervangen door het vereffeningskrediet "7.146.689 duizend euro".

Ann De Martelaer wil er met dit amendement voor zorgen dat de federale dotatie volledig wordt ingezet voor het groeppakket.

Amendement nr. 2 wordt verworpen met 8 stemmen tegen 5.

Amendement nr. 3 van Ann De Martelaer en Jeremie Vaneekhout strekt ertoe in programma GG Personen met een beperking het vastleggingskrediet "2.751.001 duizend euro" te vervangen door het vastleggingskrediet "3.007.501 duizend euro" en het vereffeningskrediet "2.541.953 duizend euro" te vervangen door het vereffeningskrediet "2.798.443 duizend euro".

Ann De Martelaer wil met dit amendement middelen reserveren voor prioriteiten-groep 2.

Amendement nr. 3 wordt verworpen met 8 stemmen tegen 5.

Amendement nr. 4 van Jeremie Vaneekhout en Ann De Martelaer strekt ertoe in programma GH Sociale bescherming het vastleggingskrediet "5.217.003 duizend euro" te vervangen door het vastleggingskrediet "5.333.454 duizend euro" en het vereffeningskrediet "5.220.103 duizend euro" te vervangen door het vereffeningskrediet "5.336.554 duizend euro".

Jeremie Vaneekhout wil met dit amendement het zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden welvaartsvast maken. Daartoe dient het bedrag te stijgen van 130 euro naar 177,70 euro. Dit amendement maakt het mogelijk om dit budget te indexeren.

Amendement nr. 4 wordt verworpen met 8 stemmen tegen 5.

De aan de commissie toegewezen artikelen en het gedeelte van de begrotingstabel van de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2024 (zie opsplitsing als elektronische bijlage bij het verslag van de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting *Parl.St.* VI.Parl. 2023-24 nr. 15/8) worden voor wat de bevoegdheid Welzijn, Volksgezondheid en Gezin betreft, bij indicatieve stemming aangenomen met 8 stemmen tegen 3 bij 2 onthoudingen.

2. Ontwerp van programmadecreet bij de begroting 2024

Hoofdstuk 3. Welzijn Volksgezondheid en Gezin

Artikel 3 en 4

Artikel 3 en 4 worden zonder opmerkingen aangenomen met 8 stemmen tegen 3 bij 2 onthoudingen.

Artikel 5

Amendement nr. 22 van Hannes Anaf, Freya Van den Bossche, Hannelore Goeman, Thijs Verbeurgt en Maxim Veys strekt ertoe artikel 5 te schrappen.

Hannes Anaf verwijst naar zijn uiteenzetting tijdens de algemene bespreking en tijdens de bespreking van het beleidsveld Opgroeien.

De commissie stemt in met de twee technische correcties op artikel 5 voorgesteld door minister Hilde Crevits.

Amendement nr. 22 wordt verworpen met 8 stemmen tegen 3 bij 2 onthoudingen.

Artikel 5 wordt aangenomen met 8 stemmen tegen 3 bij 2 onthoudingen.

Hoofdstuk 9. Inwerkingtreding

Artikel 76

Artikel 76 wordt zonder opmerkingen aangenomen met 8 stemmen tegen 3 bij 2 onthoudingen.

V. Toelichting bij het beleidsdomein Armoedebestrijding door minister Benjamin Dalle

1. Speerpunten

Minister *Benjamin Dalle* zegt dat in 2024 heel wat initiatieven worden voortgezet of opgestart. Armoedebestrijding spreidt zich over verschillende beleidsdomeinen uit maar hij beperkt zich tot de eigen bevoegdheid en middelen.

De OCMW's zagen in 2023 de hulpvraag toenemen. Oekraïne, de energiefactuur en de inflatie speelden daarin een rol. In 2024 zal hard worden gewerkt aan betere wetenschappelijke kennis. Er is nood aan actuelere cijfers voor een beter beleid en de impact ervan. De strijd tegen kinderarmoede blijft een topprioriteit. Er wordt werk gemaakt van een Vlaams kader voor de lokale gezinscoaches op basis van proefprojecten. De brede gezinsondersteuning zet in op het doorbreken van generatiearmoede. De komende maanden worden de projecten van de projectoproep lokale bondgenotennetwerken, gelanceerd in 2023, uitgerold. In 2022 werd tijdens de Septemberverklaring twee maal 4 miljoen euro vrijgemaakt voor de strijd tegen kinderarmoede. Die middelen werden bijna integraal ingezet voor die projectoproep. De minister verwacht veel van deze innovatieve oproep. Hij zal binnenkort beslissen over de projecten voor de komende twee jaar.

Een ander thema en prioriteit is de aanpak van dak- en thuisloosheid. Nog een speerpunt is de participatie van mensen in armoede met de recente uitbreiding van

het aantal erkende en gesubsidieerde verenigingen waar armen het woord nemen. Daar zullen nog meer middelen naartoe gaan.

2. Vlaams Actieplan Armoedebestrijding

In 2024 gaat het VAPA zijn laatste jaar in. Er wordt een nieuw plan voorbereid voor de volgende minister in samenwerking met de andere betrokken domeinen en administraties. De andere ministers van de Vlaamse Regering zullen ook acties ondernemen om direct of indirect mensen uit armoede te halen.

De BBT omvat de indicatoren voor het bereik en de beleidsparticipatie van de 58 verenigingen waar armen het woord nemen. Bij de acht instituten voor samenlevingsopbouw wordt de indicator gekoppeld aan het aantal deelnemers.

Het VAPA heeft verticale kredieten maar armoedebestrijding is een horizontaal, transversaal of categoriaal beleid. Dat veronderstelt coördinatie door de Vlaamse Regering. Coördinatie is ook nodig op Belgisch niveau en daarvoor is de IMC Armoedebestrijding na negen jaar opnieuw samengekomen. Er werd over tal van belangrijke thema's gesproken zoals de automatische rechtenopneming en het samenwerkingsakkoord over dak- en thuislozen, dat in een laatste fase zit, in januari 2024 geeft minister Benjamin Dalle het voorzitterschap door aan federaal minister Karine Lalieux. Op Vlaams niveau gebeurt de horizontale coördinatie via het VAPA. Alle ministers rapporteren in hun BBT's over de uitvoering van de acties in hun beleidsdomeinen. Het lijkt zinvol dat de commissieleden dat opvolgen in de bevoegde commissies.

In het najaar van 2022 werd het VAPA na evaluatie bijgestuurd. De meeste acties werden bijgestuurd en er werden zeventien nieuwe acties opgenomen. De nasleep van corona, de inflatie, de energie- en Oekraïne-crisissen hadden grote impact op de koopkracht van kwetsbare mensen. Daarom werden zowel crisismaatregelen als maatregelen uit het relanceplan toegevoegd. Minister Benjamin Dalle nam nog structurele maatregelen: 8 miljoen euro extra voor de strijd tegen kinderarmoede.

Er zijn al mooie resultaten geboekt. De 'Samen op straat'-projecten van SAAMO zijn fors uitgebreid met grote investeringen. De projectoproep Lokale bondgenootennetwerken kende groot succes. Het was niet nodig om het warm water opnieuw uit te vinden. De verenigingen waar armen het woord nemen zijn structureel versterkt. Minister Benjamin Dalle is ervan overtuigd dat die verenigingen het verschil maken in het leven van mensen in armoede. Een aanzienlijk aspect is het financiële: de structurele hefboomen zitten in Vlaanderen in het groeipakket en in België in de fiscale hervorming. Daarnaast mag men nooit het effect onderschatten van organisaties, mensen en vrijwilligers die het verschil maken.

In 2024 wordt een nieuw VAPA voorbereid via een participatief traject met horizontaal permanent armoedeoverleg, externe stakeholders en ambtenaren uit de respectievelijke beleidsdomeinen. Zo kan men bij de start van een volgende regeerperiode een nieuw VAPA opstellen.

3. Bouwstenen van armoedebestrijding

Een van de bouwstenen van armoedebestrijding in 2024 is de schuldhulpverlening. De federale overheid neemt een aantal initiatieven om de invorderingswetgeving bij te stellen. Op Vlaams niveau wordt in het voorjaar van 2024 het onlineplatform 'Budget en schuldhulpverlening' gelanceerd om financiële educatie te versterken. Binnenkort wordt ook het protocol afgesloten tussen de Vlaamse Regering, de Nationale Kamer van de Gerechtsdeurwaarders, de Belgische Vereniging van Incassobureaus, het Steunpunt Mens en Samenleving en SOCREM vzw. Niet alleen de deurwaarders, maar ook de sector van de incassobureaus wordt betrokken.

Een tweede bouwsteen is dak- en thuisloosheid, de meest extreme vorm van armoede. Voor de eerste keer is er een Vlaanderenbrede extrapolatie van cijfers op een wetenschappelijk onderbouwde manier. De tellingen gebeurden op een innovatieve manier en zijn een voorbeeld voor de andere deelstaten en het buitenland. Er waren niet alleen de klassieke straattellingen, maar ook de lokale organisaties en het lokaal netwerk werden ingeschakeld. Bovendien is ongeveer de helft van Vlaanderen geteld. In het najaar van 2023 kwam Antwerpen aan de beurt. De resultaten zullen in 2024 bekend zijn.

Er werden net geen twintigduizend dak- en thuislozen geteld. Iets minder dan duizend mensen slapen op straat. De meesten hebben geen vast verblijf maar kunnen even overnachten bij vrienden of familie, in een voorziening, in een atypische woning, in een instelling, in dagopvang enzovoort. Dankzij de fijnmazige methodiek kan men ook zien hoeveel kinderen erbij zijn. Een op de vier zijn minderjarigen en vier op de tien zijn jongeren tot 30 jaar. Een op de drie zijn vrouwen. Het clichébeeld van de oudere dakloze man klopt niet.

De Vlaamse Regering schakelt zich volledig in in de Lissabonstrategie die het aantal dak- en thuislozen tegen 2030 tot nul wil herleiden. Er zijn twee prioritaire aanpakken. De eerste is de preventieve aanpak: zorgen dat er geen nieuwe dak- en thuislozen bijkomen. Samen met de CAW's wordt bekeken wat men extra kan doen. De tweede is de curatieve aanpak. Naast het algemeen beleid ter zake, ligt de focus op de moeilijkste groep omdat de problematiek van dak- en thuisloosheid tot andere problemen leidt. De 'Housing First'-initiatieven van toenmalig Vlaams minister Wouter Beke worden voortgezet en versterkt. Er wordt ingezet op sociale woningbouw maar er wordt ook nagedacht over nieuwe wegen omdat de wachtlijst voor sociale woningen oneindig lang is.

Samen met Gwendolyn Rutten, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, wordt de expertise- en ondersteuningsuitwisseling tussen alle besturen rond armoedebestrijding voortgezet. Lokale besturen moeten een laagdrempelig aanspreekpunt voor mensen in armoede blijven.

Na de oplevering van het rapport van het Steunpunt WVG in 2024 volgt er een Vlaams kader voor de gezinscoaches. Daarmee kunnen de lokale besturen een lokaal sociaal beleid vormgeven en hun regierol opnemen.

De acties ter bestrijding van kinderarmoede zullen concreet vorm krijgen en uitgevoerd worden. De vijf proefprojecten moeten richting geven aan een Vlaams inspiratiekader. Op 1 oktober 2023 zijn vijf projecten brede gezinsondersteuning voor aanstaande en jonge gezinnen in armoede gestart. Daarnaast zijn er de lokale bondgenotennetwerken. Er waren zo'n 150 aanvragen, wat duidt op een groot succes.

In het kader van de participatieversterking wordt het aantal erkende en gesubsidieerde verenigingen waar armen het woord nemen met zes uitgebreid. Ze zijn daardoor met 58 in totaal. Deze verenigingen worden ook versterkt in de uitvoering van hun opdrachten. Tegelijkertijd wordt de subsidie voor het Netwerk tegen Armoede en De Link voortgezet. Het Netwerk tegen Armoede krijgt een bijkomende subsidie om de ondersteuning van het toegenomen aantal verenigingen te kunnen garanderen. Daarnaast zal de subsidie die het netwerk ontving vanuit Cultuur in de toekomst geïntegreerd worden in een algemene werkingssubsidie vanuit Armoedebestrijding.

4. Onderbouwd beleid

Verder bouwend op eerdere onderzoeksresultaten over een Vlaamse indicatorenset om omgevingsfactoren en beleidsevaluatie inzake armoede te meten heeft het

Steunpunt WVG een studie uitgevoerd naar een aanvullende armoede-indicator, waarvoor ook de commissieleden bevestigd werden. De minister benadrukt dat er een aantal keuzes gemaakt moeten worden die een maatschappelijk en politiek debat vereisen, zodat er voldoende draagvlak is voor de ontwikkeling van deze aanvullende indicator.

Er is het regelgevend kader voor de structurele samenwerking met vormingsorganisaties. Daarmee ondersteunt minister Benjamin Dalle de vier betrokken organisaties: TAO Armoede van De Link, Welzijnszorg, Armoede In-Zicht en Bind-Kracht van de Karel de Grote Hogeschool. Het gebruik van een uniform regelgevend kader resulteert in een coherenter en efficiënter vormingsaanbod en een versterking van de onderlinge samenwerking.

Ook de acht instituten voor samenlevingsopbouw van SAAMO worden verder ondersteund. Hun projecten dragen bij aan de realisatie van verschillende sociale grondrechten, aan sterkere buurten en steden, en aan collectief burgerschap. Als minister van Jeugd hecht minister Benjamin Dalle ook belang aan de al vermelde 'Samen op Straat'-projecten. In die projecten werken opbouwwerkers met kwetsbare jongeren in moeilijke buurten, met het oog op het bouwen en herstellen van bruggen met hun buurt.

5. Budget begrotingsopmaak 2024

Verticaal gesproken is er een budget van 26 miljoen euro voor armoedebestrijding, wat een toename is van 465.000 euro ten opzichte van 2023. Dat is een eerder beperkte toename, wat hoofzakelijk te wijten is aan een indexering van de middelen. De inzet van 4 miljoen euro voor projecten rond kinderarmoedebestrijding wordt behouden, zoals ook in 2023 het geval was. 2023 was het jaar van de forse stijging. Dat was het eerste jaar dat minister Benjamin Dalle bevestigd was voor Armoedebestrijding.

Hij merkt verder op dat dit niet het enige budget is dat aan armoedebestrijding wordt uitgegeven. Het is immers de bedoeling dat de Vlaamse overheid een horizontaal beleid voert waar de verschillende beleidsdomeinen inzetten op armoedebestrijding. Hij is trots op het afgelegde traject waarbij de verticale middelen fors gestegen zijn.

De middelen zijn ingeschreven op twee aparte begrotingsartikelen. Het grootste bedrag gaat naar armoedebestrijding en samenlevingsopbouw: bijna 21 miljoen euro. Het grootste deel daarvan – 13,3 miljoen euro – is bestemd voor de acht SAAMO-instituten. 4,35 miljoen euro gaat naar de 58 verenigingen waar armen het woord nemen. Net geen 1 miljoen euro is er voor het Netwerk tegen Armoede.

Ruim 5 miljoen euro gaat naar de coördinatie van het armoedebestrijdingsbeleid, het tweede begrotingsartikel. Op dit artikel zijn de middelen voor de oproep naar bondgenotennetwerken vrijgemaakt, alsook de gereguleerde subsidies die worden toegekend aan de VGC en het interfederale Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting. Ook de verlenging van de 'Housing First'-projecten bij de CAW's wordt uit dit artikel betaald.

Minister Benjamin Dalle vindt dat de Vlaamse Regering met deze begroting bewijst dat zij in haar bevoegdheden verder de strijd blijft aangaan tegen armoede. Hij is benieuwd naar de opmerkingen en vragen van de commissieleden en hoopt dat zij de begroting hun vertrouwen zullen geven.

VI. Bespreking

1. Uiteenzetting door Katja Verheyen

Katja Verheyen vindt het goed dat nogmaals herhaald wordt dat armoedebestrijding niet alleen een beleidsdomeinoverschrijdende, maar ook een beleidsniveauoverschrijdende aanpak vereist. Ze zou het niet eerlijk vinden om minister Benjamin Dalle voor alles verantwoordelijk te stellen, wat evenmin betekent dat hij een vrijgeleide krijgt. Hij is op de eerste plaats de belangenbehartiger van mensen in armoede in Vlaanderen.

Voor de N-VA is de nadruk belangrijk die deze zittingsperiode is gelegd op correcte analyses en goed onderbouwde cijfers. De spreker blijft verdedigen dat Vlaanderen, in tegenstelling tot wat sommigen blijven beweren, geen derdewereldland is. Vlaanderen is de beste leerling van West-Europa. Minister Hilde Crevits benadrukte dat eerder al in de commissie Welzijn. *Katja Verheyen* neemt geen genoegen met cijfers. Ze is actief als schepen van Welzijn en voorzitter van het bijzonder comité voor de sociale dienst in Bree, en heeft het gevoel dat cijfers niet noodzakelijk alles capteren. Wetenschappelijke kennis is bijgevolg terecht een toprioriteit.

Armoedebestrijding is als bevoegdheid een lilliputter in vergelijking met de mastodont die Welzijn, Volksgezondheid en Gezin is. Dat maakt dat het lijkt alsof voormalig minister Wouter Beke, de voorganger van minister Benjamin Dalle, er niets mee deed. Ze apprecieert dat minister Benjamin Dalle daar deels mee gebroken heeft en dit kleine beleidsdomein serieus neemt. Zo heeft hij haar suggestie om een IMC bijeen te roepen ter harte genomen en is er ook mee naar buiten gekomen. Het is een goed idee om Armoedebestrijding in de volgende zittingsperiode niet meer aan de minister van Welzijn toe te kennen of bij andere uitgebreide bevoegdheden te voegen.

De minister vraagt in zijn BBT extra aandacht voor het armoedebeleid in Brussel. *Katja Verheyen* vraagt hoe hij dat ziet. Ze neemt aan dat dat via de VGC zal verlopen. Zijn daar voorwaarden aan verbonden of gaat het om een blanco cheque voor het College van de VGC, waarvan minister Benjamin Dalle alleen maar raadgevend lid is? Over hoeveel middelen gaat het? *Katja Verheyen* kan dat immers niet meteen afleiden uit het begrotingsartikel.

De lokale projectoproep inzake de gezinscoaches is eind oktober 2023 afgerond. Heeft de minister daar al de eerste resultaten van? Het is immers een van zijn speerpunten. Ze stelt voor om daarover van gedachten te wisselen in de commissie. Dat kan interessant zijn voor commissieleden die ook lokale bestuurders zijn.

Inzetten op financiële educatie is uitermate belangrijk. *Katja Verheyen* is benieuwd hoe de minister naar preventie kijkt. Hoe zal het onlineplatform 'Budget en schulphulpverlening' worden ingezet? Gebeurt dat bijvoorbeeld via OCMW's of CAW's? Hoeveel mensen hoopt hij ermee te bereiken en welk budget wordt daarvoor uitgetrokken?

Katja Verheyen vindt de gegevensuitwisseling tussen schuldhulpverleners en invorderaars met het oog op het vermijden of verminderen van hoge invorderingskosten goed, maar raadt de minister ook aan om overleg te plegen met de federale minister van Justitie over de gerechtskosten. Los van de invorderingskosten en het protocol in opmaak zorgen de rechtsplegingsvergoedingen ten laste van mensen in armoede ervoor dat hun initiële schuld met tientallen tot zelfs honderden procenten aanzwelt. Een rechter moet meer instrumenten krijgen om daar iets aan te doen. Schulden moeten natuurlijk betaald worden en mensen moeten opnieuw met

geld leren omgaan, maar mensen in armoede, zeker die van goede wil, moeten niet nog dieper de put in worden geduwd.

Katja Verheyen heeft een vraag om uitleg ingediend rond de inschatting van de dak- en thuisloosheidsproblematiek voor het Vlaamse Gewest, omdat ze bedenkingen heeft bij die extrapolatie (*Vragen om uitleg* VI.Parl. 2023-24, nrs. 450, 453 en 469). Daar zal ze niet verder op ingaan.

Ze heeft een vraag over de oproep voor projecten brede gezinsondersteuning, die zich toespitsen op kwetsbare aanstaande gezinnen of kwetsbare gezinnen met minstens één kind onder de 3 jaar. Ze wil weten of de minister concrete voorbeelden kan geven van hoe de begunstigden te werk gaan.

Haar laatste vraag betreft het nieuwe VAPA dat er in 2024 aankomt. Is al geweten wie de externe stakeholders zijn?

2. Uiteenzetting door Maxim Veys

Maxim Veys bedankt minister Benjamin Dalle voor de schriftelijke antwoorden op vooraf ingediende technische vragen.

De projectsubsidies voor armoedebestrijding gingen in 2023 en gaan in 2024 voor een groot deel naar projecten die als doel hebben een brug te slaan tussen de lokale dienstverlening en de gezinnen, zoals de lokale bondgenotenwerking en de gezinscoaches. Zulke projecten zijn positief maar tijdelijk. De Vlaamse Regering trekt er geen conclusies uit om structurele veranderingen door te voeren. Aanklampend beleid werkt, maar lokale besturen zijn daarin beperkt. Voor Maxim Veys, die soms dreigt cynisch te worden, zijn er in het armoedebestrijdingsbeleid experimenten geweest maar zijn er te weinig conclusies uit getrokken en wordt er te weinig structureel beleid gevoerd.

De gezinscoaches hebben twee jaar gelopen. De conclusie van de BBT is dat er een inspiratiekader wordt uitgewerkt voor de lokale besturen. Zonder een bijkomende financiering van Vlaanderen zullen veel lokale besturen niet de middelen hebben om die gezinscoaches structureel in te zetten. Nochtans hebben de proefprojecten aangetoond dat de effecten positief zijn. Wordt er in structurele middelen voorzien?

Wetenschappelijke kennis is een topprioriteit voor minister Benjamin Dalle. Welke meer actuele armoedecijfers wil hij om een beter beleid te voeren? Volgens Vooruit is er geen gebrek aan cijfers, maar eerder een gebrek aan daadkracht. Hij verwijst naar recente maatregelen in de kinderopvang.

Het Vlaamse regeerakkoord 2019-2024 stelt voor de nominale armoede-indicator: "We hanteren voortaan een nominale armoede-indicator die rekening houdt met alle tegemoetkomingen, sociale voordelen en kosten, zodat we naast het armoederisico ook de feitelijke armoede correct in kaart kunnen brengen en doelgericht kunnen aanpakken." De nominale armoede-indicator is er nog niet. Maxim Veys vraagt naar de stand van zaken. Wordt het verschoven naar de volgende zittingsperiode?

Er wordt gewerkt aan een update van het samenwerkingsakkoord over dak- en thuisloosheid. Wanneer mag men dat verwachten? Wat is de timing? Maxim Veys is bezorgd over het gebrek aan samenwerking, niet alleen tussen de beleidsniveaus maar ook in de Vlaamse Regering. Het is nog altijd wachten op de visienota Wonen-Welzijn. Armoedebestrijding kan alleen met een ander woonbeleid.

Het VAPA wordt voortgezet in 2024. Wat is de timing? Wat wil men nog gedaan krijgen?

Het is goed dat er in het Netwerk tegen Armoede meer verenigingen waar armen het woord nemen bij komen en dat ze goed worden ondersteund. Zolang er niet beter wordt geluisterd naar het Netwerk tegen Armoede, haalt dat echter niet veel uit.

3. Uiteenzetting door Maaïke De Rudder

Maaïke De Rudder verwoordt de appreciatie van de cd&v-fractie voor het werk van minister Benjamin Dalle op het vlak van armoede. De strijd tegen armoede moet elke dag gevoerd worden, en iedereen draagt zijn verantwoordelijkheid, zowel minister Benjamin Dalle als coördinerend minister, als de andere ministers die de armoedebril moeten opzetten als ze beleidsbeslissingen nemen. De verantwoordelijkheid bevindt zich bovendien op alle niveaus: lokaal, Vlaams en federaal.

Het armoedebeleid is transversaal, wat blijkt uit het budget. Maaïke De Rudder onderschrijft de keuze om 26 miljoen euro ter beschikking te stellen van het armoedebeleid, maar wijst erop dat er nog meer budget is in andere domeinen. Dat merkt men aan het VAPA, dat beslissingen in verschillende beleidsdomeinen bevat, inclusief de nodige budgetten.

Om de armoedeproblematiek aan te pakken, moet men weten waar de armoede zich situeert. Maaïke De Rudder zegt dat er een duidelijke nood is aan actuele cijfers. Als burgemeester van Sint-Gillis-Waas heeft ze heel wat schrijnende situaties mogen ervaren. De aanvragen bij de OCMW's stijgen elke dag. Cijfers zijn belangrijk om de impact van crisissen in kaart te brengen. In de BBT wordt ingezet op meer wetenschappelijke en statistische gegevens om het debat te kunnen voeren.

Maaïke De Rudder heeft twee vragen over de statistische gegevens. Ze wil meer duiding over het traject dat de minister zal lopen in 2024. Welke maatschappelijke en politieke keuzes moeten daarin gemaakt worden, en wie zal de minister betrekken om die keuzes te maken? In welke mate zal dat bijdragen tot het armoedebeleid?

Het Steunpunt WVG heeft een voorstel uitgewerkt voor de nominale armoede-indicator, en geeft aan dat de oefening in 2024 voortgezet zal worden. Maaïke De Rudder vraagt in welke mate het voorstel van het Steunpunt WVG de nodige handvatten biedt om werk te maken van de indicator. Is er nog meer inhoudelijk voorbereidend werk nodig? De armoede-indicator is belangrijk om het armoedebeleid vorm te geven in de toekomst.

Het parlementslid is positief over de financiering van instituten voor samenlevingsopbouw en de verenigingen waar armen het woord nemen. Hoe meer armen het woord nemen, hoe meer het kan bijdragen om het armoedebeleid gericht te voeren. Het beleid omvat aparte projecten als gezinscoaches, brede gezinsondersteuning of bondgenotennetwerk. In welke mate zijn deze projecten ingebed in de verenigingen waar armen het woord nemen en SAAMO? Wat is de verhouding tussen deze verenigingen en de lokale besturen, die een regierol spelen in het lokale armoedebeleid? Hoe verloopt die samenwerking? Kan die nog geoptimaliseerd worden? Hoe ervaart de minister dat?

Maaïke De Rudder vervolgt met schuldhulpverlening en financiële educatie. Het Vlaamse regeerakkoord 2019-2024 wil sterker inzetten op het terugdringen van schulden. Veel mensen hebben moeite om facturen te betalen en kloppen aan bij de OCMW's. De BBT wil sterker inzetten op de uitwisseling tussen lokale besturen, CAW's, nutsvoorzieningen, telecomoperatoren en kredietinstellingen. De minister heeft gezegd dat daar verder aan gewerkt zal worden, maar Maaïke De Rudder wil weten in welke mate dat al gerealiseerd is. Zijn er quick wins mogelijk? Kan men

de lokale besturen op dit punt nog meer in ondersteunen? Ze vraagt ook in hoeverre het federale niveau nog stappen kan zetten om die gegevensdeling mogelijk te maken, want budgetbeheer en de begeleiding daarvan zitten op dat niveau.

In de lente van 2024 komt er een onlineplatform voor budget- en schuldhulpverlening om de financiële educatie te verscherpen. Van waaruit zal dit platform gelanceerd worden? Op welke manier wordt het bekendgemaakt? Gebeurt het vanuit de schuldhulpverlening, de CAW's, het OCMW, of wordt het een specifiek platform los van het OCMW? Hoe zullen mensen het vinden? Vandaag bestaan er zo veel kanalen om hulp te verlenen aan wie het nodig heeft waardoor mensen door de bomen het bos niet meer zien. Zullen de OCMW's betrokken worden in de bekendmaking van dit onlineplatform? Zullen er cursussen zijn voor de werknemers van het OCMW om zich in te werken?

Maike De Rudder wil het onderscheid tussen gezinscoaches en brede gezinsondersteuning beter kennen. Beide projecten richten zich op het doorbreken van generatiearmoede. De lokale gezinscoaches richten zich tot gezinnen in het algemeen. De bredere gezinsondersteuning richt zich tot gezinnen met jonge kinderen. Vanwaar de opsplitsing in doelgroepen? Kan dat breder ingebed worden, of is het opportuun om die indeling te behouden?

De spreker vindt het goed dat er een inspiratiekader voor de lokale gezinscoaches komt. Ze vraagt wanneer de lokale besturen dat kader mogen verwachten. Ze wil ook weten hoe de lokale gezinscoaches gefinancierd zullen worden. Maike De Rudder is verantwoordelijk voor de financiële middelen van haar gemeente, en merkt dat het moeilijk is om rond te komen. Als het lokale niveau dat moet financieren, moet er gekeken worden hoe Vlaanderen dat kan ondersteunen. Hoe staat de minister tegenover deze kwestie?

Maike De Rudder heeft al vaak gehamerd op het belang van gegevensuitwisseling tussen lokale besturen en het agentschap Opgroeien, en de minister heeft dat mogelijk gemaakt. Lokale besturen hebben vaak geen zicht op de mensen in armoede in hun gemeente. Met een samenwerkingsovereenkomst tussen een lokaal bestuur en het agentschap Opgroeien kunnen ze die gegevens krijgen, uiteraard met de nodige privacyregels. Maike De Rudder wil weten hoeveel lokale besturen zo'n protocolovereenkomst hebben ondertekend. Sint-Gillis-Waas heeft dat alvast gedaan en zal de gegevens krijgen, wat een grote meerwaarde is in het armoedebelid.

Maar 39 procent van de alleenstaande ouders krijgt een onderhoudsbijdrage. Maike De Rudder schrikt dat het zo laag ligt. Alleenstaande ouders gaan naar de rechtbank, er wordt een vonnis uitgesproken, maar daar stopt het. Ouders weten vaak niet welke stap er verder gezet kan worden, bijvoorbeeld door zich aan te melden bij de DAVO, om de verdere financiering te kunnen krijgen. De bekendheid van de DAVO is ondermaats. In Zweden is er een automatische rechtentoekenning zodra er een vonnis is, en gebeurt de uitbetaling vanzelf. Maike De Rudder vraagt of minister Benjamin Dalle al in overleg geweest is met federaal minister Vincent Van Peteghem om twee zaken aan te pakken: de bekendheid van de DAVO vergroten en automatische rechtentoekenning, zodat het percentage alleenstaande ouders met een onderhoudsbijdrage hoger zou komen te liggen.

4. Uiteenzetting door Celia Groothedde

Celia Groothedde vindt dat het budget te klein is en dat het altijd gaat om projectmatig werken en om proefprojecten. In projecten worden problematieken afgerond die al jaren op de agenda staan. In de dak- en thuislozentelling wordt alweer de problematiek van sofaslapers vooropgezet.

Er wordt geïnvesteerd in verenigingen waar armen het woord nemen, wat een goede beslissing is zonder context. Maar de context is wrang als men weet wat er vijf jaar geleden met het steunpunt SAM vzw is gebeurd.

Minister Benjamin Dalle zegt zelf dat armoedebestrijding een beleidsoverschrijdend domein is. Celia Groothedde vraagt zich af of de hele Vlaamse Regering wel aan armoedebestrijding doet. Ze verwijst naar het groeipakket en de sociale woningbouw.

Alleenstaande ouders hebben een groot risico op armoede, maar het is niet evident om bij een scheiding naar de rechtbank te trekken, alleen al vanwege de kinderen. Op de studiedag van de Koning Boudewijnstichting werd aangehaald dat de Vlaamse Regering ervoor moet zorgen dat het armoederisico van alleenstaanden meer wordt bestreden. Nu doet ze dat niet. Het groeipakket zou een grote hefboom kunnen zijn.

Tienduizenden kwetsbare gezinnen dreigen door de nieuwe voorrangregeling van de Vlaamse Regering in de kinderopvang uit de boot te vallen.

Groen is geen voorstander van een aparte minister voor Armoedebestrijding. De beleidsdomeinen Welzijn, Wonen en Armoedebestrijding zijn erg verweven.

Groen heeft een aantal technische vragen ingediend, maar heeft er nog geen antwoord op gekregen. Ze gaan onder andere over de samenwerkingsverbanden tussen de lokale teams van het agentschap Opgroeien en de OCMW's. Wat kan er in de praktijk als realisatie komen? Hoeveel budget wordt er vrijgemaakt? Hoe zullen deze samenwerkingsverbanden ervoor zorgen dat meer ouders in armoede een plaats voor hun kinderen krijgen aan een IKT-tarief? Wat gebeurt er met ouders die recht hebben op IKT maar geen plaats krijgen? Groen heeft ook een vraag gesteld over de verlaging van het aantal sociale plaatsen. Welke maatregelen staan daartegenover? Een verhoging van de trap 3-plaatsen in de kinderopvang zou een armoedebestrijdingsmaatregel zijn.

Minister Benjamin Dalle verwijst naar andere beleidsniveaus. Hij zegt dat de armoede is gedaald, maar dat komt vooral door federale maatregelen waarbij de minima werden opgetrokken. Federaal staatssecretaris Nicole De Moor is bevoegd voor de vele kansarme en arme mensen die geen toegang krijgen tot de asielprocedure die een recht is. Er worden zelfs ongrondwettelijke beslissingen genomen die discriminerend zijn. Celia Groothedde gelooft dat minister Benjamin Dalle van goede wil is, maar ze vindt het budget als van een koning zonder kleren. Zonder geld ontbreekt de inhoud.

5. Antwoord van minister Benjamin Dalle

Minister *Benjamin Dalle* dankt voor de talrijke vragen en bedenkingen. Ze tonen aan dat de aanwezigen de ambitie delen om de armoede in Vlaanderen terug te dringen.

Brussel komt in de uitgavenbegroting aan bod omdat er een specifieke sectorale dotatie gebeurt aan de VGC vanuit de verschillende gemeenschapsbevoegdheden. Bij de andere lokale besturen in Vlaanderen is dat toegevoegd aan de autonomie van de steden en gemeenten. Bij de VGC zijn dat nog geormerkte middelen. Concreet gaat het over een bedrag van 220.500 euro. Er zijn daarvoor vier doelstellingen gedefinieerd: 60.000 euro gaat naar de uitbouw van het Huis van het Kind, 90.000 euro is bestemd voor de toegankelijkheid van kinderopvang, 65.000 euro gaat naar het verhogen van kleuterparticipatie, en 5500 euro wordt geïnvesteerd in kennisopbouw en ervaringsdeskundigen. De VGC zet die middelen versterkend

en flankerend in op het Vlaamse beleid. De VGC heeft namelijk ook haar eigen armoedeplan en is de lokale partner van de Vlaamse overheid in Brussel.

Een entiteit die niet aan bod komt, is de GGC. De GGC zou de volledige coördinatie van het armoedebeleid in Brussel op zich moeten nemen, maar men stelt vast dat die coördinatie onvoldoende gebeurt. Dat is de reden waarom de minister om een gesprek met zijn collega's van de GGC heeft gevraagd. De coördinatie door en de afstemming met de VGC verloopt daarentegen goed.

De minister wacht de evaluatie van de proefprojecten met de gezinscoaches af en de academische conclusies die eruit zullen worden getrokken. Vlaanderen zal geen middelen vrijmaken die lokale besturen voor gezinscoaches kunnen inzetten. Dat zou haaks staan op de lokale autonomie. Hij is er evenwel van overtuigd dat de aanpak met proefprojecten en de daaropvolgende rapporten zinvol kan zijn ter ondersteuning van de lokale besturen.

Financiële educatie vindt minister Benjamin Dalle nuttig als preventie. Hoewel er wordt geïnvesteerd in een onlineplatform, is dat in de begroting 2024 niet te zien. In 2022 was daarvoor immers al een budget van 183.638 euro vrijgemaakt. Er wordt momenteel verder aan gewerkt en in de lente van 2024 volgt duidelijkheid over de context, de verschillende partnerships en de manier waarop het platform gelanceerd zal worden.

De opmerking dat schuldhulpverlening wetgevend op federaal niveau zit, is terecht. Het klopt dat de gerechtelijke procedure mee bepalend is, zoals Katja Verheyen aangeeft. De rechtsplegingsvergoeding en de verschillende kosten moeten ook zeker vanuit het perspectief van mensen in armoede en schulden bekeken worden. Wat mogelijks nog belangrijker is, is wat er gebeurt voorafgaand aan de gerechtelijke procedure. In de meeste gevallen passeert men niet via de rechtbank. De wetgevende initiatieven van federaal minister Pierre-Yves Dermagne zijn in dat verband belangrijk.

Over de methodologie bij de inschatting van dak- en thuisloosheid in het Vlaamse Gewest kunnen vragen om uitleg gesteld worden. Minister Benjamin Dalle is er in elk geval van overtuigd dat de onderzoekers dat op een goed onderbouwde manier hebben gedaan. Hij merkt op dat het geen eindpunt is. De telling is niet eenmalig want de cijfers zullen opgevolgd blijven worden. Hij heeft in bijna 100.000 euro voorzien om de onderzoeken in kwestie voort te zetten. De onderzoekers hebben zelf aangegeven dat om de drie jaar een goed ritme zou zijn. Ze zullen de cijfers ook blijven verfijnen. Er is niet alleen een extrapolatie voor heel Vlaanderen maar ook voor de grote steden. De extrapolatie voor Antwerpen is gebaseerd op een telling in Gent. Het spreekt voor zich dat, wanneer de concrete cijfers voor Antwerpen bekend zijn, er verfijnd kan worden. Die verfijning zal hoogstwaarschijnlijk licht verschillen van de extrapolatie, maar de minister maakt zich sterk dat de extrapolatie goed onderbouwd is.

Brede gezinsondersteuning en gezinscoaches zijn verschillende zaken. De gezinscoaches zijn proefprojecten met een bepaalde methodiek. De brede gezinsondersteuning was een projectoproep die samen met minister Hilde Crevits werd gelanceerd, en waar verschillende soorten projecten met verschillende methodieken uit konden komen. Het toont aan dat men niet voor elke situatie dezelfde uniforme oplossing kan hebben. Het ondersteunen van de eerste duizend dagen, en van de periode net voor en net na de geboorte kan op verschillende manieren gebeuren.

Het volgende VAPA wordt in de eerste plaats gerealiseerd met academische stakeholders, maar ook verschillende organisaties vanop het terrein zullen er actief aan meewerken.

Reagerend op de kritiek van Maxim Veys, die vindt dat er te projectmatig wordt gewerkt, laat de minister weten trots te zijn op de projectoproep Lokale bondgenotennetwerken. Die is grondig voorbereid met verschillende partners. Er is bovendien een stevige financiering die een meerjarenperspectief garandeert. Minister Benjamin Dalle is van oordeel dat structurele methodieken waarvan is aangetoond dat ze overal werken, verankerd kunnen worden. Op andere vlakken moet men blijven innoveren en blijven zoeken naar oplossingen. Het project van de bondgenotennetwerken is in die zin vernieuwend omdat het langdurig is en een stevige financiering behelst. Het gaat om net geen 8 miljoen euro, verspreid over twee jaar. Het was onmogelijk om niet projectmatig te beginnen toen Benjamin Dalle in mei 2022 minister van Armoedebestrijding werd.

Minister Benjamin Dalle vindt de actualisering van de cijfers belangrijk. De SILC-methodiek is bijzonder nuttig omdat het Europese en nationale benchmarking toelaat, maar onvolkomen omdat de resultaten pas jaren later komen. Tijdens de laatste IMC is aan de verschillende andere entiteiten gevraagd of zij willen meewerken aan de actualisering van de cijfers, en daar is positief op gereageerd. De minister wil op termijn een 'forecast' kunnen doen. Academics die ermee bezig zijn, zeggen evenwel dat het al een grote stap zou zijn om aan 'nowcasting' te kunnen doen.

Bij dak- en thuisloosheid zijn verschillende beleidsdomeinen relevant. Wonen en Welzijn zijn de voornaamste. De minister vindt het vreemd dat Celia Groothedde zegt geen afzonderlijke minister van Armoedebestrijding te willen, omdat Welzijn en Wonen ook belangrijk zijn. Hij is van oordeel dat alle beleidsdomeinen van belang zijn. Zijn advies voor de volgende Vlaamse Regering is dat het vooral belangrijk is dat er een minister is met voldoende aandacht voor het beleidsdomein, ongeacht welke andere beleidsdomeinen eraan gekoppeld zijn.

Ter illustratie verwijst de minister naar voormalig Vlaams minister Ingrid Lieten, die Armoedebestrijding met Media en Innovatie combineerde. Zij heeft toen belangrijke stappen gezet in de strijd tegen armoede, terwijl Armoedebestrijding niet gekoppeld was aan Welzijn of Wonen. Tegelijkertijd heeft zijn voorganger, voormalig Vlaams minister Wouter Beke, die de bevoegdheden Welzijn en Armoedebestrijding combineerde, belangrijke stappen vooruit gezet. De koppeling van de bevoegdheden kan zinvol zijn maar is niet de enige mogelijke methode.

Minister Benjamin Dalle is niet helemaal tevreden met wat er in de pers verscheen naar aanleiding van zijn persconferentie op 9 november 2023. Er werd toen geschreven dat hij de ambitie heeft jaarlijks vijfhonderd extra sociale woningen te laten bouwen, maar dat is niet wat hij heeft gezegd. De grote hervorming van de SHM's en de SVK's die minister Matthias Diependaele begeleidde, was zeer uitdagend, waardoor beoogde doelstellingen op lokaal niveau niet altijd worden gehaald en waardoor het realiseren van 2500 sociale woningen op een jaar tijd eigenlijk een topprestatie is. In zijn persconferentie gaf minister Benjamin Dalle aan dat er op termijn nog sterker gepresteerd moet worden, richting drieduizend woningen per jaar.

Zijn boodschap toen was echter vooral dat, als men dat zou doen, men nog altijd niet de problematiek van de dak- en thuisloosheid en de wachtlijsten heeft opgelost. Wil men die problematiek grondig aanpakken, dan moet men uiteraard wel blijven inzetten op sociale woningen en de publieke financiering ervan via klassieke sociale woningbouw, maar er moet ook naar nieuwe zinvolle methodieken worden gekeken, zoals samenwerkingen met de private sector. Daarnaast moet men ook durven nadenken over de sociale last, die voor wat Vlaanderen betreft door het Grondwettelijk Hof werd vernietigd. Aan projectontwikkelaars of grondeigenaars vragen om een bepaald percentage van hun ontwikkeling voor te behouden voor sociale woningen gebeurt al frequent in Nederlandse steden als Utrecht en Amsterdam. De minister

vindt dat Vlaanderen daar ook over moet durven nadenken. Er zijn trouwens lokale besturen die dat al doen.

Hij stuurt aan op meer creativiteit bij het bedenken van oplossingen voor dak- en thuisloosheid. Zo is er in Vlaanderen veel leegstand. In Brussel staan tussen de 17.000 en 27.000 woningen leeg en is er meer dan 1 miljoen vierkante meter aan leegstaande kantoorruimte. Men moet het aandurven daar tijdelijke oplossingen in te organiseren. SAAMO heeft in Koekelberg tijdelijke woonmodules geïnstalleerd op een leegstaand terrein van de gemeente.

Minister Benjamin Dalle spreekt tegen dat er onvoldoende wordt geluisterd naar het Netwerk tegen Armoede. Hij is ervan overtuigd dat alle Vlaamse ministers en hun kabinetten de expertise waarderen van zowel de professionals als de ervaringsdeskundigen die bij het netwerk aan de slag zijn, en dat hun signalen gehoord worden. Dat neemt niet weg dat men soms van mening verschilt.

Naast luisteren naar mensen is het ook de taak van de verschillende organisaties om mensen te ondersteunen. De minister benadrukt dat niet onderschat mag worden wat dat betekent op het terrein. In de BBT worden enkele bereikcijfers vermeld. Die betreffen het rechtstreekse bereik van organisaties, maar dat bereik heeft volgens hem zeker ook een olievlekeffect. Hij hanteert ter zake de Bruce Springsteendoctrine: "You can't start a fire without a spark." De verschillende mensen in armoede die geholpen worden, fungeren als een vonk die een vuur in gang kunnen zetten. Dat gebeurt niet alleen door hogere uitkeringen of leeflonen, maar ook met vrijwilligers, professionals en organisaties die mensen daadwerkelijk perspectief bieden. Hun voorbeeldfunctie mag niet onderschat worden.

Het Steunpunt WVG heeft een uitgebreid rapport opgemaakt over de armoede-indicator, maar dat bevat nog geen concreet voorstel over hoe daarmee aan de slag te gaan. Daarover moet een grondig debat worden gevoerd. De meerwaarde van die indicator is voor de minister dat hij ook kijkt naar de uitgaven en budgetten. In het geval van de Oekraïne- en energiecrisis is gebleken dat de analyse van de inkomens maar één deel van de realiteit is. Als iemands inkomen rond het mediane inkomen schommelt, is het belangrijk om inzicht te krijgen in zijn of haar armoederisico. Als een gezinsbudget fors stijgt, heeft dat ook impact. De huidige indicatoren rapporteren daar niet over. De minister bekijkt momenteel met hoofdzakelijk academici en enkele terreinwerkers hoe met de armoede-indicator moet worden verdergegaan. Niet alle experts zijn dezelfde mening toegedaan. De actualisering van de cijfers en de nowcasting wordt algemeen als zinvol maar uitdagend ervaren.

SAAMO en de verenigingen waar armen het woord nemen, konden mee projectoproepen indienen zoals voor de lokale bondgenotennetwerken. Zij maken ook deel uit van verschillende netwerken die hebben ingediend, vult de minister aan. Hun verhouding tot de lokale besturen is een belangrijk aandachtspunt. Hij stelt vast dat die verhouding in veel steden en gemeenten goed is.

Cijfers over het aantal lokale besturen dat een gegevensuitwisselingsovereenkomst ondertekend heeft met het agentschap Opgroeien, kunnen beter aan Vlaams minister Hilde Crevits gevraagd worden.

Over de DAVO zijn er contacten met federaal minister Vincent Van Peteghem om te bekijken hoe daar concreet op kan worden ingegaan. Minister Benjamin Dalle hoopt op relatief korte termijn duidelijkheid te krijgen. Er is immers een grote problematiek onder alleenstaande moeders, die ongetwijfeld samenhangt met de onderhoudsuitkering.

De minister vraagt Maxim Veys om zijn beleid als minister van Armoedebestrijding objectief te analyseren. Ten eerste is hij van mening dat iedereen zal erkennen dat zijn rol als minister met die bevoegdheid grotendeels bepaald wordt door de mate waarin hij erin slaagt degelijke coördinatie en degelijk overleg af te dwingen in de schoot van de Vlaamse Regering en het hele koninkrijk. Toen hij de bevoegdheid kreeg, waren de bevoegde ministers negen jaar lang niet samengekomen. Dat impliceert dat zowel de federale, de Brusselse als de Franstalige overheden mee verantwoordelijk zijn. De minister heeft opgeroepen tot samenwerking, waarna er in totaal vier keer vergaderd is. Federaal minister Karine Lalieux is bereid op dit elan verder te gaan. Er werd met andere woorden een trendbreuk veroorzaakt. In 2014 werd met veel poeha een samenwerkingsakkoord over dak- en thuisloosheid afgesloten tussen de federale overheid en de gewesten, maar het is in de kast blijven liggen. Minister Benjamin Dalle benadrukt dat het samenwerkingsakkoord dat hij afgesloten heeft geen dode letter is gebleven.

Celia Groothedde verwees naar de besparing in het begin van de zittingsperiode. Op SAAMO, een belangrijke partner in armoedebestrijding, is er echter niet bespaard. Er is in tegendeel extra geïnvesteerd. Hoe wordt de participatie van mensen in armoede concreet aangepakt? Dat gebeurt onder andere door de verenigingen waar armen het woord nemen structureel te versterken. Het is de eerste keer in lange tijd dat dat gebeurt. Daar is fors geïnvesteerd.

Op projectvlak was er bij aanvang een beperkt budget van iets minder dan 20 miljoen euro. De minister geeft toe dat hij daarop afgerekend kan worden, maar sinds de start van de zittingsperiode is dat budget met 30 procent gestegen. Bij zijn eerste begrotingsopmaak heeft hij de budgetten doen stijgen met 20 procent. Hij merkt op dat dat allemaal objectieve cijfers zijn.

Tot slot pikt minister Benjamin Dalle in op de bewering van de oppositie als zou wat de Federale Regering op het vlak van armoedebestrijding realiseert, gebeuren ondanks wat de Vlaamse Regering doet. Wie naar de verschillende gewesten kijkt, merkt dat het Vlaamse Gewest de beste leerling van de klas is. Het is de enige regio waar het armoederisico blijft dalen, wat natuurlijk ook te danken is aan Vlaamse maatregelen.

Dat impliceert uiteraard niet dat er niets meer moet gebeuren. Vandaar ook dat de minister extra ambitie aan de dag legt. Hij herhaalt dat projecten wel degelijk werken. Vriend en vijand erkent dat de oproep voor lokale bondgenotennetwerken een goed ontwikkelde oproep is. De 8 miljoen euro die ervoor is uitgetrokken is net die stijging van 20 procent waar de minister al naar verwees.

Hij weigert zich te laten aanpraten dat men cynisch wordt door wat er in de commissie en in het beleidsdomein gedaan wordt. Dat men ook op tal van andere domeinen nog ambitieuzer moet zijn en verder moet werken, erkent hij, maar hij vraagt om afgerekend te worden op wat hij in de BBT presenteert en wat hij het voorbije anderhalf jaar gerealiseerd heeft.

6. Replieken

Maxim Veys apprecieert de assertiviteit van minister Benjamin Dalle. Het blijft moeilijk om niet cynisch te worden voor wie het Vlaamse armoedebestrijdingsbeleid volgt. De minister vroeg om hem te beoordelen op zijn beleid en niet op dat coördinerende aspect. Maar als Maxim Veys het armoedebestrijdingsbeleid over de hele zittingsperiode bekijkt, wordt hij daar niet gelukkig van. De spreker betreurt bovendien ten zeerste dat de minister de retoriek en stijl van minister Matthias Diependaele overneemt en herhaalt dat de cijfers vertekend zijn ten gevolge van de tijdelijke werkloosheid.

Hij wordt cynisch omdat minister Benjamin Dalle geen beweging krijgt in het beleid van de Vlaamse Regering. Hij is nog maar anderhalf jaar minister van Armoedebestrijding, maar hij heeft het Vlaamse regeerakkoord 2019-2024 mee onderhandeld voor cd&v. De DAVO werd onder de vorige federale regering afgebouwd. Inwoners van Kortrijk moeten naar Brugge om hun zaken te regelen. Dat kost hen een dag vakantie, wat voor een alleenstaande niet doenbaar is. Bekendmaking is nodig, maar dienstverlening evenzeer.

Maxim Veys wordt ook cynisch omdat hij in de commissie Wonen weinig oproepen tot meer daadkracht hoort. Als Vooruit daar een voorstel doet in verband met de sociale last, wordt dat door cd&v weggestemd. Als Vooruit het budget voor sociale woningbouw aanklaagt, zal cd&v groot trammelant maken, tenzij het gaat om studentenhuisvesting, want dat is hun eigen idee.

De laatste oplijsting van opvangplaatsen voor dak- en thuislozen dateert van 2014. Minister Hilde Crevits weigert om een nieuwe te maken. Ook dat maakt Maxim Veys cynisch. Een nieuwe telling is bovendien niet nodig voor een nieuw woonbeleid. Minister Benjamin Dalle is niet doof voor de aanbevelingen van het Netwerk tegen Armoede. Dat siert hem. Als het over Wonen gaat, is dat echter niet het geval. Toen minister Benjamin Dalle minister van Armoedebestrijding werd, hoopte Maxim Veys dat het anders zou worden. Ondertussen kan men een andere oude cd&v-slogan aanhalen: wie gelooft deze mensen nog? Wie gelooft nog dat cd&v de grote sociale partij is? Het is niet zichtbaar in het beleid, niet in de feiten en niet in de maatregelen. De enige conclusie van Vooruit is dat er deze zittingsperiode weinig vorderingen gemaakt zijn. Er waren alleen lovenswaardige projectoproepen, maar die worden nooit opgeschaald of gestructureerd. De minister trekt geen bijkomende middelen uit voor de gezinscoaches of voor de sociaal werkers in de lokale besturen. Het Vlaamse regeerakkoord 2019-2024 zegt nochtans iets anders.

Maxim Veys smacht naar een structureel armoedebeleid. De besparingen in de sociale woningbouw en op het groeipakket zorgen voor een negatieve balans. Met deze minister wordt het niet anders. In tegenstelling tot wat Bruce Springsteen zingt, is de minister niet meer dan een eenzaam theelichtje.

Celia Groothedde zegt dat minister Benjamin Dalle de progressieve stem zou kunnen zijn in een rechtse reactionaire Vlaamse Regering, maar hij gaat voor retoriek. Niemand heeft iets gezegd over besparingen op SAAMO, wel op steunpunt SAM. Hij houdt pauzes en stelt vragen op een moment dat parlementsliden niet mogen tussenkomen. Hij wil geen gesplitste bevoegdheid, maar verwijst wel naar andere bevoegdheden. Nochtans gelooft ze dat minister Benjamin Dalle inhoud heeft maar dat hij die inhoud verkeerd gebruikt.

Hij trekt zijn handen af van wat er gebeurt in andere beleidsdomeinen, maar in het Vlaamse regeerakkoord 2019-2024 was minister Benjamin Dalle een van de hoofdonderhandelaars. Hij geeft nauwelijks antwoord op vragen over het groeipakket of over uitsluiting in de kinderopvang. Zo wordt hij bevoegd voor alles en verantwoordelijk voor niets.

Er is een verhoging van het budget, maar 30 procent op weinig is weinig. En als men zegt dat het elders moet worden gerealiseerd, terwijl het in deze commissie moet kunnen, dan wordt er weinig waargemaakt.

Minister *Benjamin Dalle* zegt dat de functie van een minister van Armoedebestrijding altijd dubbel is. Hij moet ervoor zorgen dat er goede coördinatie is van het beleid met de verschillende andere bevoegde ministers en hij heeft ook eigen verantwoordelijkheden en beperkte middelen.

Het budget stijgt met ongeveer 30 procent, vooral dankzij de stijging met 20 procent in de begrotingsopmaak voor 2023 voor de strijd tegen kinderarmoede. Dat is een objectief kwantitatief gegeven. Er is ook een kwalitatieve analyse, waarbij minister Benjamin Dalle trots is op de manier waarop men het heeft aangepakt. Er is niet alleen gewerkt op een structurele versterking van de verenigingen waar armen het woord nemen, maar er is ook een projectoproep gelanceerd met meerjarige substantiële middelen.

Er is ook coördinatie van het beleid dat wordt gevoerd op de verschillende domeinen. Er worden positieve elementen gerealiseerd, zoals de sociale toeslagen in het groeipakket en in de IKT-kinderopvang. Ook in het woonbeleid worden belangrijke stappen gezet. Volgens Maxim Veys wordt er niet geluisterd naar het Netwerk tegen Armoede, maar minister Benjamin Dalle weerlegt dit. Hij verwijst naar de vraag van het Netwerk tegen Armoede voor een tijdelijke niet-indexering van de huurprijs van woningen die niet energiezuinig zijn, die gevolgd werd. De oproep om modulaire woningen te creëren en er 11 miljoen euro voor vrij te maken, is ook een vraag van het Netwerk tegen Armoede.

Iedereen is het erover eens dat men ambitieuzer moet zijn wat betreft het aantal sociale woningen en dat alleen sociale woningbouw niet zal volstaan. Minister Benjamin Dalle kan zich moeilijk voorstellen dat de cd&v-parlementsleden in de commissie Wonen zich niet zouden inzetten voor deze problematiek en minister Mathias Diependaele niet zouden aansporen.

Het is een taak om te blijven werken in al de bevoegdheden en om het ook interfederaal te blijven bekijken. Men zit geregeld samen en toekomstig IMC-voorzitter Karine Lalieux zal dit voortzetten. Net zoals minister Benjamin Dalle deze problematiek niet alleen kan aanpakken in de Vlaamse Regering, kan ook de Vlaamse Regering het niet alleen aanpakken. Er is nood aan lokale besturen die dit mee aanpakken, en aan een federale overheid die de nodige maatregelen neemt. Minister Benjamin Dalle meent dat men ook met deze BBT het komende jaar nog vele mooie dingen zal kunnen doen in de strijd tegen armoede.

VII. Stemming

De aan de commissie toegewezen artikelen en het gedeelte van de begrotingstabel van de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2024 (zie opsplitsing als elektronische bijlage bij het verslag van de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting Parl.St. VI.Parl. 2023-24 nr. 15/8) worden wat de bevoegdheid Armoedebestrijding betreft, bij indicatieve stemming aangenomen met 6 stemmen bij 5 onthoudingen.

Stefaan SINTOBIN,
voorzitter

Katrien SCHRYVERS
Hannes ANAF
Maaïke DE RUDDER
Celia GROOTHEDDE,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

adl	activiteiten van het dagelijks leven
BBC	Bijzondere Bijstandsc commissie
BBT	beleids- en begrotingstoelichting
BelRAI	verzamelnaam voor de Belgische vertaling en informatisering van de interRAI (instrumentenbaserestelijjnsschaal en Resident Assessment Instrument)
BOA	buitenschoolse opvang en activiteiten
CAR	centrum voor ambulante revalidatie
CAW	centrum algemeen welzijnswerk
CGG	centrum voor geestelijke gezondheidszorg
CLB	centrum voor leerlingenbegeleiding
CM	Christelijke Mutualiteit
COVID-19	'CO' staat voor de virusgroep corona waartoe de ziekte behoort; 'VI' verwijst naar virus; 'D' staat voor 'disease'; en 19 duidt op het jaartal waarin het nieuwe virus uitbrak: 2019
CVO	centrum voor volwassenenonderwijs
DAVO	Dienst voor Alimentatievorderingen
DOP	dienst ondersteuningsplan
EU	Europese Unie
EWI	Economie, Wetenschap en Innovatie
FOD	federale overheidsdienst
FTI	Flanders Technology & Innovation
GBA	Gegevensbeschermingsautoriteit
GBO	geïntegreerd breed onthaal
GES	gedrags- en emotionele stoornis
GGC	Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie
GGZ	geestelijke gezondheidszorg
HBO	hoger beroepsonderwijs
IAP	interadministratief platform
IDO	individuele dienstverleningsovereenkomst
IFG	intrafamiliaal geweld
IFIC	Instituut voor Functieclassificatie - Institution de Classification de Fonctions
IKG	inkomensgerelateerd
IKT	inkomenstarief
IMC	interministeriële conferentie
ISE	inhoudelijk structurelement
Logo	loco-regionaal gezondheidsoverleg en -organisatie (verkorte naam = lokaal gezondheidsoverleg)
LTCF	Long Term Care Facility
MeMoQ	Met en Monitoren van de kwaliteit in de kinderopvang van baby's en peuters
MDT	multidisciplinair team
MFC	multifunctioneel centrum
OCJ	ondersteuningscentrum jeugdzorg
OCMW	Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn
OPZ	Openbaar Psychiatrisch Zorgcentrum Geel
OPZC	Openbaar Psychiatrisch Zorgcentrum Rekem
PAB	persoonlijkeassistentiebudget
PFAS	poly- en perfluoralkylstoffen
PFOS	perfluorooctaansulfonzuur
PVB	persoonsvolgend budget
PVF	persoonsvolgende financiering
RIZIV	Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering
rob	rustoord voor bejaarden
RRF	Recovery and Resilience Facility

RTH	rechtstreeks toegankelijke hulp
rvt	rust- en verzorgingstehuis
SAAMO	Samenlevingsopbouw
SAM	steunpunt Mens en Samenleving
SDJ	sociale dienst jeugdrechtbank
SERV	Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen
SHM	sociale huisvestingsmaatschappij
SOCREM	Sociaal Verantwoord Credit Management
SILC	Statistics on Income and Living Conditions
SVK	sociaal verhuurkantoor
TAO	Teams voor Advies en Ondersteuning
TEJO	Therapeuten voor Jongeren
TOAH	tijdelijk onderwijs aan huis
UGent	Universiteit Gent
VAK	vastleggingskrediet
VAPA	Vlaams Actieplan Armoedebestrijding
VAPH	Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap
VDAB	Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding
VECK	Vlaams Expertisecentrum Kindermishandeling
VEK	vereffeningskrediet
VGC	Vlaamse Gemeenschapscommissie
VIA	Vlaams intersectoraal akkoord
VIKZ	Vlaams Instituut voor Kwaliteit van Zorg
VIPA	Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden
VIVEL	Vlaams Instituut voor de Eerste Lijn
VK	vertrouwenscentrum kindermishandeling
VLAIO	Agentschap Innoveren en Ondernemen
VLESP	Vlaams Expertisecentrum Suïcidepreventie
Voka	Vlaams Netwerk van Ondernemingen
VTC	Vlaamse Toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens
vte	voltijdsequivalent/voltijdequivalent
VVSG	Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten
WUG	wet op de uitoefening van de gezondheidszorgberoepen
WVG	Welzijn, Volksgezondheid en Gezin (beleidsdomein van de Vlaamse overheid)
1G1P	één gezin - één plan